

मध्यमकालीन खर्च संरचना (Medium-term Expenditure Framework)

(आ.व. २०७७।७८ - आ.व. २०७९।८०)

प्रदेश सरकार
प्रदेश नीति तथा योजना आयोग
प्रदेश नं. २
जनकपुरधाम, नेपाल
फोन/फ्याक्स ०४१-५२२९१९
Email: statepcp2@gmail.com

प्रदेश सरकार
प्रदेश नीति तथा योजना आयोग
प्रदेश नं. २
जनकपुरधाम, नेपाल
जेष्ठ २०७७

प्रदेश सरकार
प्रदेश नीति तथा योजना आयोग
प्रदेश नं. २
जनकपुरधाम, नेपाल

Ph No.- 041522919
Fax No.- 041-522919
Email: statepcp2@gmail.com
website: pc.p2.gov.np

भूमिका

प्रदेश सरकारको वित्तीय कार्यकुशलता तथा बजेटको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि तीन वर्षीय स्रोतको आकलन सहितको मध्यमकालीन खर्चको संरचना निर्माण गर्ने व्यवस्था अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्था ऐन २०७४ तथा प्रदेश सरकारको आर्थिक ऐन २०७५ ले गरेको छ ।

प्रदेश सरकारको योजना तथा बजेटमा तालमेल ल्याउन विगतका वर्षमा भएको आम्दानी तथा खर्च, चालु आर्थिक वर्षको समीक्षा र अगामी आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने वित्तीय समानीकरण, राजस्वको बाँडफाँड तथा आन्तरिक आयको आधारमा अगामी आ.व. ०७७-०७८ देखि २०७९-२०८० सम्म तीन आर्थिक वर्षको लागि प्रदेश सरकारको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरिएको हो । यो मध्यमकालीन खर्च संरचनामा प्रदेश सरकारको आवधिक योजनाको आधारपत्र, सरकारको विकास निर्माणका प्राथमिकताहरू, दिगो विकासका लक्ष्यहरूमा प्रतिबद्ध रही कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू स्रोत संग तालमेल हुने गरी राखिएकोछ । यसले प्रदेश सरकारको विगत तीन वर्षको स्रोत परिचालन तथा ती स्रोत परिचालन बाट प्राप्त हुने नतिजा तथा सूचकहरूलाई प्रक्षेपित गरिएकोछ ।

यसले प्रदेश सरकारको तीन आर्थिक वर्षको कार्यक्रमको लागि आवश्यक स्रोतको व्यवस्थापनमा सहयोग पुऱ्याउने तथा विनियोजित स्रोतको प्रभावकारी कार्यान्वयन मार्फत अपेक्षित नतिजा प्राप्त गर्न मद्दत पुग्ने आशा एवम विश्वास लिएको छु ।

अन्तमा यस मध्यमकालीन खर्च संरचनाको निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउने प्रदेश सरकारका सम्पूर्ण मन्त्रालय, निकाय तथा परामर्शदातालार्ड् धन्यवाद दिन चाहन्छु । यसै गरी यसको निर्माणमा प्राविधिक तथा आर्थिक स्रोतको व्यवस्थापनको लागी EPI प्रति हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।
धन्यवाद ।

डा. भूपेन्द्र झा
उपाध्यक्ष

प्रदेश नीति तथा योजना आयोग
जनकपुरधाम

विषय सूची

विषय क्रम	शिर्षक	पाना
परिच्छेद-१	परिचय	1
१.१	पृष्ठभूमि	1
१.२	अवधारणा	2
१.३	उद्देश्य	3
१.४	प्रदेश स्तरीय मध्यमकालीन खर्च संरचनाको अभ्यास	4
१.५	संस्थागत व्यवस्था र अवलम्बन गरिएका तर्जुमा पद्धती	6
१.६	बजेट सीमा र मार्गदर्शन	7
१.७	मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा प्रक्रिया	8
परिच्छेद-२	मध्यमकालीन खर्च संरचना	10
२.१	पृष्ठभूमि	10
२.२	दीर्घकालीन सोच , लक्ष्य, परिमाणात्मक लक्ष्य र समग्र रणनीति	11
२.३	प्रमुख नतीजा, सूचक तथा लक्ष्य	14
२.४	मध्यमकालीन खर्च संरचनाको बजेट विनियोजन र प्रक्षेपण	14
२.५	; [ ] प्रक्षेपणका आधारहरू	15
२.६	आय अनुमान	15
२.७	त्रि-वर्षीय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण	17
२.८	ग्राहस्थ उत्पादन वृद्धि दर र संरचना तथा आर्थिक वृद्धिदर	19
२.९	त्रि-वर्षीय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण	22
परिच्छेद-३	प्राथमिकता निर्धारण र त्रि-वर्षीय श्रोत प्रक्षेपण	27
३.१	प्राथमिकीकरणका सीमाहरू	27
३.२	प्रदेश सरकारको नीति र कार्यक्रमको प्राथमिकता	27
३.३	pknIAw ; 's tyf sfoqnd / cfoffhgfut tlg j if\$[ ] vr{k fkOf	51
अनुसूची १	आयोजना प्राथमिकीकरणका आधार	81
	विकास कार्यक्रमको अंक प्रदान	81
	क्षेत्रगत आधार	84

परिच्छेद १

परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्था ऐन २०७४ मा प्रदेश सरकारले मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। प्रदेशको वित्तीय अवस्थाको प्रक्षेपण गरी तीन आर्थिक वर्ष भित्रको कार्यक्रम र खर्चको प्रक्षेपण आय स्रोतको आधारमा गरी पहिलो आवधिक योजनाको दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, नीति तथा रणनीतिलाई मध्यनजर राख्दै यस प्रदेशको यो मध्यमकालीन खर्च संरचना २०७७/२०७८ -२०७९/२०८० तयार गरिएको छ। यसमध्यमकालिन खर्च संरचनामा २०७७/२०७८ को लागि प्रदेश सरकारबाट विनियोजित गरिएको वास्तविक रकम राखिएको छ भने अगामी दुई वर्षको प्रक्षेपण कार्यक्रमको औचित्य आवश्यकता माग स्रोत र क्षमताको अनुमानको आधारमा गरिएकोछ। कार्यक्रममा प्रदेशको जनताको आवश्यकतालाई प्रदेश सरकारले विशेष प्राथमिकता दिई प्राथमिकिकरणको आधारमा कार्यक्रममहरू चयन गरिएकोछ। साथै आवधिक योजनाको आधारपत्र संग सम्बन्धित कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकता दिइएको छ।

विगतका आर्थिक वर्षहरूमा संचालित, दीर्घकालीन प्रभाव पार्ने तथा प्रदेशको सामाजिक तथा आर्थिक विकासमा महत्वपूर्ण योगदान पु-याउने कार्यक्रमहरूलाई यस मध्यमकालीन खर्च संरचनामा निरन्तरता दिदै तत्काल सम्बोधन गर्नु पर्ने कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकता साथ समावेश गरिएको छ।

चालु आर्थिक वर्षको बजेटमा समावेश गरिएका कार्यक्रमहरू कोभिड १९ को प्रभावको कारणले प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न नसकिएको र कोभिडको रोकथाम र नियन्त्रणको लागि प्रदेश सरकारको कार्यक्रममा रहेका बजेट रकमान्तर गर्नु परेकोहुदाँ कोभिड १९ लाई मध्यनजर राख्दै कार्यक्रमको तर्जुमा गरिएको छ।

यस मध्यमकालीन खर्च संरचनामा अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्था ऐनमा व्यवस्था भए अनुसार तीन आर्थिक वर्ष भित्रका कार्यक्रमहरू, बजेट प्रमुख नतिजा तथा उपलब्धिहरूलाई समावेश गरिएको छ।

मध्यमकालीन खर्च संरचनामा प्रस्तावित योजनाको उद्देश्य तथा सोको सम्भाव्यता अध्ययन गर्न वा खर्च छुट्याउन आवश्यकताको पुष्ट्याईलाई समेटिनु पर्ने प्रस्तावित योजना कार्यान्वयन हुने आर्थिक वर्ष र त्यसपछिका दुई आर्थिकवर्षमा प्राप्त हुनसक्ने प्रतिफल र उपलब्धिसमेत राखिनुपर्ने व्यवस्था छ। यसका अतिरिक्त योजना लागु गर्न आवश्यक पर्ने खर्चको विवरण र सो रकम कुन कुन स्रोतबाट के कति ब्यहोर्ने र खर्च गरिएको रकमबाट प्राप्त हुन सक्ने प्रतिफल र उपलब्धिको प्रक्षेपण गरिएको हुनुपर्ने प्रावधान रहेको छ। साथै प्रस्तावित योजना /आयोजना/कार्यक्रमहरूको

मध्यमकालीन अवधिको खर्चको रणनीति र त्यसको वार्षिक खर्चसँगको तादात्म्यता सञ्चालित योजना भए गत आर्थिक वर्षमा छुट्याइएको खर्च अनुसार उपलब्धि हासिल भए नभएको यथार्थ विवरण आदि निर्धारित ढाँचामा प्रदेशसभा समक्ष प्रस्तुत गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

प्रदेश सरकारले आफ्नो आवधिक योजनामा राखेका बृहद् प्रदेश लक्ष्य र नीति कार्यान्वयनका साथै राष्ट्रिय लक्ष्यहरू र दिगो विकास लक्ष्यहरू प्राप्तिसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धता पूरा गर्नका लागि सार्वजनिक खर्चको प्रभावकारी व्यवस्थापन हुनु पूर्वै भित्र पर्दछ ।

प्रदेश सरकारको आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०७४ को दफा ५ को उपदफा (१) मा आगामी ३ आर्थिक वर्षको आम्दानी र खर्च प्रक्षेपण सहितको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्नु पर्नेछ र यस्तो खर्च संरचना बनाउदा आवधिक विकास योजनालाई मार्ग दर्शकको रूपमा लिनु पर्ने र उपदफा (२) बमोजिम मध्यमकालीन खर्च संरचनामा प्रस्तावित योजना वा कार्यक्रमको क्रियाकलापगत विवरण, प्रत्येक क्रियाकलापका प्रति ईकाइ लागत, सन्चालनमा लाग्ने अनुमानित समय र सो बाट प्राप्त हुन सक्ने प्रतिफल समेत खुलाई प्रत्येक योजना वा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण गर्नु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था रहेको छ ।

साथै सरकारी खर्चलाई समग्र आकार मानी आयोजना तथा कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका आधारमा बजेट छुट्याउने र बजेट खर्चको उपलब्धि, खर्चको पारदर्शिता, कार्यान्वयनको जिम्मेवारी बहन गर्ने निकायको जवाफदेहिता र सार्वजनिक खर्चमा वित्तीय अनुशासन कायम गर्नु पर्ने उल्लेख गरेको छ ।

१.२ अवधारणा :

मध्यमकालीन खर्च संरचनाले सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनको औजारको रूपमा उपलब्ध साधन श्रोतको आंकलन गर्ने र उपलब्ध साधन श्रोतलाई योजनाको प्राथमिकता अनुसारको क्षेत्रमा तीन वर्ष को लागि बाँडफाँड गर्दछ । यस अन्तर्गत आन्तरिक आय र बाह्य आयको आंकलन गरी समष्टिगत आर्थिक खांका तयार गरिन्छ । यसको आधारमा क्षेत्रगत प्राथमिकता अनुरूप विषयगत निकायहरूको नीति र कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न मध्यमकालीन खर्च अनुमान खाका तयार गरिन्छ । यो खाका तयार गर्दा बजेटको कार्यान्वयनबाट तीन वर्षमा प्राप्त हुने प्रतिफलको पनि अनुमान गरिन्छ । यस्मा पहिलो वर्षको खर्च र श्रोत अनुमानको वार्षिक बजेटसंग तादात्म्यता रहन्छ र बाँकी ढुँ आर्थिक वर्षको प्रक्षेपण गरिन्छ । पहिलो वर्ष बजेट कार्यान्वयन भएपछि नयाँ मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार

गरिन्छ, जसमा पहिलो वर्षको प्रगती समीक्षा गरिन्छ भने बाँकी दुई आ.व.को विगतमा गरेको प्रक्षेपण अनुमानलाई परिमार्जन गरी एक वर्षको बजेट प्रक्षेपण गरिन्छ ।

यसरी हेर्दा मध्यमकालीन खर्च संरचनामा चक्रीय हिसावले प्रत्येक वर्ष तीन वर्षको बजेट आंकलन गर्नु पर्ने हुन्छ। विकासको आवश्यकता, योजना कार्यान्वयनको अवस्था तथा राजस्व र बाह्य श्रोतको अनुमान समेतको आधारमा प्रत्येक वर्ष परिमार्जन गर्नु पर्ने हुन्छ। समग्रमा मध्यमकालीन खर्च संरचनाले बजेट तर्जुमा प्रक्रियालाई बढी यथार्थपरक र बस्तुनिष्ठ बनाउन महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ।

१.३ उद्देश्य:

मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीका प्रमुख उद्देश्यहरू देहाय अनुसार रहेको छ ;

- प्रदेशको आवधिक योजनामा लिइएको सोच, लक्ष्य तथा उद्देश्यलाई परिपूर्ति गर्न कार्यक्रमको बजेटको व्यवस्थापन गरी तीनवर्षे खाका प्रस्तुत गर्ने ।
- प्रदेश सरकारसँग उपलब्ध स्रोत साधनलाई दृष्टिगत गरी विकास आयोजनाका प्राथमिकताका क्षेत्रमा लगानीको सुनिश्चितता प्रदान गर्न साधन श्रोतको विनियोजन प्रक्रियाको पुनःसंरचना गरी प्राथमिकता प्राप्त विषयगत क्षेत्रमा कार्यक्रममा मध्यम अवधिको लागि बाँडफाँट गर्ने,
- विश्वव्यापी रूपमा देखिएको कोभिड-१९ को महामारी र संक्रमणको कारण अर्थतन्त्रमा देखिएको नकारात्मक प्रभावहरूलाई न्यूनीकरण गरी समग्र अर्थतन्त्रको सबलीकरणका लागि प्राथमिकता प्राप्त योजना/कार्यक्रममा स्रोत व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्ने,
- प्रदेशस्तरमा हुने सार्वजनिक खर्च प्रणालीमा वित्तीय अनुशासन कायम गरी समष्टीगत आर्थिक स्थायीत्व प्राप्त गर्नका लागि सरकारी स्रोत, राजस्व, आन्तरिक ऋण, वैदेशिक अनुदान तथा ऋणको आँकलन गरी समष्टिगत आर्थिक खाका निर्धारण गर्ने,
- खर्च गर्दा क्षेत्रगत प्राथमिकता अनुरूप विषयगत मन्त्रालय र सरकारका अन्य निकायहरू मार्फत संचालन हुने कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्न आवश्यक मध्यम अवधिको बजेट विनियोजन गर्ने ,
- स्थानीय तहको सरकारलाई उपलब्ध गराउनु पर्ने अनुदान र राजस्व बाँडफाँट सहितको मध्यमकालीन खर्च अनुमानको खाका तयार गर्ने,
- प्रदेशका सम्बन्धित मन्त्रालय/निकायहरूको बजेट अनुमान वास्तविक बनाई प्रदेशस्तरमा हुने सार्वजनिक खर्चको प्रभावकारिता बृद्धि गरी लक्षित प्रतिफल प्राप्तिको सुनिश्चितता गर्ने,

१.४ प्रदेश स्तरीय मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीको अभ्यास

संघीय गणतन्त्र नेपालको संविधान बमोजिम मुलकलाई ७ प्रदेशमा विभाजन गरिए पछि २०७४ मा सम्पन्न आम निर्वाचन पश्चात २०७४ फागुनमा प्रदेश सरकारको गठन भई प्रदेशले विधिवत कार्य प्रारंभ गरेको हो। नेपालको लागि संघीयताको अभ्यास नितान्त नौलो अभ्यास भएकोले संस्थागत, बैधानिक र आर्थिक रूपमा प्रदेश स्तरीय धेरै नियम, कानून, संरचनागत व्यवस्था तयार गर्नु पर्ने दवाव रहेको थियो। प्रदेशको नयाँ संरचना खडा भएको परिस्थितिमा प्रदेश सरकारबाट आर्थिक वर्ष २०७४।७५ को बाँकी ५ महिनाको अवधिको लागि मात्र बजेट कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्य प्रारंभ गरिएको थियो ।

संघीय सरकारबाट अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ जारी भई सकेको अवस्थामा सो ऐन अनुसार तीनै तहका सरकारहरूले मध्यमकालीन खर्च संरचनालाई राजस्व र व्ययको अनुमानसंगै आफ्नो व्यवस्थापिकामा पेश गर्नु पर्ने र यसमा समेटिनु पर्ने विषयहरू स्पष्ट गरेको थियो । आर्थिक वर्ष २०७५।७६ को लागि प्रदेश स्तरीय पूर्णकालीन बजेट तर्जुमाको तयारी संगै मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा प्रकृया प्रारंभ गरिएको थियो। प्रदेश स्तरीय नीति तथा योजना आयोगको गठनको लागि कानून बनी नसकेको अवस्थामा खर्च संरचना तयारीको जिम्मेवारी आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयबाट नै बहन गरिएको थियो।

प्रदेशको संरचना नया भएको र यस अगाडि प्रदेश स्तरका आधार तथ्यांकहरूको संकलन, प्रशोधन र प्रकाशनको अभ्यास नभएको अवस्थामा मध्यमकालीन खर्च संरचना संपूर्ण विवरण सहित तर्जुमा गर्न संभव थिएन । तर पनि प्रदेश सरकारले पहिलो मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमाको माध्यमबाट प्रदेशको राजस्व, व्यय, रणनीतिक स्तम्भ अनुसारको बजेट अनुमान तथा वित्तीय हस्तान्तरणको आ.ब.२०७५।७६ र सो पछिका दुई आ.ब. सहित तीन आर्थिक वर्षको अनुमान तथा प्रक्षेपण समेटिएको संक्षिप्त खर्च संरचना तयारीको शुरुवात गरेको थियो । प्रदेशको प्रथम अवधिको MTEF बजेट प्रक्षेपण देहाय बमोजिम रहेको थियो:

आर्थिक वर्ष	चालु खर्च (रु हजार)	पूँजीगत खर्च (रु हजार)	जम्मा बजेट (रु हजार)
२०७५।७६	१४,८२,५६,१३	१४,९६,१३,२५	२९,७८,६९,३८
२०७६।७७	१५,१६,६६,०३	१६,४५,७४,५७	३१,६२,४०,६०
२०७७।७८	१५,५१,५४,३४	१८,१०,३२,०३	३३,६१,८६,३७

प्रदेश नं.२ मा नीति तथा योजना आयोग गठनका लागि प्रदेश सभाबाट स्वीकृत नीति आयोग गठन तथा कार्य संचालन ऐन २०७५ मिति २०७५।४।२५ मा प्रमाणीकरण भएपछि ५ सदस्यीय नीति आयोगको गठन गरियो । मुख्यमन्त्रिको अध्यक्षतामा गठन भएको आयोगले प्रदेशको पहिलो आवधिक योजनाको आधारपत्र तर्जुमा गर्ने काम उच्च प्राथमिकताका साथ आरम्भ गरियो । नेपालको १५ औं आवधिक योजना (आ.व. २०७६।७७-२०८०।८१) कार्यान्वयनको समयावधिसंग मेल खानेगरी प्रदेश आवधिक योजना (आ.व.२०७६।७७-२०८०।८१) को आधारपत्र तयार भएकोले बृहद राष्ट्रिय सोच,लक्ष, उद्देश्य परिपूर्तिमा प्रदेशले निर्धारण गरेको सोच,लक्ष,उद्देश्य विच सामन्जस्यता रहँदा योजना कार्यान्वयनमा दुई तहका सरकार बिच समन्वय, सहकार्य र साझेदारी कायम गर्न सहजता हुनुका साथै कार्यक्रम पहिचान, कार्यान्वयन र स्रोत परिचालनान सामञ्जस्यता कायम हुन जान्छ। प्रदेशको पहिचान र आवश्यकता सम्बोधन हुने गरि प्रदेशको सोच, लक्ष,उद्देश्य, रणनीति र क्षेत्रगत रणनीति समेटेर सहभागितामूलक विधीबाट पहिलो आवधिक योजनाको आधारपत्रको मस्यौदा तयार गर्ने काम सम्पन्न हुनु एक उत्साहजनक उपलब्धी हो भन्ने स्वीकार गर्नु पर्दछ । नीति तथा योजना आयोगबाट सो आधारपत्र आ.व.२०७६।७७ मा स्वीकृत गरी सकिएको छ ।

आवधिक योजनाको आधारपत्रले लिएको प्रदेशको सोच, लक्ष,उद्देश्य, रणनीति र क्षेत्रगत रणनीतिमा आधारित रही स्वीकृत विधि र प्रकृया अवलम्बन गरी प्रदेशको दोश्रो अवधिको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीको काम नीति आयोगबाट प्रारंभ गरियो । आयोगले उपलब्ध जनशक्तिको उपयोग र बाह्य परामर्शदाताको सहयोगमा प्रदेशको दोश्रो अवधिको मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मस्यौदा तयार गर्न सफल भएको र सो खर्च संरचना बार्षिक बजेटसंग आवद्ध भई गरिमाय प्रदेश सभा समक्ष प्रस्तुत हुनु संस्थागत अभ्यासको विकासक्रमको शुरुवात भएको हो । प्रदेशको दोश्रो अवधिको MTEF मा आधारित त्रिवर्षिय बजेट प्रक्षेपणको अवस्था देहाय बमोजिम रहेको थियो ।

आर्थिक वर्ष	चालु खर्च (रू हजार)	पूँजीगतखर्च (रू हजार)	जम्मा बजेट (रू हजार)
२०७६।७७	१९,११,१५,००	१९,२७,२०,००	३८,३८,३५,००
२०७७।७८	२२,९२,०६,००	२३,२३,९०,००	४६,१५,९६,००
२०७८।७९	२७,४२,३७,००	२७,९०,७८,००	५५,३३,१५,००

१.५ संस्थागत व्यवस्था र अबलम्बन गरिएको तर्जुमा पद्धति

प्रदेश आर्थिक कार्यविधि ऐन २०७४ को दफा १३ को उपदफा २ (ख) अनुसार आर्थिक वर्षको बजेट अगावै प्रदेश सरकारले प्रदेश सभाबाट पारित गर्ने वार्षिक आयव्यय प्रस्ताव मध्यमकालिन खर्च संरचनाका आधारमा बनाउनु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । वार्षिक बजेट प्रदेश सभामा ल्याउनु अघि खर्च संरचना सम्बन्धी तयारी टुङ्ग्याउनु पर्छ । यसै व्यवस्थालाई कार्यान्वयन गर्नका लागि प्रदेश नीति तथा योजना आयोगको क्रियाशीलतामा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारी कार्य सम्पन्न गर्न संस्थागत व्यवस्था तर्फ देहायका समितिहरूको गठन भइ तोकिए अनुसारका विधि, प्रकृया र मापदण्डको पालना गर्दै खर्च संरचना तर्जुमा गरिएको हो ।

१.५.१ मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा निर्देशक समिति

मध्यकालीन खर्च संरचना तर्जुमा कार्यको समग्र निर्देशनका लागि नीति तथा योजना आयोगका उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा देहाय बमोजिमको निर्देशक समिति रहेको थियो ।

१) उपाध्यक्ष, नीति तथा योजना आयोग	—	संयोजक
२) सदस्यहरू, नीति तथा योजना आयोग	—	सदस्य
३) प्रमुख सचिव/सचिव, मुख्यमन्त्री तथा म.प.कार्यालय—		सदस्य
४) सचिवहरू, विषयगत मन्त्रालय	—	सदस्य
५) सचिव/प्रशासकीय प्रमुख, नीति तथा योजना आयोग	—	सदस्य सचिव

१.५.२ तयारी समिति

प्रदेश नीति तथा योजना आयोगको मिति २०७७।२।१३ को उपाध्यक्ष स्तरीय निर्णयबाट देहायका पदाधिकारीहरू रहेको तयारी समितिको गठन गरिएको थियो ।

उपाध्यक्ष	प्रदेश नीति तथा योजना आयोग	संयोजक
सचिव	आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	सदस्य
प्रमुख, योजना महाशाखा	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद कार्यालय	सदस्य
प्रमुख, योजना महाशाखा	प्रदेश सभा सचिवालय	सदस्य
प्रमुख, योजना महाशाखा	आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	सदस्य
प्रमुख, योजना महाशाखा	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	सदस्य
प्रमुख, योजना महाशाखा	भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	सदस्य
प्रमुख, योजना महाशाखा	भूमी व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	सदस्य
प्रमुख, योजना महाशाखा	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	सदस्य
प्रमुख, योजना महाशाखा	सामाजिक विकास मन्त्रालय	सदस्य
प्रमुख लेखा नियन्त्रक	प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय	सदस्य
उप सचिव	प्रदेश नीति तथा योजना आयोग	सदस्य
राजस्व अधिकृत	प्रदेश नीति तथा योजना आयोग	सदस्य सचिव

१.५.३ प्रदेश बजेट तथा स्रोत समिति

अर्थतन्त्रको आर्थिक परिसूचकहरूको विश्लेषण गरी समष्टिगत आर्थिक संरचना तयारी आगामी तीन आर्थिक वर्षको बजेटको कुल सीमा प्रक्षेपण खर्च तथा स्रोत सहितको मध्यकालीन खर्च संरचना सीमा निर्धारण र बजेटको कार्यान्वयन स्थितिको समीक्षा गरी आगामी आर्थिक सहित तीन वर्षको बजेट प्रक्षेपण गर्न देहाय बमोजिमको स्रोत समिति रहेको थियो ।

उपाध्यक्ष, प्रदेश नीति तथा योजना आयोग	अध्यक्ष
सचिव, आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	सदस्य
प्रमुख, प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय	सदस्य
प्रमुख, नेपाल राष्ट्र बैंक, प्रदेश कार्यालय	सदस्य
उपसचिव, आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	सदस्य
उपसचिव, प्रदेश नीति तथा योजना आयोग	सदस्य सचिव

१.५.४ निकायगत मध्यकालीन खर्च संरचना कार्यदल

प्रदेश स्तरका सम्बन्धित मन्त्रालय तथा निकायहरूमा आ-आफ्नो मातहतका योजना तथा बजेटको जिम्मेवारी हेर्ने महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा योजना शाखा, आर्थिक प्रशासन शाखाका प्रमुखहरू सम्मिलित मध्यकालीन खर्च संरचना कार्यदल मार्फत आ-आफना निकायसंग सम्बन्धित प्रारम्भिक कार्यहरू सम्पादन भएको थियो ।

१.६ बजेट सीमा र मार्गदर्शन

प्रदेश आर्थिक कार्यविधि ऐन २०७४ को दफा ७ बमोजिम गठन भएको स्रोत अनुमान समितिबाट निर्धारित स्रोत तथा खर्चको सीमाको अधिनमा रही आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तर्जुमाका लागि बजेट सीमा र बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन सबै मन्त्रालय/निकायहरूमा पठाउने व्यवस्था रहेकोछ। प्रदेश नीति तथा योजना आयोगका माननीय उपाध्यक्षज्यूको संयोजकत्वमा गठित राजस्व र स्रोत अनुमान समितिले मिति २०७६।११।३० मा कोभिड-१९ भन्दा अगाडिको अवस्थामा प्रदेशको आन्तरिक र बाह्य आम्दानी जम्मा रू ४६ अर्ब १ करोड हुने अनुमान सहित प्रतिवेदन पेश गरिएको थियो ।

नीति तथा योजना आयोग बजेट सीमा निर्धारण र मार्गदर्शन पठाउने तयारीमा लागेको सोही अवधिमा नै कोभिड-१९ (कोरोना) संक्रमण घर परिवार, समाज हुँदै समुदाय स्तरमा फैलन सक्ने संभावनाको रोकथामको लागि नेपाल सरकारले २०७६ चैत्र ११ गतेबाट नेपाल मुलुकभर बन्दावन्दी (Lockdown) को घोषणा गरेपछि सबै किसिमका मानवीय र आर्थिक क्रियाकलाप प्रभावित हुन पुग्यो । निरन्तरको लामो लकडाउनले समग्र आर्थिक परिसूचकहरू नकारात्मक दिशा उन्मुख रहेको प्रभावबाट यो प्रदेश पनि अछुतो रहन सकेन ।

स्रोत अनुमान समितिले आउदो आर्थिक वर्षको लागि अनुमान गरेको आय रकम रू४६ अर्ब १ करोड मध्ये स्रोत सुनिश्चतता भएको प्रदेश सरकारको आन्तरिक स्रोत अन्तर्गत देहायका शीर्षकहरूमा आय अनुमान गरिएको स्रोत रकमलाई आधार मानी आ.ब. २०७७।७८ को लागि २८ अर्ब ९६ करोड बजेट सीमा कायम गरीयो । स्रोतको आंकलन तलको विवरणमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.सं	शीर्षक	रकम (रू हजारमा)
१	प्रदेश सरकारको कुल आय	२१,१७,००,००
१.१	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क	१,००,००,००
१.२	सवारी साधन कर	१,३८,००,००
१.३	विज्ञापन कर	८०,००
१.४	मनोरंजन कर	८०,००
१.५	दण्ड जरिवाना शुल्क	२०,००
१.६	सेवा शुल्क	६५,००,००
१.७	राजस्व बाँडफाँट	१२,००,००,००
१.८	रोयल्टी बाँडफाँट	१,३०,००
१.९	चालु आ.ब.को बचतको	६,१०,९०,००
२.	संघ (नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने अनुमानित सहित)	७,७९,००,००
२.१	वित्तीय समानीकरण अनुदान	७,७७९,००,००
जम्मा		२८,९६,००,००

१.७ मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा प्रक्रिया

मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा गर्दा विषयक्षेत्रगत परिच्छेदका लागि आवधिक योजनाको आधारपत्रलाई आधार मानी विषयक्षेत्रगत नतिजा सूचक र लक्ष्य सहितको तीन वर्षको प्रक्षेपण गरिएको छ । मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा र आयोजनाहरूको प्राथमिकता निर्धारण राष्ट्रिय योजना आयोगद्वारा जारी प्रदेश स्तरीय योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७५ बमोजिम गरिएको छ ।

विनियोजन प्रक्षेपण गर्दा गत आर्थिक वर्षको यथार्थ स्थिति चालु आर्थिक वर्षको प्रक्षेपित अवस्था र मध्यकालीन खर्च संरचनाको आधारमा सम्बन्धित निकाय/मन्त्रालय, आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय र नीति तथा योजना आयोगले छुलफल गरी आगामी तीन वर्षको खर्च प्रक्षेपण सहितको खाका तयार गरेको हो । यस्का लागि सम्बन्धित मन्त्रालयहरूले खर्च संरचना कार्यदलको संलग्नतामा मन्त्रालयगत रूपमा कार्यक्रमहरूको

नतिजा एवम् सूचक निर्माण र प्राथमिकता सम्बन्धी कार्यहरू सम्पादन गरेका थिए । विभिन्न समिति र कार्यदलहरूद्वारा सम्पादित कामलाई समग्रमा प्रदेश नीति तथा योजना आयोगबाट पुनरावलोकन गरी खर्च संरचना तयार गरिएको हो ।

हाम्रो जस्तो आर्थिक सामाजिक विकासको मार्गमा क्रमिक रूपमा अगाडि बढिरहेको सानो मुलुकको अर्थतन्त्रमा विश्वव्यापी महामारीको रूपमा देखिएको कोरोना (कोभिड१९) को कारण नराम्रोसंग धक्का पुग्न गएको छ। सामान्य अवस्थामा समेत पूँजीगत खर्च गर्ने व्यवस्थापकीय क्षमताको अभाव झेलिरहेको हाम्रो संयन्त्र कोभिड १९ महामारीको संक्रमणको कारण नराम्रोसंग प्रभावित हुन पुगेको छ । नेपाल सरकारले चैत्र ११, २०७६ देखि शुरू गरेको बन्दावन्दी (Lockdown) को कारण समग्र आर्थिक परिसूचकहरू नकारात्मक उन्मुख भएका कारण अर्थतन्त्रमा सिथिलता देखिन शुरू भएको छ। यसको प्रभाव र प्रत्यक्ष असरको कारण आगामी आ.ब.को बजेटको आकार घटाउनु पर्ने दवाव सिर्जना हुन पुगेको छ । स्रोत समितिले प्रदेशको समष्टिगत अर्थतन्त्रको वर्तमान स्थिति, पहिलो आवधिक योजना, कुल गार्हस्थ उत्पादनको प्रक्षेपण, वित्तीय स्थिति, बाह्य एवम् आन्तरिक वित्तीय साधनको सम्भावना, करको लचकता, राजस्व प्रक्षेपण तथा कार्यगत नीति र प्राथमिकताको आधारमा आगामी आर्थिक वर्षहरूको लागि स्रोत प्रक्षेपण गरिएको हो ।

मध्यमकालीन खर्च संरचना

२.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानको भाग ४ मा उल्लेखित राज्यका निर्देशक सिद्धान्तहरूका सम्बन्धमा धारा ५० को उपधारा ३ मा सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको सहभागिता तथा विकास मार्फत उपलब्ध साधन र स्रोतको अधिकतम परिचालनद्वारा तीव्र आर्थिक विकास गर्ने तथा प्राप्त उपलब्धिहरूको न्यायोचित वितरण गरी आर्थिक असमानताको अन्त्य गर्दै शोषणरहित समाजको निर्माण गर्न राष्ट्रिय अर्थतन्त्रलाई आत्मनिर्भर, स्वतन्त्र, तथा उन्नतिशील बनाउदै समाजवाद उन्मुख स्वतन्त्र र समृद्ध अर्थतन्त्रको विकास गर्ने राज्यको आर्थिक उद्देश्य हुनेछ भनिएको छ । संघीयता कार्यान्वयनमा टेवा पुग्ने गरि गत आ.व. बाट कार्यान्वयनमा आएको १५ औं योजना "समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली" को दीर्घकालीन सोच र अवधारणामा आधारित रहेको छ ।

प्रदेशको पहिलो आवधिक योजनाको आधारपत्रले "उच्च मानव विकास र पहिचान – समृद्ध मधेश समाज " को सोच अगाडि सारेको छ । मूलभूत रूपमा यो सोच १५ औं योजनाको "समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली" को दीर्घकालीन सोच कै समपूरक सोच हो भन्न सकिन्छ, किनकि दुवै सोच समग्रमा नेपाली जनताको समृद्धी कै सेरोफेरोमा घुमी रहेको छ ।

१५ औं योजनाले नेपाललाई अति कम विकसित मुलुकबाट विकासशील देशमा स्तरोन्नती गर्ने र वि.सं. २०८७ अर्थात सन २०३० सम्म दिगो विकासका निर्धारित राष्ट्रिय लक्ष हासिल गर्दै उच्च मध्यम आयस्तर भएको मुलुकमा पुग्ने लक्ष लिएको छ । सामाजिक आर्थिक लगायत समग्र विकास र समृद्धिका लागि सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । यसका लागि साधनको विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता तथा वित्तीय अनुशासन पालनामा कठोरता जस्ता तीनवटै पक्ष उतिकै प्रभावकारी हुनु पर्दछ । यी तीन वटै पक्षहरूमा सुधार गर्ने उपाय तथा औजारको रूपमा मध्यकालीन खर्च संरचनालाई लिइएको छ ।

प्रदेश सरकारको गठन पश्चात प्रदेश सरकार, आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयद्वारा आ.व.२०७५/७६ मा प्रदेश स्तरीय पहिलो मध्यकालीन खर्च संरचना तयारीको अभ्यास गरिएको

थियो । प्रदेश सरकारद्वारा नीति आयोगको गठन तथा कार्य संचालन गर्न बनेको ऐन २०७५ बमोजिम प्रदेश नीति आयोगको गठन २०७५ सालमा भए पश्चात वि.सं.२०७६/७७-२०७८/७९को लागि दोश्रो अवधिको मध्यमकालीन खर्च संरचना प्रदेशका विभिन्न मन्त्रालय एवम् निकायहरूको संलग्नतामा तयार गरिएको थियो ।

हाल तयार गरिएको तेश्रो अवधिको मध्यमकालीन खर्च संरचना आगामी आ.व.२०७७/७८ को वार्षिक कार्यक्रम र बजेट तयारीसंगै सो पछिका दुई आर्थिक वर्ष (२०७८/७९ र २०७९/८०) समेत समेटी तीन आर्थिक वर्षको लागि तयार गर्दा नेपालको संविधान अन्तर सरकारी वित्तीय व्यवस्थापन ऐन २०७४ र प्रदेश नं. २ को पहिलो आवधिक योजनाको आधार-पत्रसँग सामन्जस्य हुने गरी तर्जुमा गरिएको छ । यसमा प्रदेश आवधिक योजनाका सोच लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र प्राथमिकता एवं प्रदेश सरकारका नीति र प्राथमिकता लगायत दिगो विकास लक्ष्य समेतलाई मार्गदर्शनको रूपमा ग्रहण गरिएको छ ।

२.२ दीर्घकालीन सोच लक्ष्य, परिमाणात्मक लक्ष्य र समग्र रणनीति:

प्रदेशको पहिलो आवधिक योजनाको आधारपत्रमा उल्लेखित प्रदेशको दीर्घकालीन सोच लक्ष्य, समग्र रणनीति देहाय बमोजिम रहेको छ ।

२.२.१ सोच:"उच्च मानव विकास र पहिचान – समृद्ध मधेश समाज"

प्रदेशको सोच निर्माणमा देहायका प्रमुख गन्तव्यलाई दृष्टिगत गरिएको छ ।

- कृषि उत्पादन र उत्पादकत्वमा बृद्धि र खाद्य बचतद्वारा अन्तर प्रदेश माग आपूर्तिमा योगदान,
- प्रदेशभर उपलब्ध कृषाशील उमेरका जनसङ्ख्या समूहका जनशक्तिका लागि रोजगारी सृजना,
- औद्योगिकरणमा स्थानीय उत्पादन आवद्ध,
- गुणात्मक स्वास्थ्य शिक्षामा लगानी,

२.२.२ लक्ष्य

- प्रदेशवासीको जीवनस्तरमा गुणात्मक परिवर्तन ल्याउन उच्च आर्थिक वृद्धिदर हासिल गर्ने ।

२.२.३ आवधिक योजना अवधिमा हासिल गरिने परिमाणात्मक लक्ष्य

आवधिक योजनाको ५ वर्षे योजना अवधिमा हासिल हुने अवस्था र परिमाणात्मक लक्ष्य:

प्रमुख सूचक	आधार वर्ष २०७५/७६	अन्तिक वर्ष २०८०/८१
प्रादेशिक आर्थिक वृद्धि दर (%)	६.५३	११
समग्र गरिवी दर (%)	२७.७	२१
कुल गार्हस्थ उत्पादन (रूपैया)	४८८ अर्ब	६०० अर्ब
गैर कृषि कृषिकलापहरूको योगदान(%)	५८	६५
प्रति व्यक्ति आय (अमेरिकी डलर)	७९९	१०००
बाल मृत्युदर (प्रति हजार)	९	७
खानेपानी सुविधा पुगेका घरपरिवार %)	९३.८%	९९%
सिंचाईयोग्य क्षेत्रमा सिंचाई सुविधा (%)	६५.८%	७५%

२.२.४ समग्र रणनीति

आवधिक योजनाका लक्ष्यहरू हासिल गर्न अपनाईने रणनीतिहरू:

- आर्थिक आत्मनिर्भरताको स्थिति निर्माण गर्न तुलनात्मक लाभ हुनसक्ने स्थानीय कृषिवाली र आधारभूत खाद्यवस्तुको उत्पादनमा बृद्धि गर्ने ।
- कृषि तथा उद्योग क्षेत्रमा सृजना भएका स्थानीय रोजगारी र सम्भाव्य रोजगारी क्षेत्रका लागि चाहिने क्षमता र सीपयुक्त जनशक्ति निर्माण र विकासमा लगानी गर्ने ।
- विद्यमान सडक सञ्जालको उपयोग हुने गरी आर्थिक सम्भावनाका आधारमा कृषि पर्यटन क्षेत्रलाई सम्बोधन गर्ने उद्योग स्थापना र सञ्चालनमा निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहित गर्ने ।
- व्यवसायीकरण, विविधीकरण र आधुनिकीकरण गरि कृषिजन्य उद्योगलाई विकासको संवाहक बनाउने ।
- कृषि अनुसन्धान क्षेत्रमा आधुनिक तथा नवीनतम प्रविधि विकास गरिने ।
- चुरीया क्षेत्रलाई जलसंरक्षणका लागि आधारस्तम्भ मानी जलसंरक्षणलाई प्रतिकूल असर गर्ने कृष्याकलाप रोकथाम हुने गरी भूसंरक्षण तथा उपयोग नीति बनाइने ।
- अनिवार्य आधारभूत शिक्षा तथा निःशुल्क आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा पढ्नलाई रोजगारी र उद्यमशीलता मूलक बनाउने ।
- शैक्षिक सामाजिक चेतनास्तर कमजोर रहेको जातीय समूह, समुदायका लागि स्थानीयरूपमा उपलब्ध अवसरहरूमा विशेष प्राथमिकता दिने ।
- स्थानीय तथा भारतीय पर्यटकको साँस्कृतिक र धार्मिक अभिरुची सम्बोधन हुनेगरी सबै मौसममा चलायमान पर्यटन र मनोरञ्जन स्थल निर्माण तथा विकास गर्ने ।
- अन्तर प्रदेश तीव्र बसाईसराईको व्यवस्थापनका लागि प्रदेशले आफ्नो क्षेत्रको भूमि सम्बन्धि नीति बनाउदा स्थानीय तहहरूलाई भूउपयोग योजना तर्जुमा गर्न प्रोत्साहित गर्ने र एकीकृत बस्ती विकासको रणनीति लिने ।
- कृषियोग्य भूमि र वन क्षेत्रको संरक्षण गर्न एवं युवाहरूलाई कृषि पेशा तर्फ आकर्षित गराएर विभिन्न कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
- प्रादेशिक विकास सन्तुलनमा योगदान गर्ने आयोजनाहरूलाई मात्र प्रदेश गौरवका आयोजनाका रूपमा छनोट गरी कार्यान्वयनमा प्राथमिकता दिने ।

२.३ प्रमुख नतीजा सूचक तथा लक्ष्य

आवधिक योजनाले निर्धारण गरेको दीर्घकालीन लक्ष्य हासिल गर्न सहयोग पुग्ने गरी मध्यमकालीन खर्च संरचनाको प्रमुख लक्ष्य तथा नतिजा सूचक निर्धारण गरिएको छ । सो अनुसार समष्टिगत लक्ष्यहरूको विद्यमान स्थिति तथा आगामी ३ वर्षको अपेक्षित उपलब्धि तालिका -२.३.१मा प्रस्तुत गरिएको छ । यस्का लागि आवधिक योजनाको समष्टिगत आर्थिक क्षेत्रको प्रक्षेपण र प्रत्येक विषयगत क्षेत्रको योजना अवधिको अन्त्यमा हासिल हुने निर्धारित लक्ष्यलाई तीन आर्थिक वर्षमा विभाजन गरी राखिएको छ ।

तालिका - २.३.१ : प्रमुख समष्टिगत सूचक

क्र.सं	सूचक लक्ष	एकाई	आधार वर्ष ०७५/०६	२०७६/ ७७	मध्यमकालीन अवधिको लक्ष		
					०७७/७८	०७८/७९	२०७९/८०
१	प्रादेशिक आर्थिक वृद्धि दर	प्रतिशत	६.५३	७.०	८.०	९.०	१०.०
	कृषि	प्रतिशत		४.३	५.४	६.१	७.०
	उद्योग	प्रतिशत		११.१	१२.०	१२.९	१३.८
	सेवा	प्रतिशत		८.१	९.१	१०.१	११.५

श्रोत:प्रदेश नं. २ को पहिलो आवधिक योजनाको आधारपत्र २०७६

२.४ मध्यमकालीन खर्च संरचनाको बजेट विनियोजन र प्रक्षेपण

मध्यमकालीन खर्च संरचनाको श्रोत आंकलन, बजेट अनुमान र प्रक्षेपण गर्दा देहायका आधारहरू अवलम्बन गरिएको छ ।

- अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ अनुसार संघीय सरकारले संकलन गर्ने अधिकार क्षेत्र भित्र रहेको मूल्य अभिवृद्धि कर र आन्तरिक अन्तःशुल्क रकमको १५% बाँडफाँट अनुमान र प्रक्षेपण ।
- रोयल्टी (पर्वतारोहण, विद्युत, वन, खानी तथा खनिज, पानी तथा अन्य प्राकृतिक स्रोत) बाट संकलन भएको राजस्व रकमको २५ % अनुमान र प्रक्षेपण ।
- भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग अन्तर्गत मालपोत कार्यालयहरू मार्फत संकलन हुने राजस्व मध्ये जग्गा खरिद बिक्रि वापत प्राप्त रजिष्ट्रेशन दस्तुर रकम ।
- प्रदेश यातायात व्यवस्था कार्यालयहरू मार्फत संकलन गरिने राजस्व रकमबाट प्राप्त हुने सवारी साधन कर रकम ।
- स्थानीय तहहरूबाट संकलन हुने विज्ञापन कर तथा मनोरञ्जन करको अनुमान ।
- प्रदेश कानून अनुसार संकलन हुने दण्ड जरिवाना ।
- संघबाट प्राप्त हुने वित्तीय समानीकरण अनुदान र राजस्व बाँडफाँटको रकम ।

- समपुरक अनुदान सशर्त अनुदान वैदेशिक सहयोग तथा प्राकृतिक स्रोत साधनको बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम ।
- प्रदेशका क्षेत्राधिकार भित्रका सेवा शुल्क र दस्तुरवापतको रकम ।

२.५ स्रोत प्रक्षेपणका आधारहरू

- कोभिड १९ को असरको कारण आगामी आ.व.मा प्रदेशले पाउने विभिन्न अनुदान रकम घटन गई बजेट आकारमा संकुचन आउन सक्ने अवस्थालाई मध्यनजर राखी आ.व.२०७८/७९ र २०७९/८० का लागि प्राप्त हुने विभिन्न अनुदान रकमहरूको प्रक्षेपण गर्दा नेपाल सरकार बाट आ.व. २०७७/७८ मा प्राप्त हुने विभिन्न अनुदान रकमलाई आधार मानी सो पछिका दुई आर्थिक वर्षहरूका लागि क्रमशः २० र १५ प्रतिशतका दरले थप गर्दै लिएको छ । नेपाल सरकारले संकलन गर्ने राजस्वको सामान्य वृद्धिदर र बढ्दो बजेट आकारका आधारमा यो वृद्धि दरलाई लिईएको छ ।
- प्रदेश सरकारबाट परिचालन हुने कर तथा गैरकर राजस्वको वृद्धिदर आ.व.२०७८/७९ र २०७९/८० मा १५ देखि २० प्रतिशत सम्मका दरले क्रमशः वृद्धि हासिल गर्न सकिने अनुमान गरि स्रोतको प्रक्षेपण गरिएको छ ।
- आन्तरिक ऋणको सन्दर्भमा नेपाल सरकारको सहमतिमा उल्लेखित रकम परिचालन गर्न सकिने व्यवस्था बमोजिम आन्तरिक ऋणको प्रक्षेपण गरिएको छ ।

२.६ आय अनुमान

नेपालको संविधानको अनुसूची ६ को प्रदेशको एकल अधिकारको सूची र अनुसूची ९ को संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको साझा अधिकारको सूचीमा उल्लेखित अधिकार कार्यान्वयन गर्न बनेको प्रचलित कानून अनुसार प्रदेश सरकारको अधिकार क्षेत्र भित्रको कर, दस्तुर र अन्य शुल्कहरूका आधार वर्ष आ.व. २०७५।७६ को यथार्थ आन्तरिक राजस्व र वाह्य अनुदान वापतको शीर्षकगत आय, आ.व. २०७६।७७ को संशोधित आय र आगामी आ.व. २०७७।७८ को अनुमानित आयको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । यस आयको आधारमा मध्यमकालीन खर्च संरचनाको त्रिवर्षिय आय अनुमान सहित कुल स्रोत प्रक्षेपण गर्न सहयोग पुग्न जान्छ ।

तालिका-२.६.१: गत आ.व.को यथार्थ आय, चालु आ.व.को संशोधित र आगामी आ.व.को अनुमानित

आय

(रु हजारमा)

क्र. सं	आय विवरण	आ.व २०७५।७६ को यथार्थ आय	आ.व.२०७६।७७को संशोधित अनुमान	आ.व. २०७७।७८ को अनुमानित आय
१	करबाट हुने जम्मा आमदानी	७,९०,४०,२९	७,६९,६७,०४	१०,६२,१९,००
क	वस्तु तथा सेवामा आधारित कर	७,२४,९९,८७	७,६९,६७,०४	१०,६२,१९,००
	मू.अ.कर बाँडफाँट	४,९४,२०,२२	५११,०९,५७	७,३३,१९,००
	अन्तशुल्क बाँडफाँट	१,५७,७५,५५	१,४९,०५,००	२,१९,००,००
	विशेष सेवामा लाग्ने कर	२४	००	००
	पूर्वाधार सेवा तथा सवारी साधनमा लाग्ने कर	७३,०१,८८	१,०९,४९,४२	१,१०,००,००
ख	मनोरंजन तथा विज्ञापन कर	००	३,०५	३५,००
ग	अन्य कर	६५,४०,४२	००	०
२	अन्य राजस्व	४९,२७,४८	१,३०,४८,५१	१,६१,७४,६०
३	सम्पत्तिबाट प्राप्त आय	३४,५४,०५	६६,७१,३८	८७,८३,५०
४	भाडा र रोयल्टी	४०,८८	६,०३,५०	६,८३,५०
५	राजस्व बाँडफाँटबाट	३४,१३,१७	६०,६७,८८	८१,००,००
	वन रोयल्टी	००	१,८०,००	००
	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन	२८,३८,७५	५८,८७,८८	८१,००,००
	सवारी साधन कर	००	००	००
	अन्य बाँडफाँट हुने राजस्व	५,७४,४२	००	००
६	वस्तु तथा सेवा विक्रीबाट प्राप्त आय	१४,५१,३५	६३,६४,०६	७३,५२,७५
	सवा विक्रीबाट प्राप्त रकम	५३,८४	१,५१,३५	१,६६,७५
	प्रशासनिक सेवा शुल्क	१३,९७,५१	१०,९५,००	१६,७५,००
	अन्यप्रशासनिक/ व्यवसायिक दस्तुर	००	५१,०९,२६	५५,००,००
	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	००	८,४५	११,००
	दण्ड जरीवाना र जफत	२१,७२	१३,०७	२७००
७	विविध राजस्व	३६	५,६८,६९,६९	६,९१,२२,२९
	विविध प्राप्ति (बेरूजु र अन्य फिर्ता)	१,३५,०७	२१,९०,००	००
	गत वर्षको नगद मौन्दात बाँकी	००	५,४६,७९,६९	६,९१,२२,२९
८	अनुदान बापत प्राप्त हुने रकम (अन्तरसरकारीवित्तीयहस्तान्तरण)	१४,९६,४६,०८	१५,०६,११,००	१३,४०,५९,००

समानिकरण अनुदान	७,०१,६१,००	७,०८,५९,००	७,०२,०१,००
सशर्त अनुदान चालु	७,१९,६७,४१	७,०९,९५,००	३,२७,९१,००
सशर्त अनुदान पूँजीगत	००	००	२,६६,४०,००
विशेष अनुदान चालु	४५,८४,३३	६५,००,००	००
विशेष अनुदानपूँजीगत	००	००	४१,५०,००
समपूरक अनुदान चालु	२९,३३,३४	२३,३७,००	००
समपूरक अनुदान पूँजीगत	००	००	२,७७,००
कुल राजस्व र अनुदान जम्मा	२३,३७,४८,९२	२९,७४,९६,२४	३२,५६,०९,८९
प्रदेश संचित कोषमा दाखिला हुने राजस्व आय	८,४१,०२,८४	१४,६८,८५,२४	१९,१५,५०,८९

२.७ त्रि-वर्षिय खर्च प्रक्षेपण

करोना १९ को कारणले चालु आर्थिक वर्षको खर्च प्रभावित भएको प्रष्ट देखिन्छ । चालु वर्षको २०७७ वैशाख महिना सम्म चालु खर्च र पूँजीगत खर्च गरी जम्मा ६.१५ प्रतिशत मात्र बजेट खर्च भएको विवरण तलको तालिकाबाट स्पष्ट हुन्छ । त्रि-वर्षिय प्रक्षेपण गर्दा प्रदेश सरकारले चालु आर्थिक वर्षमा कोरोना १९ को प्रभावले आयमा परेको असरको आधारमा आगामी आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने आन्तरिक आय, समानीकरण अनुदान र अन्य अनुदानहरु आधार बनाएर बनाइएको छ । प्रदेश आवधिक योजनाको आधारपत्रमा मध्यमकालीन खर्च संरचनाको आगामी तीन वर्षको अवधिको लागि प्रस्तावित खर्चको प्रक्षेपण विवरण तलको तालिकामा खुलाईएको छ ।

तालिका- २.७.१: आवधिक योजनाको आधारपत्र अनुसार त्रि-वर्षिय खर्च प्रक्षेपण,
आ.ब.०७५/७६को स्थिर मुल्यमा

विवरण	चालु आ. व. २०७६/७७ को विनियोजित बजेट	चालु आ. व.को वैशाख सम्मको खर्च	जम्मा खर्च प्रतिशत	आगामी तीन आ. व.को खर्च प्रक्षेपण (रु हजारमा)		
				२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०
कुल जम्मा	३९,२२,४२,१४	४,६१,३४,८४	११.७६%	३९,४७,००,००	४६,९६,००,००	५५,८०,००
चालु तर्फ	१९,९५,२४,३५	३,४२,७८,७९	१७.१८%	१८,५५,००,००	२१,६०,००,००	२५,११,००
पूँजीगत तर्फ	१९,२७,१७,७९	१,१८,५६,०५	६.१५%	२०,९२,००,००	२५,३६,००,००	३०,६९,००

तालिका- २.७.२ प्रदेश नीति तथा योजना आयोगबाट आगामी आर्थिकवर्ष २०७७/७८ का लागि निर्धारित स्रोतमा आधारित चालु र पूँजीगत बजेट सिलिड (मन्त्रालय/कार्यालयगत बजेटको विवरण)

मन्त्रालय / सचिवालय / निकायहरूलाई उपलब्ध गराईएको बजेट सीमा (रु हजार)

क्र. सं.	मन्त्रालय/ सचिवालय/ निकाय	चालु (बजेट स्रोत)		पूँजीगत (बजेट स्रोत)		बजेट सिलिड कुल जम्मा
		प्रदेश	संघ	प्रदेश	संघ	
१	प्रदेश सभा सचिवालय	२५३१२५	८,४३,७५	८,४३,७५	२,८१,२५	४५,००,००
२	प्रदेश लोक सेवा आयोग	१,८०,००	६०,००	१,२०,००	४०,००	४,००,००
३	मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	३,००,००,	१,००,००	७५,००	२५,००	५,००,००
४	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद कार्यालय	७८,७५,००	२६,२५,००	५२,५०,००	१७,५०,००	१,७५,००,००
५	आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	६०,००,००	२०,००,००	१५,००,००	५,००,००	१,००,००,००
६	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	५०,६२,५०	१६,८७,५०	६१,८७,५०	२०,६२,५०	१,५०,००,००
७	उद्योग,पर्यटन, वन तथा वातावरण	८०,४३,७५	२६,८१,२५	१,६३,३१,२५	५४,४३,७५	३,२५,००,००
८	भूमि व्यवस्था,कृषि तथा सहकारी	१४८,५०,००	४९,५०,००	९९,००,००	३३,००,००	३,३०,००,००
९	भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	४८,०९,३७.५	१६,०३,१२.५	३३६६५६२.५	११२२१८७.५	५,१३,००,००
१०	सामाजिक विकास मन्त्रालय	१३५००००	४५,००,००	९०,००,००	३०,००,००	३,००,००,००
११	प्रदेश नीति तथा योजना आयोग	५,१४,२८.५	१,७१,४२.९	८५,७१.५	२८,५७.१	८,००,००
१२	प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय	३६,७५	१२२५	१५७५	५२५	७,००,००
१३	अर्थ विविध:सशर्त अनुदान					१,००,००,००
१	अर्थ विविध: समानीकरण अनुदान					१,००,००,००
२	अर्थ विविध:विशेष अनुदान					३५,००,००
३	अर्थ विविध:समपूरक अनुदान					५०,००,००

४	अर्थ विविध : निर्वाचन क्षेत्र विकास					२,९९,००,००
५	अर्थ विविध:तलव भत्ता					१,००,००,००
६	अर्थ विविध : भैपरि					२,५०,००,००
जम्मा						२८,९६,००,००

कोभिड १९ को कारण उत्पन्न असहज अवस्थामा बजेटलाई ठूलो आकारको मात्र बनाउने भन्दा पनि यथार्थतामा आधारित आर्थिक परिसूचकहरू सकारात्मक र स्वभाविक रूपमा अगाडी बढ्न सक्ने बजेट तर्जुमाको बारेमा छलफल हुदा नीति आयोगबाट पठाईएको बजेट सीमामा केही हेरफेर भएको छ । प्रदेशको राजस्व अनुमान तथा संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने समानीकरण अनुदान लगायत सशर्त र निशर्त अनुदानको आंकलन र चालु वर्षमा कोभिड१९ महामारीको कारण बजेट खर्च स्वभाविक रूपमा घटन गई हुन सक्ने वचन हुन जाने रकम समेत जोडदा आगामी आर्थिक वर्षको बजेट आकारमा बजेट सिलिडले तोकेको सीमा भन्दा केही बढ्न जाने गरी अनुमान गरिएको छ ।

२.८ ग्राहस्थ उत्पादनको वृद्धिदर र संरचना तथा आर्थिक वृद्धि दर

क) आवधिक योजनाले प्रक्षेपण गरेको आर्थिक चित्रण :

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागले सार्वजनिक गरेको तथ्याङ्क अनुसार प्रदेश नं २ को आ.व.२०७५।७६ को आर्थिक वृद्धि दर ६.५३ % रहने प्रक्षेपणलाई आधार मानी पहिलो आवधिक योजनाको ५ वर्षे अवधिका लागि प्रदेशको ग्राहस्थ उत्पादन प्रक्षेपण गरिएको छ । आधार वर्षको वृद्धिदरमा योजना अवधिको प्रत्येक वर्ष ०.५ % बिन्दुले बढाउदै खर्च संरचनाको तेस्रो वर्षको अन्त्यसम्म आर्थिक वृद्धिदर १०% सम्म पुग्ने प्रक्षेपण गरिएको छ। यस अनुसार आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा प्रदेशको कूल ग्राहस्थ उत्पादन ६१५.८७ अर्ब पुग्नेछ । योजना अवधिमा कृषि,उद्योग र सेवाक्षेत्रको ग्राहस्थ उत्पादनको प्रक्षेपण तालिका-२.८.१ मा दिइएको छ ।

तालिका -२.८.१:क्षेत्रगत मुल्य अभिवृद्धि र ग्राहस्थ उत्पादनप्रक्षेपण(आर्थिक वर्ष २०७५।७६ को स्थीर मुल्यमा)

आ.व.	कृषि रु लाखमा	उद्योग रु लाखमा	सेवा रु लाखमा	कूलरु लाखमा	वृद्धि प्रतिशत
२०७५।७६ आधार वर्ष	१७७८०	५७७८	२०८९१	४४४४९	६.५३%
२०७६।७७	१८५४८	६४२१	२२५९१	४७५६०	७.०%
२०७७।७८	१९५१९	७१९१	२४६५५	५१३६५	८.०%
२०७८।७९	२०७१६	८११८	२७१५४	५५९८८	९.०%
२०७९।८०	२२१.७१	९२.३८	३०१.७८	६१५.८७	१०%
२०८०।८१	२३९.२७	१०५.९६	३३८.३९	६८३.६२	११%

ख) प्रदेशको आर्थिक वृद्धि दरको प्रक्षेपण र यथार्थ अवस्था

आवधिक योजनाको ५ वर्षको अवधिमा कृषि, उद्योग र सेवा क्षेत्र गरी प्रदेशले औसतमा आर्थिक ९ % वृद्धिदर दर हासिल गर्ने लक्ष्य राखेको थियो । गत आ.व.मा प्रदेशको कुल गार्हस्थ उत्पादनको वृद्धिदर ८.१ प्रतिशत रहेको थियो । सो यो वर्ष घटेर राष्ट्रिय औसत वृद्धिदर सरह २.३ प्रतिशतमा संकुचन हुने अनुमान गरिएको छ । प्रदेशको खेतीयोग्य जमीनको ६१ प्रतिशत भूभागमा कृषि कार्य हुने गरेको र प्रदेशको कुल गार्हस्थ उत्पादनमा कृषिको योगदान ४० प्रतिशत रहेको छ । नेपालको गार्हस्थ उत्पादनमा २५ प्रतिशत वैदेशिक रोजगारीबाट प्राप्त हुने विप्रेषणको योगदान रहेकोमा यस प्रदेशको धनुषा, महोत्तरी, सिरहा, सप्तरी जिल्लाहरूबाट सबैभन्दा बढी कामदार वैदेशिक रोजगारीमा निर्भर रहेकोमा कोभिड-१९ महामारीका कारण रोजगारी गुम्न गई कामदार बेरोजगार हुन सक्ने अवस्थाले गरिवी बढने जोखिम बढन गएको छ । आर्थिक वृद्धिदर प्रक्षेपित अनुमान तल प्रस्तुत छ ।

तालिका - २.८.२ :प्रदेशको आर्थिक वृद्धिदर(%)

आ.व.	कृषि%	उद्योग %	सेवा%	कूल%
२०७६।७७	४.३	११.१	८.१	७.०
२०७७।७८	५.४	१२.०	९.१	८.०
२०७८।७९	६.१	१२.९	१०.१	९.०
२०७९।८०	७.०	१३.८	११.५	१०.०
२०८०।८१	७.९	१४.७	१२.१	११.०
औसत	६.१	१२.९	१०.२	९.०

ग) कोभिड-१९पछिको अवस्थाको लेखाजोखा:

प्रदेश तहमा भएको आर्थिक गतिविधिकोमापन गर्न र प्रदेशहरूमा देखिएका सामाजिक तथा आर्थिक विभेदहरूलाई न्यूनगर्न आवश्यक नीति निर्माण गर्नका साथ साथै विकासका गतिविधिलाई प्रभावकारी बनाउन अत्यावश्यक पर्ने समष्टिगत आर्थिक सूचकहरू मध्येको महत्वपूर्ण सूचक प्रदेशस्तरको कुल गार्हस्थ उत्पादनको अनुमान गर्ने काम गत आर्थिक वर्ष देखि केन्द्रीय तथ्यांक विभागबाट शुरु गरिएको थियो ।

तथ्यांक विभागले २०७७ बैसाखमा प्रकाशित गरेको तथ्यांक अनुसार चालु आर्थिक वर्षमा यस प्रदेशको कुल गार्हस्थ उत्पादन उपभोक्ताको मूलमा रु. ५ खर्ब १९ अर्ब हुने अनुमान गरिएको छ भने गत आर्थिक वर्षको सांशोधित अनुमान रु.४ खर्ब ७१ अर्ब रहेको छ । गत आ.व.मा राष्ट्रिय तहमा १३.६२% हिस्सा ओगटेको यस प्रदेशले चालु आ.व.मा १३.७८ प्रतिशत योगदान पु-याउने अनुमान गरिएको छ । यसै गरी गत आ.व. मा कुल गार्हस्थ उत्पादनको

बृद्धी दर ८.१ प्रतिशत थियो भने यस आ.व.मा गिरावट आई २.३ प्रतिशत कायम रहने अनुमान गरिएको छ। कुल गार्हस्थ उत्पादनमा सबैभन्दा बढी योगदान ४० प्रतिशतले कृषि क्षेत्रको छ भने सबैभन्दा कम योगदान ०.५७ प्रतिशत खानी तथा उत्खनन् क्षेत्रको रहेको छ। चालु आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को करिव ८ महिना सम्मका आर्थिक क्षेत्रहरू सँग सम्बन्धित आँकडा तथा सूचनाहरूका आधारमा तयार गरिएको अनुमानित तथ्याङ्क अनुसार सबै प्रदेशको आर्थिक क्रियाकलापहरूमा कोभिड-१९ को महामारीको संक्रमणबाट जोगाउन गरिएको प्रयासको असर स्पष्ट रूपमा देखिएकोछ । फलस्वरूप, चालु आ.व. मा सबै प्रदेशका गार्हस्थ उत्पादनको बृद्धिदर गत आ.व.को आर्थिक बृद्धि दरभन्दा घटने अनुमानगरिएको छ।

तालिका : राष्ट्रिय तहमा गार्हस्थ उत्पादनमा प्रदेशको योगदान २०७६/७७

प्रदेश	योगदान प्रतिशत	योगदान स्तर
प्रदेश नं. १	१५.८२ %	दोश्रो
प्रदेश नं. २	१३.७८ %	चौथो
बागमती	३५.८४ %	पहिलो
गण्डकी	८.९० %	पाँचौ
प्रदेश नं. ५	१४.१८ %	तेश्रो
कर्णाली	४.२७ %	छैठौ
सुदूर पश्चिम	७.२१ %	सातौ

यस आ.व.मा राष्ट्रिय आर्थिक कुल गार्हस्थ उत्पादन उपभोक्ताको मूल्यमा रु. ३७ खर्व ६७ अर्व हुने अनुमान गरिएकोमा सात प्रदेश मध्ये बागमती प्रदेशको कुल गार्हस्थ उत्पादन उपभोक्ताको मूल्यमा रु. १३ खर्व ५० अर्व सहित सबैभन्दा बढी हिस्सा ३५.८४ प्रतिशत हुने अनुमान गरिएको छ भने सबैभन्दा कम हिस्सा कर्णाली प्रदेशको उपभोक्ताको मूल्यमा करिव रु. १ खर्व ६१ अर्व हुने र योगदान जम्मा ४.२७ प्रतिशत रहने अनुमान गरिएको छ। कुल गार्हस्थ उत्पादनमा यस प्रदेशको योगदान १३.७८ % सहित चौथो स्थान रहेको छ । चालु आ.व.मा पनि बागमती प्रदेश पछि कुल गार्हस्थ उत्पादनमा बढी योगदान पु-याउने प्रदेशहरूमा १, ५, २, गण्डकी र सुदूरपश्चिम प्रदेश पर्दछ ।

घ) प्रदेशगत कुल गार्हस्थ उत्पादनको अवस्था

चालु आ.व.को फागुन मसान्त सम्म समग्र आर्थिक गतिविधिहरू विस्तार हुदै गएको भए पनि विश्वव्यापी महामारीको रूपमा फैलिएको कोभिड-१९ संक्रमण फैलिनबाट रोकथामका लागि

अवलम्बन गरिएको लकडाउनको कारण अर्थतन्त्रमा नकारात्मक असर पर्न शुरू भई सकेको छ । यस अवस्थामा चालु आ.व.को सबै प्रदेशको आर्थिक बृद्धिदर गत आर्थिक वर्षको तुलनामा निकै सुस्त हुने अनुमान गरिएको छ । सो सम्बन्धि विवरण चालु वर्षको आर्थिक सर्वेक्षणबाट स्पष्ट हुन्छ ।

प्रदेशगत कुल गार्हस्थ उत्पादनको बृद्धिदर

प्रदेश	गत आ.व. को बृद्धि दर %	चालु आ.व.को बृद्धिदर % (अनुमानित)
प्रदेश १	७.४	३.२
प्रदेश २	८.१	२.३
बागमती	६.४	१.२
गण्डकी	६.६	२.७
प्रदेश ५	६.८	२.०
कर्णाली	८.१	३.६
सुदूर पश्चिम	६.९	४.१

२.९ त्रि-वर्षिय खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण

२.९.१ प्रमुख विषय क्षेत्रगत आधारमा बाँडफाँट

मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्दा विषयक्षेत्रगत आधारमा बजेटको बाँडफाँड गरिनुपर्ने प्रावधान छ । प्रदेश सरकारको पहिलो आवधिक योजनाको आधारपत्र स्वीकृत भए पनि सो कार्यान्वयनको लागि विस्तृत योजना खाका तर्जुमा हुन सकेको छैन । आधारपत्रले गन्तव्य त निर्धारण ग-यो तर तदनुरूप प्राथमिकता सहितका, आयोजना, परियोजना, कार्यक्रमको स्पष्ट पहिचान हुन नसक्दा क्षेत्रगत उपलब्धी मापन गर्न र प्रदेशको समस्त आर्थिक सूचक र उपलब्धिको मापन गर्न कठिन हुन जान्छ । प्रदेशस्तरमा आधारभूत खण्डीकृत तथ्याङ्क तत्काल उपलब्ध हुन सक्ने अवस्था नभए पनि नीति तथा योजना आयोगले मंसिर २०७६ मा प्रदेश २ को जनसाङ्खिक स्थिति प्रकाशित गरेर सीमित रूपमा भए पनि तथ्यांकको अभाव पूर्ती हुन गएको छ । प्रदेश स्थापना भएको २ वर्ष पूरा भई सकेको भएपनि प्रदेश स्तरका मन्त्रालय/ कार्यालयहरूमा त्रि-वर्षिय बाँडफाँट सहितका आयोजना/कार्यक्रम, सो को प्राथमिकता क्रम, कुल प्रक्षेपित बजेट लगायत अन्य स्रोत सम्बन्धी तथ्यगत विवरणहरू नीति आयोगले मागेका वखतमा उपलब्ध हुन नसक्दा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीमा समेत विभिन्न स्रोतबाट सूचना संग्रह गरेर काम गर्नु पर्ने अवस्था रहयो ।

कतिपय कार्यक्रमहरू विषयक्षेत्र भन्दा फरक निकाय एवम् कार्यालयहरूबाट संचालन भएका छन् । मन्त्रालयहरूलाई विषयक्षेत्रगत रूपमा समूहकृत गरिदा कायम हुन आउने संख्या र मन्त्रालयहरूको विद्यमान सङ्ख्यामा ठूलो अन्तर नदेखिएकोले स्रोत विनियोजन प्रयोजनका लागि विषयक्षेत्रगत रूपमा मन्त्रालयहरू समूहकृत गरिएको हो । विश्लेषण लगायत अन्य प्रयोजनका लागि मन्त्रालयगत स्रोत विश्लेषण गरिएको छ ।

आवधिक योजनाको आधारपत्रमा प्रस्ताव गरिएका विषयगतक्षेत्रका बृहद् लगानीका कतिपय कार्यक्रम/ आयोजना/ परियोजनाहरू सङ्घीय सरकारको प्राथमिकतामा समेत रहेको र त्यस्ता कार्यक्रम/आयोजना/परियोजना पूर्ण रूपमा प्रदेश सरकारको कार्य जिम्मेवारी भित्र हस्तान्तरण भई नसकेको हुँदा त्यस्ता कार्यक्रम/आयोजना/परियोजनाहरूको लागि प्रदेशस्तरमा आवश्यक मात्रामा बजेट प्रस्ताव एवम् प्रक्षेपण गरिएको छैन ।

खर्च संरचनाका लागि मन्त्रालयगत प्रस्ताव गरिएका कार्यक्रम/ आयोजना/ परियोजनाहरूको पहिचान गर्दा देहायकाका विषयहरूलाई ध्यानमा राखि गरिएको हो ।

- आगामी आ.व.२०७६/७७ को लागि प्रदेश सभामा प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम,
- आगामी आ.व.को नीति तथा कार्यक्रममा उल्लेखित प्रदेश सरकारका प्राथमिकताहरू,
- मन्त्रालयगत रूपमा पहिचान भएका प्रस्तावित वार्षिक र सालवसाली कार्यक्रमहरू
- प्रदेश सरकारको चालु आ. व.२०७६/७७ को वार्षिक बजेटबाट दीर्घकालीन उपलब्धि हासिल हुन सहयोग पुग्ने गरी पहिचान भएका सालवसाली आयोजना/कार्यक्रमहरू,
- आवधिक योजनाको आधारपत्रमा उल्लेखित प्राथमिकक्षेत्रका कार्यक्रमहरू ।
- १५ औं आवधिक योजनाका राष्ट्रिय लक्ष्य तथा प्राथमिकताहरूसंग मिल्दो कार्यक्रमहरू,
- दिगो विकास लक्ष्य अनुसार निर्धारण गरिएको राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्तिसमा सहयोग पुग्ने जसो कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरू,
- कोभिड-१९ को कारण सिर्जित आर्थिक सामाजिक समस्या निराकरणमा टेवा पुग्ने खालका कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरू ।

आगामी आ.व.२०७७/७८ को लागि बजेट सीमा पठाई सकेपछि आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयका माननीय मन्त्रिज्यू, अन्य मन्त्रालयमा मा. मन्त्रिज्यू तथा सचिवज्यूहरू, विभिन्न क्षेत्रका विज्ञहरूको राय परामर्श र छलफलबाट प्रदेशको आन्तरिक राजस्व रकम, नेपाल सरकारबाट उपलब्ध हुन सक्ने समानीकरण अनुदान सहितका निशर्त र सशर्त अनुदान रकम समेत कुल आम्दानी रू २६ अर्ब हुन सक्ने आंकलन गरीयो । यस बाहेक कोरोना

संक्रमणको कारण चालु वर्षमा सरकारी बजेट खर्च घटन र्हे ६ अर्ब भन्दा बढी रकम वचत हुन जाने संभावनालाई समेत मध्यनजर राखि आन्तरिक ऋण बढीमा १ अर्ब सम्म उठाउने गरी बार्षिक बजेटको आकार ३३ अर्ब ४० करोड कायम गरी सोही आधारमा प्रदेशको मन्त्रालय / निकाय / कार्यालयगत रुपमा आगामी तीन आर्थिक वर्षको (चालु र पूँजीगत) खर्च प्रक्षेपणको विस्तृत विवरण तालिका तयार गरिएको छ । सो तालिका यसै प्रतिवेदनका साथमा प्रस्तुत गरिएको छ। सोहि आधारमा विषय क्षेत्रगतरुपमा तीन आर्थिक वर्षको बजेटको आय तथा खर्च अनुमानको प्रक्षेपण गरिएको छ ।

तालिका - २.९.१.१ : प्रदेश सरकारको मन्त्रालय/निकायगततीन आर्थिक वर्षको खर्च अनुमान तथा प्रक्षेपण रु हजारमा)

क्र. सं.	विषयगत मन्त्रालय/कार्यालय	आर्थिक वर्ष २०७७/०७८			आर्थिक वर्ष २०७८/०७९			आर्थिक वर्ष २०७९/०८०		
		कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत
१	प्रदेश सभा	४४,१६,००	३४,९७,००	९,१९,००	५३,००,००	४०,००,००	१३,००,००	६०,००,००	४४,००,००	१६,००,००
२	प्रदेश लोक सेवा आयोग	३,२४,००	२,८१,००	४३,००,	३,८८,००	३,१०,००	७८,००	४,५०,००	३,४५,००	१,०५,००
३	मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	४,७९,००	३,८९,००	९०,००	५,५०,,००	४,५०,००	१,००,००	६,२५,००	५,००,००	१,२५,००
४	मुख्यमन्त्रि तथा मं. प.कार्यालय	४,६२,९७,००	१,२९,,८४,००	३,३३,१३,००	५,५३,००,००	१,५०,,००,००	४,०३,००,००	६,२५,००,००	१,६५,००,००	४,६०,००,००
५	आर्थिकमामिला तथा योजना	२७,६१,००	२५,३५,००	२,२६,,००	३३,००,००	२८,५०,००	४,५०,००	३८,००,००	३३,००,००	५,००,००
६	उद्योग पर्यटन वन तथा वातावरण	३,२५,०६,००	१,२४,५७,००	२,००,४९,,००	३,८८,००,००	१,३६,००,००	२,५२,००,००	४,५०,००,००	१,५०,००,००	३,००,००,००
७	भूमि व्यवस्था, कृषि तथासहकारी	३,२७,,००,००	२,००,९०,००	१,२६,१०,००	३,९३,००,००	२,२०,००,००	१,७३,००,००	४,६०,००,००	२,४२,००,००	२,१८,००,००
८	आन्तरिक मामिला तथा कानून	९४,९७,००	२२,११,००	७२,८६,,००	१,१४,००,००	८५,००,००	२९,००,००	१,३३,००,००	९५,००,००	३८,००,००
९	भौतिक पूर्वाधार विकास	९,०१,६२,००	१,७६,४२,००	७,२५,२०,००	१०,८१,००,००	२,०३,००,००	८,७८,००,००	१२,४८,००,००	२,२३,००,००	१०,२५,००,००
	सामाजिक विकास	५,२१,,७८,००	३,१९,७०,,००	२,०२,०८,००	७,२५,००,००	३,२०,००,००	४,०५,००,००	९,०५,००,००	३,८०,००,००	५,२५,००,००
११	प्रदेश नीति तथा योजना आयोग	४,३०,००	३,९९,००	३१,००	५,५०,,००	४,५०,००	१,००,००	६,३०,,००	५,००,००	१,३०,,००,
१२	अर्थ मन्त्रालय विविध व्यवस्था तथा ऋण भूक्तानी	२६००,००	१०,००,००	१६,००,००	३०,००,००	१२,००,००	१८,००,००	३६,००,००	१६,००,००	२०,००,००
१३	अर्थ बजेट (कर्मचारी सुविधा समेत)	३,२९,००,००	२,०४,००,००	१,२५,००,००	३,९४,,००,००	२,४४,००,००	१,५०,००,००	४,५५,००,००	२,७०,००,००	१,८५,००,००
१४	स्थानीय तह अनुदान	२,८३,६०,,००	२,८३,६०,००		३,४०,००,००	३,४०,००,००	-----	३,९१,,००,००,	३,९१,००,००	-----
	प्रदेशकोजम्मा प्रस्तावित बजेट	३३,५६,१०,००	१५,४२,१५,००	१८१३९५००	४१,१७,९८,००	१७,९०,६०,००	२३,२७,३८,००	४८,१८,०५,००	२०२२४५००	२७,९५,६,०,००

तालिका २.९.१.२

बजेट आकारको आधारमा खर्च व्यहोर्ने श्रोतको प्रक्षेपण (आ.व. २०७७।७८ को श्रोत प्रक्षेपणको आधारमा) बजेट अंक रू. हजारमा

आ.व.	प्रक्षेपित बजेट (रू हजारमा)			अनुमानित खर्च व्यहोर्ने श्रोत (रू हजारमा)				जम्मा रकम
	चालु खर्च	पूँजीगत खर्च	जम्मा रकम	आन्तरिक स्रोत	संघीय सरकार अनुदान रकम	वचत मौज्दात	आन्तरिक ऋण	
२०७७।७८	१५,४२,१५,००	१८,१३,९५,००	३३,५६,१०,००	१२,२४,२९,००	१३,४०,५९,००	६,९९,२२,००	१,००,००,००	३३,५६,१०,००
२०७८।७९	१७,९०,६०,००	२३,२७,३८,००	४१,१७,९८,००	१६,५७,९८,००	१६,९०,००,००	७,००,००,००	१,५०,००,००	४१,१७,९८,००
२०७९।८०	२०,२२,४५,००	२७,९५,६०,००	४८,१८,०५,००	२०,००,०५,००	१९,९८,००,००	७,००,००,००	२,००,००,००	४८,१८,०५,००

तालिका २.९.१.३

विषय क्षेत्रगत रूपमा बजेट वितरणको अवस्था

क्र. सं.	विषय क्षेत्र	आर्थिक वर्ष ०७७।७८		आर्थिक वर्ष ०७८।७९		आर्थिक वर्ष ०७९।८०	
		कुल जम्मा	प्रतिशत	कुल जम्मा	प्रतिशत	कुल जम्मा	प्रतिशत
१	आर्थिक विकास (अर्थ बजेट समेत)	३,८२,६९,००	११.४०	४,५७,००,००	११.१०	५,२९,००,००	१०.९८
२	सामाजिक विकास	५,२९,७८,००	१५.५५	७,२५,२०,००	१७.६०	९,०५,००,००	१८.७८
३	पूर्वाधारविकास(खानेपानी समेत)	९,०९,६२,००	२६.८६	१०,८९,००,००	२६.२५	१२,४८,००,००	२५.९०
४	वन, वातावरण, कृषि सहकारी तथा भूमि व्यवस्था	६,५२,०६,००	१९.४३	७,८९,००,००	१८.९६	९,९०,००,००	१८.८९
५	शासकीय सुधार तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र (प्रदेश सभा , मुख्यमन्त्रि कार्यालय समेत)	६,९४,४३,००	१८.३१	७,३४,७८,००	१७.८४	८,३५,०५,००	१७.३३
६	स्थानीय तह	२,८३,६०,००	८.४५	३,४०,००,००	८.२५	३,९९,००,००	८.९९
	कुल	३३,५६,१०,००	१००%	४१,१७,९८,००	१००%	४८,१८,०५,००	१००%

परिच्छेद : ३

प्राथमिकता निर्धारण र त्रि-वर्षिय श्रोत प्रक्षेपण

३.१ प्राथमिकीकरणका सीमाहरू

मन्त्रालयगत कार्यक्रमहरूको प्राथमिकीकरणका क्रममा देहायका पक्षहरू कार्य सीमाका रूपमा रहेका छन् ।

- संघीय सरकारबाट हस्तान्तरण भइ आएका र संचालनमा रहेका कार्यक्रमहरूको सम्पन्न समय सीमा एकीन हुन नसकेको ।
- प्राथमिकता र अपेक्षित प्रतिफल दिने आयोजना एवं कार्यक्रममा बजेट केन्द्रित नभई सालवसाली प्रकृतिका लागत एकीन नभएका कार्यक्रम एवं गतिविधिहरूमा बजेटको ठूलो अंश बिनियोजन हुने गरेकोले त्यस्ता आयोजना एवं कार्यक्रमहरूको प्राथमिकीकरण गरिनु सम्भव नभएको ।
- कार्य प्रकृति अनुसारका विभिन्न कार्यक्रमहरू मन्त्रालयगत रूपमा समूहकृत गर्न कठिनाइ भएको ।
- आगामी ३ वर्षको आयोजना तथा कार्यक्रमको सूची र सोको लागि आवश्यक प्रस्तावित लगानीको खाका समयमा उपलब्ध हुन् नसक्दा चालु आ.व.को कार्यक्रम र आगामी आ.व.को नीति र कार्यक्रमलाई मूल आधार लिई आयोजना पहिचान एवम् प्राथमिकीकरण गरिएको छ ।
- योजना तथा कार्यक्रमहरूको आयोजना बैङ्क, आयोजना प्रस्ताव, सर्वेक्षण, सम्भाव्यता सम्बन्धी कार्य अभ्यास प्रारम्भ भइ नसकेकोले मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा विधि अनुशरण गर्न कठिनाइ भएको हो ।

३.२ प्रदेश सरकारको नीति र कार्यक्रमको प्राथमिकता

प्रदेश सरकारले प्रदेश सभा समक्ष प्रस्तुत गरेको नीति र कार्यक्रम मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमाको प्रमुख आधार हो । सो बमोजिम प्रदेशको क्षेत्रगत प्रमुख नीतिहरू र प्राथमिकताको विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ । सोका अतिरिक्त सम्बन्धित मन्त्रालयहरूबाट प्रस्तावित कार्यक्रमको प्राथमिकता स्तर मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा दिग्दर्शनमा निर्देशित ६ बटा सामान्य

आधार र २ बटा क्षेत्रगत आधारका लागि निर्धारित अङ्कभार विधि (अनुसूची १०) अबलम्बन गरिएको थियो । सो बमोजिम प्रस्तावित मुख्य कार्यक्रम /आयोजनाहरूको प्राथमिक तालिका प्रस्तुत गरिएकोछ ।

३.२.१ प्रदेश सभा सचिवालय

सि.नं	कार्यक्रम/आयोजना	सामान्य आधार ७०	क्षेत्रगत आधार ३०	कुल अंक १००	प्राथमिकता क्रम
१	प्रदेश सभा कम्पाउण्ड वालविस्तार तथा तारवार घेरा लगाउने कार्य	५०	१५	६५	P2
२	प्रदेश सभापरिसरभित्रको भवनहरूको मर्मत सम्भार खर्च	४५	२३	६८	P2
३	प्रदेश सभाकम्पाउण्डभित्र कालोपत्रे बाटो निर्माण	५०	२०	७०	P2
४	प्रदेश सभापरिसरभित्रको ढल निकास निर्माण कार्य	५०	२०	७०	P2
५	प्रदेशसभाको लागि ट्रान्सफर्मर खरिद एवं जडान कार्य	४५	१५	६०	P2
६	समितिसभापति र क्यान्टीनको भवन निर्माण	४५	२०	६५	P2
७	सुरक्षाकर्मीहरूकोलागि आवास निर्माण	५०	२०	७०	P2
८	कार्यालयकोलागि भवन निर्माण	५५	२५	८०	P1
९	प्रदेश सभाहल विस्तार	६०	२०	८०	P1
१०	कभर्ड हलभवन निर्माण	६०	२०	८०	P1
११	सभामुखनिर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रम	६०	२५	८५	P1

३.२.१ मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय

सि.नं	कार्यक्रम/आयोजना	सामान्य आधार ७०	क्षेत्रगत आधार ३०	कुल अंक १००	प्राथमिकता क्रम
१	खेखरिया माता सौन्दर्यकरण एवं संरचना सुधार	६२	२८	९०	P1
२	सिवन सिंह पोखरी सौन्दर्यकरण एवं संरचना सुधार	६२	२८	९०	P1
३	मधवा पोखरि सौन्दर्यकरण एवं संरचना सुधार	६२	२८	९०	P1
४	मुरली बगैचा सौन्दर्यकरण एवं संरचना सुधार	६२	२८	९०	P1
५	लक्ष्मनियन सौन्दर्यकरण एवं संरचना सुधार	६२	२८	९०	P1

६	निचुटा पोखरी सौन्दर्यकरण एवं संरचना सुधार	६२	२८	९०	P1
७	धर्नोचानीपोखरी सौन्दर्यकरण जनकपुर	६२	२८	९०	P1
८	थुमौनापोखरी सौन्दर्यकरण तथा संरक्षण जनकपुर	६२	२८	९०	P1
९	स्थानीयतहमा GESI परिक्षण गर्ने	४५	२०	६५	P2
१०	इनारनिर्माण कार्य	६०	२५	८५	P1
११	स्थानीयतहमा GESI मूलप्रवाहीकरण गर्ने (प्रशिक्षण)	५०	२०	७०	P2
१२	सुब्बापोखरी सौन्दर्यकरण एवं संरचना सुधार	५०	२७	७७	P1
१३	जानकीमन्दिर र तेलहा मोरहा पोखरी सौन्दर्यकरण एवं संरचना सुधार	५२	२३	७५	P1
१४	रामजानकि उद्धान म पु पृ हे क्वा बर्दिवाससौन्दर्यकरण एवं संरचना सुधार	५०	२५	७५	P1
१५	दक्षिणवारीटोलपोखरी सौन्दर्यकरण एवं संरचना सुधार	५३	२४	७७	P1
१६	सुकदेवसारपोखरि सौन्दर्यकरण तथा संरचनानिर्माण	६५	२८	९३	P1
१७	स्थानीयतहको आन्तरिक राजश्व सुधार कार्य योजना तयार गर्ने	४५	२०	६५	P2
१८	नयाँछात्रा शौचालय निर्माण	६५	२९	९४	P1
१९	PPIU कार्यक्रम खर्च	५०	२०	७०	P2
२०	प्रत्येक जिल्लाको पाँचवटा स्कुलमा छात्राहरुका लागि भेण्डिङ्ग मेसिनसहित स्यानिटरी प्याडको व्यवस्था गर्ने	४५	२०	६५	P2
२१	युनिफिकेशनमेमोरियल पार्क	५५	२८	८३	P1
२२	लोहोना२५२भोली १८ पोखरी जनकपुरधाम	४५	२७	७२	P2
२३	औराहीबभनटोली पोखरी सौन्दर्यकरण	६२	२८	९०	P1
२४	रोजामजारसौन्दर्यकरण एवं संरचना सुधार	६२	२८	९०	P1
२५	ब्रह्मास्थानपोखरी सौन्दर्यकरण तथा संरचना निर्माण	६२	२८	९०	P1
२६	टावरलाईटनिर्माण	५८	२६	८४	P1
२७	स्थानीयतहको आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने,	५०	२५	७५	P1
२८	स्थानीयतहमा LISA सञ्चालन गर्ने,	४५	२२	६७	P2
२९	सामाजिकसहायता, उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापना	४८	२७	७५	P1
३०	बरका पोखरीसौन्दर्यकरण तथा संरचना निर्माण	६२	२८	९०	P1
३१	बिनगरापोखरी सौन्दर्यरण तथा संरचना निर्माण	६२	२८	९०	P1
३२	जानकीमन्दिरसौन्दर्यकरण तथा संरचना निर्माण	६२	२८	९०	P1
३३	यादवटोलपोखरी पुनरुउत्थान धवौली	६२	२८	९०	P1
३४	लक्ष्मीसागरपोखरीसौन्दर्यकरण एवं संरचना सुधार	६२	२८	९०	P1
३५	ईसारापोखरी सौन्दर्यकरण बारा	६२	२८	९०	P1

३६	मुरलीपोखरी सौन्दर्यकरणपर्सा	६२	२८	९०	P1
३७	नगवा पोखरीसौन्दर्यकरण पर्सा	६२	२८	९०	P1
३८	छिन्नमस्तामन्दिर पोखरी सौन्दर्यकरण	६२	२८	९०	P1
३९	चौरीदासपोखरी सौन्दर्यकरण सिरहा	६२	२८	९०	P1
४०	छात्राशौचालय निर्माण (क्रमागत ठेक्का भूक्तानी)	६५	२६	९१	P1
४१	छिपहरमाईपोखरी सौन्दर्यकरणपर्सा	६२	२८	९०	P1
४२	भवन मर्मतसम्भार पूँजीगत	५५	२३	७८	P1
४३	PCGG कार्यक्रम खर्च	५०	२०	७०	P2
४४	विपदव्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम	५५	२५	८०	P1
४५	मुख्यमन्त्री बेटी पढाउ बेटी बचाउ अभियान / छोरी शिक्षा विमा, मुदती वचत कार्यक्रम	६५	२५	९०	P1
४६	शहरीग्रामिण सार्वजनिक शौचालय निर्माण तथा व्यवस्थापन	६०	२५	८५	P1
४७	IPF (सृजनशिल साझेदारी) कृयाकलापखर्च	४५	२०	७०	P2
४८	साइकल खरिदतथा वितरण	४५	२०	६५	P2
४९	छात्राशिक्षा विमा/मुदति	६५	२०	८५	P1
५०	प्रदेश सभासदस्यहरुको निर्वाचण क्षेत्र विकास कार्यक्रम	६०	२५	८५	P1
५१	प्रदेश सभासदस्य निर्वाचण क्षेत्र विकास कार्यक्रम	६५	२८	९३	P1

३.२.३ भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय

सि.नं	कार्यक्रम/आयोजना	सामान्य आधार ७०	क्षेत्रगत आधार ३०	कुल अंक १००	प्राथमिकता क्रम
१	रातु नदी पुलजुरेटोल बर्दिबास न.पा. ७, महोत्तरी(सडक पुल)	६२	२८	९०	P1
२	जब्दा खोला पुल औरही गा.वि.स. -९ फुलबारी-गौशाला-निगौल , महोत्तरी (सडक पुल)	६२	२८	९०	P1
३	रातो नदि सडक पुल बैगिया मढई सडक , महोत्तरी (DPR समेत)	६२	२८	९०	P1
४	रातो नदी सडक पुल, कविलासा-भगवतीपुर,भंगाहा न.पा १, महोत्तरी(सडकपुल)	६२	२८	९०	P1
५	कमैया खा.पा.आ सा.वि.	६२	२८	९०	P1
६	प्रदेश भित्रका विधुत लाइन मर्मत तथा सुदृढिकरण	६५	२६	९१	P1
७	अति जोखिम स्थानहरुको बाढी व्यवस्थापन तथा बस्ति संरक्षण कार्य	६२	२८	९०	P1
८	सतह सिंचाई सम्बन्धि अनुसन्धान तथा परामर्शकार्य	५५	२३	७८	P1
९	कन्चंबन सिंचाई योजना	५०	२५	७५	P1
१०	पाँचमैजे सिंचाई योजना नयाँ केन्द्रिय	५५	२५	८०	P1

११	गाद नदी सिंचाई योजना	६५	२८	९३	P1
१२	नगराइन न.पा. को फुलगामा देखि मु.मु. जाने मुल बटो बिल्डुलेथ मशिनफकिर यादवको टोल मुल सडक सम्म	६०	२५	८५	P1
१३	वातावरणीय सरसफाई आयोजना (पूर्ण सरसफाई र कोभिड १९ नियन्त्रण समेत)	५५	२८	८३	P1
१४	कल्याणपुर मझाउँ झोलुङ्गे पुर्त	६०	२५	८५	P1
१५	बिरगंज १६ नगवा गणेशटोल आसपास दुवान क्षेत्र सडक स्तरोन्नती	६५	२७	९२	P1
१६	परवानीपुर गा.पा. बारा जिल्लामा आदर्श विकास कार्यक्रम संचालनगर्ने कार्य	६०	२५	८५	P1
१७	सार्वजनिक सौचालय निर्माण कार्यक्रम (नियमित र कोभिड१९ रोकथाम तथानियन्त्रण समेत)	६५	२८	९३	P1
१८	कामदेही सिंचाइ योजना दिपही	६२	२८	९०	P1
१९	धनुषा सपही हाइवे देखी सिटिडिभिडि जाने बाटो को पि.सि.सि. ढलान	६२	२८	९०	P1
२०	चन्द्रावती सिंचाइ योजना, जितपुर (३०० हे.)	६२	२८	९०	P1
२१	बिगही सिंचाई योजना	६२	२८	९०	P1
२२	अनारबन पथरा सिंचाई योजना	६२	२८	९०	P1
२३	बिरगंज नगवा देखि विश्रामपुर मुसहरवा कान्तपुर बैरनिया हुँदैकलैयाको निलकंठ सम्म ८ कि. मि.कालो पत्रे	६५	२६	९१	P1
२४	पसौनी गा.पा बस्ति संरक्षण कार्यहरु	६२	२८	९०	P1
२५	कोल्हवी बाँध सिं.यो, कोल्हवी , बारा	५५	२३	७८	P1
२६	हरिपुरखा.पा.आ	५०	२५	७५	P1
२७	ई-बिल,ब्लु-बुक तथा सवारी प्रदुषण स्टीकर	५५	२५	८०	P1
२८	ज.चु.का.लि.भिन्न सडक कालोपत्रे कार्य	६५	२८	९३	P1
२९	गढीमाँड सिमौगढ करिडोर विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने । (धर्मशालानिर्माण)	६०	२५	८५	P1
३०	जनकपुरधाम उ.म.न.पा. रिङ्ग रोड अध्ययन गरी निर्माण गरिने	५५	२८	८३	P1
३१	झो.पू. पूल निर्माण तथा प्राविधिक सहयोग कार्यक्रम ।	६०	२५	८५	P1
३२	पुरानो खानेपानी आयोजनाहरुको मर्मत सम्भार कार्य	६५	२७	९२	P1
३३	शहरी विकास अन्तर्गत मागअनुसारकोअनुसन्धान तथा परामर्श गर्ने कार्य ।	६०	२५	८५	P1
३४	खानेपानी सम्बन्धि सम्भाव्यता अध्ययन तथा विस्तृत सर्वेक्षण कार्यक्रम	६५	२८	९३	P1
३५	नयाँ सडक पूलहरुको DPR तयारी गर्ने ।	६२	२८	९०	P1
३६	बिगही गजरिया कंचनवन	६२	२८	९०	P1
३७	ढोलबाजा सि.यो	६२	२८	९०	P1

३८	कटनियाधारसि.यो.बरियारपट्टि १ देखि ९ सम्म (५०० हे.)	६२	२८	९०	P1
३९	दोहर सि.यो.	६२	२८	९०	P1
४०	औकंसी नदी पुल बलवा न.पा. ८, महोत्तरी सरन्चिया र टिकुलिया जानेसडकमा पर्ने पुल ।	६५	२६	९१	P1
४१	मन्त्रालयबाट स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम गराई आवश्यकता अनुसारबाटोहरुमा पेरीयोडीक मेन्टेनेन्स गर्ने कार्य ।	६२	२८	९०	P1
४२	आधारभूत बहिरा विद्यालय सिरहा ९ छात्रावास निर्माण	५५	२३	७८	P1
४३	मन्त्रालयबाट स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम गराई आवश्यकता अनुसारबाटोहरुमा पेरीयोडीक मेन्टेनेन्स गर्ने कार्य ।	५०	२५	७५	P1
४४	मन्त्रालयबाट स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम गराई आवश्यकता अनुसारबाटोहरुमा पेरीयोडीक मेन्टेनेन्स गर्ने कार्य ।	५५	२५	८०	P1
४५	रौतहट देवाही गोनाही न.पा. देवाही देखी माधवनारायण न.पा.को दिपहीगाउँको कामदेही नदीमा पुल निर्माण	६५	२८	९३	P1
४६	रौतहट माधवनारायण न.पा. लौकाहा गाउँ देखी मिठुअवा गाउँको विचमाडोरी नदीमा पुल निर्माण	६०	२५	८५	P1
४७	रौतहट कौडेना गा.पा. भुर्गी खोलामा पुल निर्माण	५५	२८	८३	P1
४८	रौतहट यमुना माई गा.पा.४ सरुअठा रौतहट झांझ नदीमा पक्की पुल	६०	२५	८५	P1
४९	मन्त्रालयबाट स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम गराईआवश्यकता अनुसारबाटोहरुमा पेरीयोडीक मेन्टेनेन्स गर्ने कार्य ।	६५	२७	९२	P1
५०	बिन्दबासिनी-५ परसौनी भट्टा गाढ र भुतहा बीचमा पुल पर्सा	६०	२५	८५	P1
५१	महागढी न.पा. ९ टोलकंचनपुर पश्चिमपट्टी नयाँ सडक नहरनदीमा पुल बारा	६५	२८	९३	P1
५२	पर्साको जगरनाथपुर गा पा ५ मा रहेको जगरनाथपुर झखरा मसियानी टोलविचको मधुवाहा सिकटा नदीमा पुल।	६२	२८	९०	P1
५३	पर्साको जगरनाथपुर गा पा अन्तरगत चौधरी बाँधमा पुल निर्माण ।	६२	२८	९०	P1
५४	पर्साको छिपहरमाई गा पा ४ बन्जारी र कालिका माई गा पा १ रविदासकोविचमा सिकटा नदीमा पक्की पुल निर्माण।	६२	२८	९०	P1
५५	बाराको प्रसौनी गा पा ६ प्रस्टोका देखी कलैया जाने सडकमा पर्नेसंसारिमाइ खोलामा पुल	६२	२८	९०	P1
५६	तियर नदी पुल बारा, ईटहरबेलाही करैयामाई गा.पा.८	६२	२८	९०	P1
५७	बारा गढी डेढाकट्टी च्युटाहा नदीमा पुल बारा	६५	२६	९१	P1
५८	जंघा सि.यो. मनरा सिसवा-६, झिंगास्थान	६२	२८	९०	P1
५९	सिर्सियासिंचाइ योजना, जितपुर सिमरा उ.म.न.पा.-८ र १०, बारा	५५	२३	७८	P1
६०	थलही नदि सिंचाई योजना(रजैया पैनी), सुवर्ण गा.पा.-१	५०	२५	७५	P1
६१	बैरिया बाँध सिंचाइ योजना, जिराभवानी गाउँपालिका जितपुर, पर्सा	५५	२५	८०	P1

६२	ढोडही सिंचाइ योजना, बहुदरमाई गा.पा.	६५	२८	९३	P1
६३	सिसहनियाखा.पा.आ. कलैया २५	६०	२५	८५	P1
६४	खपरताता खा.पा.आ. कलैया ८	५५	२८	८३	P1
६५	निजगढ ४,५,६,८ खा.पा.आ. सुधार विस्तार	६०	२५	८५	P1
६६	कन्चनरुप न.पा.११ ठेलिया चौक देखि दक्षिण भेडिया मठ हुदै लोहजराठाकुर बावा ताल-बक्धुवा-महुली सडक	६५	२७	९२	P1
६७	महुली लोहजारा-डिमन-अन्डीपट्टी-हनुमाननगर सडक	६०	२५	८५	P1
६८	अकवरपुर-भगवतपुर-कजौली-तोपा-परसाही-जिरियाहाघाट-सकरपुरा-रम्पुरा-मल्हनियाँसडक	६५	२८	९३	P1
६९	रा.वि.पम्पाहाउस गढीया-विरिन्द्र बजार सडक	६२	२८	९०	P1
७०	ईटहवा मा.वि.देखि ईटहवा टोल-मुख्यबाटो डिहवार थान-डोरा बाटो मझौटोलको दक्षिण-कोशी पश्चिम नहर हुदै पूर्व टोल बल्हा-मुसहर्निया-सिगियोन सम्मसडक	६२	२८	९०	P1
७१	राजगढ गा.पा.वडा नं.४ जमुवा चौक देखि जमुवा कट्टी नघौं पुवारीटोल हुदै भारतको बोडरसम्म सडक	६२	२८	९०	P1
७२	खरचु हियाफुलकाही-काचन-देउरी-स्वर्णपट्टी सडक	६२	२८	९०	P1
७३	बोदेवर्साईन न.पा.वडा नं. १ धनगढी देखि फुलकाही हुदै काचन हुदैदेउरीको सेनरपट्टी सम्म कालो पत्रे	६२	२८	९०	P1
७४	राजविराज न.पा. वडा नं.१० दिघवा देखि विरौल, डुमरी, हरुवा, भेल्ली, परसेट, सिङ्गौन लोनिया तिलाठी चिहटो, लालापट्टी हुदै लोखराम सडक स्तरोन्नती ।	६५	२६	९१	P1
७५	महादेवा गा.पा. वडा नं. १ पकरी, सोनरा, टोपा हुदै राजविराज न.पा.१५ मुसहरनिया टोल हुदै बिसरैया सकरपुरा हुदै डलवाको बाँध सम्म सडक स्तरोन्नती ।	६२	२८	९०	P1
७६	लहान न.पा.१० ग्रामीण चौक देखि पन्चावती राजदेवि थान हुदै वेतहासम्म सडक	५५	२३	७८	P1
७७	बथनाहा-झाझपट्टी सडक	५०	२५	७५	P1
७८	बोर्डर देखि कमलपुर-गनेशपुर चौक-खजनपुर-लडकन्हा-खरहितोल रदुर्गापुर हुदै गोलबजार सम्म सडक	५५	२५	८०	P1
७९	सुखिपुर न.पा.वडा नं. ७ शिवचौक देखि सुखिपुर मोहनपुर हुदैलक्ष्मीपुर पतारी वडा नं. १ रामपुर लाठट सिम्मा सम्म ।	६५	२८	९३	P1
८०	गोलबजार न.पा.वडा नं.३ राजमार्ग सतपत्रे खोला देखि निपनिया र मठमन्दिर हुदै अर्नमा गा.पा.को वडा नं.१ सम्म सडक ।	६०	२५	८५	P1
८१	न.पा.सिरहा वडा नं.२२ को औरहा टवल देखि न.पा.सिरहा वार्ड नं. जडको तारापट्टी पूर्व टोल हुदै लक्ष्मीनियाको वडा कार्यालय जड को भवन सम्म ।	५५	२८	८३	P1

८२	बन्दीपुर बडहारामाल करजन्हा मलहनिया खोरी मिचैया बजार हुँदै बलुवारजैया सडक	६०	२५	८५	P1
८३	मिचैया न.पा.९ घुर्मी चौक देखी कमलदह सम्म कालोपत्रे ।	६५	२७	९२	P1
८४	लहान न.पा.१३ म.रा.मा. भौरियाटोल देखि पक्की टोल हुँदै मालिक दहसम्म जाने सडक कालोपत्रे ।	६०	२५	८५	P1
८५	कल्याणपुर न.पा.बडा न. ११ बजार देखि ईटारी प्रसाही हुँदै चतरीदोनवारी हुँदै बनिनियासम्म सडक	६५	२८	९३	P1
८६	धनुषाधाम सबैला-१२ रघुनाथपुर हुँदै कमलानदीको सीताघाट रसिरहाजिल्लाको मरेवा सडक खण्ड अन्तरगतधनुषाधाम देखि सबैला न.पा. १२ रघुनाथपुरसम्मसडक	५८	२६	८४	P1
८७	भिमवान देखि महाजन गाउँ किसानपुर सम्मको सडक	५०	२५	७५	P1
८८	हरिने देखि कठाल हुँदै खजुरी रेल्वे स्टेशन सम्म सडक	४५	२८	७३	P2
८९	धनुषा औरही गा.पा.को कपटौल गाउ स्थित हुलाकी राजमार्ग देखिविक्रमपुर गाउँको पश्चिम हुँदै झिटकोहिया गाउ हुँदैहंसपुर न.पा४ पछवारी टोलसुगामधुकरहीबाट पूर्व उत्तर गरैया टोल मधुकरही तिसयाही सम्म र र पछवारी टोलसुगाम धुकरहीबाट नरहियागाउ हुँदै मनिपटी सम्म कालोपत्रे सडक	४८	२७	७५	P1
९०	इटहर्वा स्थान देखि प्रकाशगिरी को पोखरीको उतरवारी डिल हुँदैधनौजीलखौरीपूर्व सुगराहीपोखरी बैदेही टोल स्टेशन सम्म सडक	६२	२८	९०	P1
९१	जनकपुर उ.मा.नं. १६ शहीदमार्ग जाने सडक देखि दक्षिण कपिलेश्वरहुँदै बुढियामाई मन्दिर बभनगामा स्कूल देखी वडा नं. २५ को अस्पताल हुँदैब्रम्हस्थान देखि पूर्व बहुअर्वा जाने सडक	६२	२८	९०	P1
९२	कुर्था देखि अररवासिनुरजोरा पकरिया हुँदै महेन्द्रनगर पेपर मीलसम्म सडक	६२	२८	९०	P1
९३	बटेश्वर गा.पा.१ रामखेलावन महतोको घर हुँदै लवकुश चौक मिथिला न.पा.६ ढल्केबर सम्मको सडक	६२	२८	९०	P1
९४	बर्दिबास न.पा.५ हाइवे देखि उत्तर बर्दिबास ५ नं. वडा कार्यालयसम्म सडक	५०	२५	७५	P1
९५	गौशाला निगौल चौक देखि फुलकाहा -हरिपूर्वा (सर्लाही) सम्म सडक	५८	२६	८४	P1
९६	बलवा न.पा. ११ भलनी देखि अध्यानपुर डोलाठीहुँदै भेंटपुर सम्म सडक	५०	२५	७५	P1
९७	रतवाडा पोखरी - मडै हुँदै गोनरपुरा -हिरदुआ- बलवाबजार - देबनमा - सरन्चीयाबिर्ता सडक	४५	२८	७३	P1
९८	जलेश्वर न.पा. १० सारी देखि सिमरदही धीरापुर मझौरा बिसनपुर गोबरौराहुँदै दनौली सम्म	४८	२७	७५	P1

९९	थरुवाही रैन - सकरी - मरुवाही - मधवा - सहसरा - बेलाजोड्ने सडककालोपत्रे गर्ने	६२	२८	९०	P1
१००	खैरवनीबोर्डर देखि खेसाहा मगरथाना सडक	६२	२८	९०	P1
१०१	मनरा सिस्वा १ मनरा देखि सोनौला ससौला सम्सी गा.पा.४ लक्षमिनिया" बैरगिया रामगोपालपुर न.पा. २ टेंगर मोहनपुर हुदै हुलाकी सडक सम्म	६२	२८	९०	P1
१०२	महोतरीको मटिहानी न पा ६ ब्रहम स्थान देखी सिमरदहि हुदै पिपरामटिहानी सडक ।	६२	२८	९०	P1
१०३	महोतरीको बलवा न पा ८ टिकुलिया सरुन्चिया बनौटा खुट्टा रतनपुरजनकपुर सडक निर्माण ।	५०	२५	७५	P1
१०४	धनुषाको देउरी चौउतरा देखी धनौजी गा पा को लखौरी गाउ सम्मकालोपत्रे सडक निर्माण ।	५८	२६	८४	P1
१०५	कविलासी न.पा. गौर देखी फरहदवा, मजुर्वा खैरा, करमुहान, कविलासीहुदै ईश्वरपुर न.पा. को तिनघरिया बाघ टोल चौलिखा सकरगंज सम्मको सडक	५०	२५	७५	P1
१०६	लालबन्दी १२ जियाजोर देखी भालु खोप हुदै सुनचुली क्मेधर सम्मकोसडक	४५	२८	७३	P1
१०७	ब्रहमपुरी गा.पा. ५ सखुअवा, पडरिया, नोकैल्वा, मोहनगंज, चौलिखा, रामनगर, हरकठवा गोठ सम्मको सडक	४८	२७	७५	P1
१०८	कौडेना गा.पा. १ सुन्दरपुर सुखचैना देवधारी मा.वि. देखी फुलपरासी सिमरा, फेनहरा, मधुवनगोठ हुदै भैसासुर सम्मको सडक	६२	२८	९०	P1
१०९	बागमती न.पा. २ घरहरा हुदै शंकरपुर बरहथवा जाने सडक	६२	२८	९०	P1
११०	सलेमपुर बागमती हिरापुर सडक	६२	२८	९०	P1
१११	हजरिया नयाँ बजार देखी मानपुर हुदै हरकठवा कालोपत्रे सडक सम्म	६२	२८	९०	P1
११२	गोडैता न.पा.को बकैनिया देखी सिसौटया, जानकीनगर हुदै मधुवन सम्मकोसडक	५०	२५	७५	P1
११३	सरुअठा झाज पुल देखी गौर चपुर सडक हजमिनिया चौक सम्मको सडक	५८	२६	८४	P1
११४	रौतहट गौर न.पा.७ सिसवा पश्चिम पथरा पूर्वा पथरा बसन्तपुर सम्मसडक	५०	२५	७५	P1
११५	सुकदेव चौक देखी यमुनामाइ गा.पा. तु लसी नाश्रुदुर्गा भगवती गा.पा.हुदै माधवनारायण गढीमाइको रजैया सडक	४५	२८	७३	P2
११६	रौतहट माधव नारायण न.पा.७ फुलवरिया देखि सशस्त्र प्रहरीक्याम्प-पुरानो रजैया सडक-गढो-धरमपुर-धनाढी मोडसम्म	४८	२७	७५	P1
११७	इशनाथ न.पा. २ पक्षियारी पोखरा देखी इशनाथ न.पा. ४ लतमरी	६२	२८	९०	P1

	बोर्डरसम्मको सडक				
११८	बौधमाइ न.पा. हुलाकी सडक देखी वार्ड नं. ४ इनवारी हुदै वार्डनं. ३, २, ६ गण्डक नहर सम्मको सडक	६२	२८	९०	P1
११९	गुजरा न.पा. अमतवा, जयराजपुर, देवीपुर, जु गौलिया, पिप्राभवानीपुरसडक	६२	२८	९०	P1
१२०	गरुडा न.पा. दुधियाभार देखी भिमडावर हुदै पिपरिया कठहरिया सडक	६२	२८	९०	P1
१२१	चन्द्रपुर न.पा.१० बालचनपुर देखि धनगढि सम्म सडक	५०	२५	७५	P1
१२२	गरुडा न.पा. ८वित्ता चौक देखी पुर्व समनपुर बजार सम्मको सडक	५८	२६	८४	P1
१२३	प्रगतिनगरटोल देखि भवलर रमपुरवा अमाव पाथरा दउरवा हुदै बिपुनपुरवासम्मको सडक	५०	२५	७५	P1
१२४	नरही चौक देखी बेतौना हुदै अरनवा चौक सम्म सडक ।	४५	२८	७३	P2
१२५	जितपुर सिमरा उप म.न.पा. १८ लामिडाडा कुसमारी देखि पसाहको कोरिडोरहुदै कलैया २७ रामपुर सडक	४८	२७	७५	P1
१२६	जितपुर सिमरा उप म.न.पा. ४ राजमागदेखि औराहा,फर्हदवा,रमौली बेहरासडक	६२	२८	९०	P1
१२७	सिम्रौनगढ न पा झरौखर पोखरीको गेटदेखिपटेर्वा हुलाकि सडक सम्मको सडक	६२	२८	९०	P1
१२८	लाङ्गडाचौक बजारदेखि पिपरा वस्तपुर चौक सम्मको सडक	६२	२८	९०	P1
१२९	पिपरपाती देखी ललचनहा हुदै रामनगर चौक बलघुसवा कुडवा हुदै लंगडाचौक सम्म सडक ।	६२	२८	९०	P1
१३०	पिप्राढी नहर हुदै धुरह कैलनवा -कटहरिया सडक	५०	२५	७५	P1
१३१	खपरताता-कुकुरभुकागम्हरिया-जोतपुर सडक	५८	२६	८४	P1
१३२	भलुही चौक देखि भरवलिया -विजवलिया-गण्डक नहर हुदै बरैनिया सम्म सडक	५०	२५	७५	P1
१३३	पदमरोड रामराजापुलप्रसौनीजगरनाथपुर मिलनचौक	४५	२८	७३	P2
१३४	बिरगंज लक्षमनवा भिस्वा देखी नगवा इनरुवा सम्म	४८	२७	७५	P1
१३५	नगरदाहा गम्हरीया डोकैला बागेश्वरी तेतिया कोइलाभार सम्म	६२	२८	९०	P1
१३६	सिसिया बोडर डाईपोर्ट अठराहा सुगौली विर्ता अपौनी	६२	२८	९०	P1
१३७	गुलरीया चौकी देखि वडा कार्यालय हुदै पटेवासुगौली गा.पा. ३ सम्म	६२	२८	९०	P1
१३८	भलुवाही खोला शंकरसरैया देखि सेदवा महादेव पट्टी थरुहट सम्म	६२	२८	९०	P1
१३९	सवैठवा गाउँ देखि भेडीहारी, हरिहरपुर हुदै गण्डक नहर सम्म	५०	२५	७५	P1
१४०	धोरे पकहा पोखरीया	५८	२६	८४	P1
१४१	महागढीमाई न.पा.७ तेलकुवा र सिसहनिया टोलमा खानेपानी आयोजना	५०	२५	७५	P1
१४२	मनियारी पुरानो जल्लाद खोला सिंचाइ उपआयोजना , देवपुरा , धनुषा	४५	२८	७३	P2

१४३	रानीगंज खा।पा।आ। सु।वि।	४८	२७	७५	P1
१४४	आपतकालीन तथा बाढि पहिरो पुनस्थापना कार्यहरु	६२	२८	९०	P1
१४५	घुकोली सिद्धार्थ टोल पम्पिङ्ग खा.पा.आ.	६२	२८	९०	P1
१४६	मिर्चैया कल्याणपुर सिरहा सडक	६२	२८	९०	P1
१४७	खडक पांची सिंचाइ योजना,डाक्नेश्वोरी न.पा-४ सप्तरी	६२	२८	९०	P1
१४८	कल्याणदेही नदी सिंचाइ योजना नवराजपुर २ मझौरा	५०	२५	७५	P1
१४९	लोहजरा नदी सिंचाइ योजना, कल्याणपुर न पा १ अर्नमा	५०	२५	७५	P1
१५०	सुगावती नेराही सिंचाइ योजना , देपौडी पिपरा, सुखीपुर न.पा	५०	२४	७४	P2
१५१	जमुनिया सिंचाइ योजना, जगरनाथपुर-३	५५	२५	८०	P1
१५२	भडौरा खोला सिंचाइ योजना पर्सागढी	६५	२३	८८	P1
१५३	झिझा गुलरिया सिंचाइ उपआयोजना, श्रीपुर कविलासा,(२०० हे) महोत्तरी	६०	२३	८३	P1
१५४	सर्लाही जिल्ला मंगलवा नगरपालिका वडा नं. ४ मा जेष्ठ नागरिक आवासनिर्माण कार्य ।(क्रमागत)	६०	२७	८७	P1
१५५	प्रदेश भित्रका माँग भए बमोजिम बायोग्यास प्लानट जडान	५८	२०	७८	P1
१५६	दुधरा नदी पुल भवानीपुर - जीतपुर - आमाटार सडक, गढीमाई, बारा(सडकपुल)	६३	२४	८७	P1
१५७	सोनापारा सिंचाइ योजना	५०	२४	७४	P2
१५८	चारनाथ सिंचाइ योजना	५०	२३	७३	P2
१५९	माचीचि:टकैया सिंचाइ योजना	५०	२७	७७	P1
१६०	बिरगंज १५ लछुमनवा टोलदेखि भेडियाहि हरिहर सराफ चम्पादेवि निमाविहुँदै जिल्ला आयुर्वेद अस्पताल सम्म सडक	६५	२६	९१	P1
१६१	सिङ्गवांध सिंचाइ योजना, प्रसौनी गा.पा. - ०३, बारा	६०	२५	८५	P1
१६२	किरकिचहा बाँधसिंचाइयोजना, प्रसौनी गा.पा. - ०५, बारा	६०	२५	८५	P1
१६३	गाँध दर्सनिया सिंचाइ योजना, सखुवा प्रसौनी	६०	२४	८४	P1
१६४	ज.चु.का.लि. भित्र सौर्य उर्जा जडान	६५	२३	८८	P1
१६५	सम्पन्न सतह सिंचाइ आयोजनाहरुको मर्मत सम्भार कार्य	५८	२६	८४	P1
१६६	गेरुकी बाँध सिंचाइ उपआयोजना, लोहारपट्टी,(२१० हे)महोत्तरी	५०	२५	७५	P1
१६७	सिग्याही सिंचाइ योजना (२१६ हे), बागेश्वरी तिन्त्रौना ६, पर्सा	४५	२८	७३	P2
१६८	पत्थरकोट सिंचाइ उपआयोजना (५२१ हे), पत्थरकोट, सर्लाही	४८	२७	७५	P1
१६९	माधवनारायण न.पा.जयनगर, रौतहटमा गजेन्द्र नारायण स्मृति खा.पा.आ.	६२	२८	९०	P1
१७०	गुजरा न.पा. परसवा खा.पा.आ.	६२	२८	९०	P1
१७१	परवानिपुर गा.पा. ३ को त्रिभुवन राजमार्ग देखि रामपुर टोकनिबुनियाद हुँदै प्रसौनि बजार सडक ५ कि.मि.कालो पत्रे	६२	२८	९०	P1

१७२	RCC मोटरवेल पूल निर्माण ।	६२	२८	९०	P1
१७३	अन्य प्रादेशिक सडक योजना ।	५०	२५	७५	P1
१७४	नेशनल मेडिकल कलेजको दक्षिण जाने बाटो देखि विश्रामपुर दईटिआहि,चिलझपटि फुलवरिया हुँदै फेटा जाने सडक ७ कि.मि.कालो पत्रे	५५	२५	८०	P1
१७५	दानर सिँचाई योजना, नौसयविघा	५२	२५	७७	P1
१७६	मनियारी पैनी सिँचाई योजना, नगराईन, फुलगामा	५४	२३	७७	P1
१७७	पिपरामेन सिँचाई योजना, नगराईन, जटही	५३	२३	७६	P1
१७८	मदनपुर गुलरिया सिचाई योजना, कबिलाशी -३	५०	२०	७०	P2
१७९	राजपुर पाठशालासिचाईयोजना	४८	२५	७३	P2
१८०	खैरा असनमा नदि सिचाई योजना , इञ्चोरपुर	५७	२५	८२	P1
१८१	घाघीबाँध सिंचाइ योजना, जितपुर सिमरा उ.म.न.पा.-२० र २४, बारा	४५	२५	७०	P2
१८२	सर्वि सिंचाइ उपआयोजना, टेहरा सोनापारा ८ , हरिने धनुषा (२७० हे)धनुषा	४५	२७	७२	P2
१८३	दुधैला सिंचाइ योजना, तेरहोत्ता सप्तरी	५०	२०	७०	P2
१८४	मुतनी सिंचाइ योजना, बेलहीचपेना सप्तरी	६०	२०	८०	P1
१८५	अरही सिँचाई योजना, हँसपुर, कठपुला	६२	२०	८२	P1
१८६	तरसंडी सि.यो. भंगहा-६, भगवानपुर	६३	२६	८९	P1
१८७	औकसी नदि सि.यो., महोत्तरी गा.पा., गौरिगम्मा	५०	२५	७५	P1
१८८	अरुवा सचाइ योजना टेङ्ग्राहा	४५	२८	७३	P2
१८९	सुलभ अरुवा सिंचाइ योजना लक्ष्मिनिया दोस्तिया	४८	२७	७५	P1
१९०	बुनियाद सिंचाइ योजना रौतहट	६२	२८	९०	P1
१९१	सर्लाही जिल्लामा लालबन्दी नगरपालिका वडा नं. ४ मा इमर्जेन्सीसेल्टर निर्माण कार्य ।(क्रमागत)	६२	२८	९०	P1
	सर्लाही जिल्लामा लालबन्दी नगरपालिका वडा नं. १० मा इमर्जेन्सीसेल्टर निर्माण कार्य ।(क्रमागत)	६२	२८	९०	P1
१९२	जमुनि खोला प्रतापपुर सि.यो.	६२	२८	९०	P1
१९३	चरखवा सिंचाइ योजना, महुवन (३६० हे.)	५०	२५	७५	P1
१९४	विमला वैलौती , बगमूही सिंचाइ योजना	६२	२५	८७	P1
१९५	कालिकामाई गा.पा. सबैठवा देखि छिपहर माई गा.पा.भिण्वा जमंगलापुरहुँदै छिकी चरगाहा मिर्जापुर सडक	६४	२३	८७	P1
१९६	पोखरिया न. पा. देखि पश्चिम लंगडी धोबिनि गा.पा. हरिहरपुर हुँदैछिपहर माई गा.पा. भलोहिया मिर्जापुर सडक कालोपत्रे १० कि.मि.	६३	२४	८७	P1
१९७	सहजा सिंचाइ योजना इटाटार, औरही	६१	२५	८६	P1
१९८	बडगरी सिंचाइ योजना (३५० हे), प्रस्टोका ६, बारा	६०	२५	८५	P1
१९९	प्रादेशिक गौरबका योजना मधेशी शहीद मार्ग DPR तयार गरि निर्माणकार्य ।	६२	२३	८५	P1

२००	गौरिखोला सिंचाई उप-आयोजना, अग्निशैर, क्रिश्नासर्वन-६, मोहनपुर, सप्तरी	६०	२२	८२	P1
२०१	थलही बाँध सिंचाई उप-आयोजना, बनगाह-९, हरिपुर महोत्तरी	६१	२०	८१	P1
२०२	जमूनी कदहा सिं. योजना बहूअर्वा	६१	२०	८१	P1
२०३	मझाउ कल्यानपुर सप्तरी, रातू खोला धनुषा, रातू खोला बिजलपुरा महोत्तरी, घुरकौली जुटपानी सर्लाही गंगापुर टिकुलिया सर्लाही, लाल बकैया रौतहट, बागमती नदी रौतहट, महादेवपट्टी ओरीया खोला पर्सा, धुसेनी सर्लाही, सिसौट झो.पु. मर्मत सर्लाही	६३	२१	८४	P1
२०४	सिडयाहिको नदी पुल किनारमा बाँसघार नजिक पक्कि पुल, महोत्तरी (सडक पुल)	५८	२६	८४	P1
२०५	प्रदेश परिवहन सेवा (वस-५ थान खरिद)	५०	२०	७०	P2
२०६	क्लस्टर ट्युबवेल सिंचाई योजना (४ क्लस्टर)	४५	२८	७३	P2
२०७	जि.उप.न.पा.८ र इनर्वासिराको बिचमा दुधौरा नदीको रमोलीघाटमा पुलनिर्माण	४८	२७	७५	P1
२०८	परवानिपुर र प्रस्टोकाको बिभमा दुधौरा नदीको बढहरवाघाटमा पुलनिर्माण	६२	२८	९०	P1
२०९	रामनगर बलधुसवा बिभको जमुनि नदीमा पुल निर्माण पचरौता	६२	२८	९०	P1
२१०	सर्लाही जिल्ला लालबन्दी नगरपालिका वडा नं. ४ स्कूलटोलमा सुख जेष्ठनागरिक आवास निर्माण कार्य । (क्रमागत)	६२	२८	९०	P1
२११	रौतहट जिल्ला चन्द्रपुर नगरपालिका वडा नं. ७ मा जेष्ठ नागरिक आवासनिर्माण कार्य । (क्रमागत)	६२	२८	९०	P1
२१२	सर्लाही जिल्ला हरिवन नगरपालिका वडा नं. १ कैलासपुरी का वाटिकामा जेष्ठ नागरिक आवास निर्माण कार्य । (क्रमागत)	५०	२५	७५	P1
२१३	कोल्हवी बाँध सिं.यो , कोल्हवी , वारा	५५	२५	८०	P1
२१४	मनियारी पुरानो जल्लाद खोला सिंचाई उपआयोजना , देवपुरा , धनुषा	५५	२५	८०	P1
२१५	पर्सा जिल्ला बिरगंज महानगरपालिका वडा नं. २५ सिरसियामा जेष्ठनागरिक आवास निर्माण कार्य । (क्रमागत)	६५	२५	९०	P1
२१६	सर्लाही जिल्ला लालबन्दी नगरपालिका वडा नं. ८ मा जेष्ठ नागरिक आवासनिर्माण कार्य । (क्रमागत)	६५	२५	९०	P1
२१७	जनता आवास कार्यक्रम: क्रमागत	६५	२५	९०	P1
२१८	सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती कार्यक्रम	६५	२५	९०	P1

३.२.४ आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय

सि.नं	कार्यक्रम/आयोजना	सामान्य आधार ७०	क्षेत्रगत आधार ३०	कुल अंक १००	प्राथमिकता क्रम
१	"दुर्व्यसन मुक्तयूवा अभियान	५८	२६	८४	P1
२	भिडियोसम्मेलन कक्ष निर्माण	५०	२५	७५	P1
३	लैङ्गिक हिंसामा परेकालाइ दिर्घकालिन आश्रय/ सेवा	४५	२८	७३	P2

	केन्द्रकोस्थापना(भवन निर्माण)				
४	Border holding and detention center (भवन निर्माण) बहुवर्षिय	४८	२७	७५	P1
५	राजमार्गमाहाई प्वाइन्ट निर्माण	६२	२८	९०	P1
६	प्रदेश रेडियो स्थापना तथा मेशिनरी खरिद (मुख्य स्टेशन र तिन वटाप्रसारण केन्द्र समेत)	६२	२८	९०	P1
७	प्रहरीकार्यालय र चौकीहरुको स्तरोन्नती	६२	२८	९०	P1
८	CCTV camera नियन्त्रण कक्ष निर्माण	६२	२८	९०	P1
९	मुद्रण छापाखाना मेशिनरी खरिद	५०	२५	७५	P1
१०	सुरक्षित बेटी अभियान	६५	२५	९०	P1
११	विपद राहत सामग्री खरिद	६५	२३	८८	P1
१२	विपद व्यवस्थापनका लागि उदार राहत तथा पुर्नयास्थापना	६०	२४	८४	P1
१३	जिल्लाकारागारको स्तरोन्ती, मर्मत/संभार	६०	२०	८०	P1
१४	राजमार्गसुरक्षा सम्यन्त्र निर्माण	६०	२०	८०	P1
१५	बाल सुधारसूहको स्थापना	६०	२५	८५	P1
१६	लागु औषध दुर्ब्यसनीलाई पुर्नस्थापना केन्द्रको स्थापना	६०	२३	८३	P1
१७	प्रदेश प्रहरीका लागी पुर्वाधार निर्माण एवं सुदृढीकरण प्रदेश प्रहरी कार्यालय भवन निर्माण अन्तरगत आ.ब. २०७६/७७ को निर्माण कार्यलाइ निरन्तरता, क्रमागत योजना	६५	२५	९०	P1
१८	प्रदेश मुद्रण छापाखाना स्थापना (भवन निर्माण)	५०	२०	७०	P2
१९	प्रदेश रेडियोको लागि भौतिक संरचना निर्माण(मुख्य स्टेशन र तिनवटा प्रसारण केन्द्र समेत)	५०	२०	७०	P2
	सशस्त्र प्रहरी बल प्रदेश स्थित निकायहरुको भौतिक संरचना निर्माण रमर्मत संभार	५८	२६	८४	P1
२०	जिल्ला प्रशासन कार्यलयहरुको लागि भौतिक संरचना निर्माण र मर्मतसंभार	५०	२५	७५	P1
२१	सुरक्षा निकायको भौतिक संरचना मर्मत तथा स्तरोन्नती	४५	२८	७३	P2
२२	नेपाल प्रहरी आवासिय माध्यमिक विधालय गरुडा, रौतहटको परिसरमाकम्पाउण्ड वाल र सहायता कक्ष निर्माण	४८	२०	६८	P2
२३	Evacuation and multipurpose peace center (धोबियाही पोखरी, जलेश्वर न.पा. ४, महोत्तरी) जिल्ला प्रशासन कार्यलय महोत्तरी अन्तरगत (भवननिर्माण) बहुवर्षिय	४५	२८	६५	P2
२४	मधेश भवनसुरक्षा संयन्त्र तथा सामग्री व्यवस्थापन	६०	२५	८५	P1
२५	जनकपुरबजार क्षेत्रमा CCTV Camera खरिद तथा जडान	५०	२०	७०	P2
२६	मन्त्रालयको नव निर्मित प्रि. फ्याव भवनको लागि फर्निचर, फिक्चर्स र डेकोरेसन	४५	२०	६५	P2
२७	सिमाप्रहरी सुरक्षा पोष्ट निर्माण	५५	२०	७५	P1

२८	प्रदेशट्राफिक प्रहरीको कार्यालय भवन निर्माण	४५	२०	६५	P2
२९	ज.चु.का.लि.भित्र कम्पाउन्ड बालमा तारवार, सेन्ट्रीपोष्ट, शौचालय, प्रतिक्षालय, सुरक्षा आवास निर्माण तथा मर्मत संभार कार्य (भवन निर्माण) क्रमागतयोजना	५५	१५	७०	P2
३०	प्रदेश प्रहरी तालिम केन्द्रको लागि डिप बोर्डिङ, हेड ट्याङकी र पाइपलाइन निर्माण (भवन निर्माण)	४५	२०	६५	P2
३१	विपद् जोखिम न्यूनीकरण पूर्व तयारी निर्माण तथा सामग्री खरीद	६०	२०	८०	P1
३२	वारुणयन्त्रखरिद, क्रमागत योजना (निरन्तरता)	६०	२०	८०	P1
३३	विपद् जोखिम न्युनिकरण पुर्व तयारीका लागि आवश्यक पुर्वाधार निर्माण	६२	२०	८२	P1
३४	भवन निर्माण(मन्त्रालय प्रयोजनका लागि ज.चु.का.लि.कम्पाउन्ड भित्रि. फ्याव भवन निर्माण) क्रमागत योजना	४५	२१	६६	P2
३५	प्रदेश प्रहरीका लागि सवारी साधन, पिक अप, टु टन, मिनी बस (चारपाङ्गे)	५०	२०	७०	P2
३६	प्रदेश प्रहरीका लागि पुर्वाधार निर्माण एवं सुदृढीकरण कार्यक्रमजिल्ला प्रहरी कार्यालय निर्माण तथा यस अन्तरगत आ.ब. २०७६/७७ को निर्माणकार्यलाई निरन्तरता, क्रमागत योजना(भवन निर्माण)	६५	२२	८७	P1
३७	प्रदेशप्रहरी तालिम केन्द्र भवन निर्माण	६०	२४	८४	P1
३८	वारुणयन्त्रखरिद	६०	२४	८४	P1
३९	प्रदेशप्रहरीको क्षमता अभिवृद्धि तालिम संचालन	५५	२५	८०	P1
४०	इलाकाप्रहरी कार्यालय/ प्रहरी चौकी निर्माण/प्रहरी विट	४५	२०	६५	P2
४१	प्रदेश प्रहरी अन्तरगत आ.ब. २०७५/७६ बाट निर्माण कार्य सुरु भएकानिर्माणधिन भौतिक संरचनालाई निरन्तरता, क्रमागत योजना, (भवन निर्माण)	५०	२०	७०	P2

३.२.५ भूमी व्यवस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

सि.नं	कार्यक्रम/आयोजना	सामान्य आधार ७०	क्षेत्रगत आधार ३०	कुल अंक १००	प्राथमिकता क्रम
१	मुख्यमन्त्र किसान उत्थान कार्यक्रम	७०	३०	१००	P1
२	नवप्रवर्तनकृषि रोजगार तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम	६२	२८	९०	P1
३	संघीय र स्थानीय सरकारको सहकार्यमा किसान परिचयपत्र र किसान कार्ड वितरण कार्यक्रम	४५	२०	६५	P2
४	जिल्ला सदरमुकाम जोडिने करिडोरमा कृषि उपज प्रशोधन उद्योग स्थापना	७०	२५	९५	P1
५	पशुस्वास्थ्य घुम्ती कोष	६०	२५	८५	P1
६	पालिकाको सहकार्यमा कृषि आधुनिक उपकरण केन्द्र स्थापना तथा मोबाइल एप्समा आधारित Hello Tractor कार्यक्रम	५०	२०	७०	P2
७	संघीय सरकारको सहकार्यमा कृषि एप्स निर्माण तथा व्यवस्थापना	५०	२०	७०	P2

	कार्यक्रम				
८	कृषि सडक निर्माण कार्यक्रम	६५	२५	९०	P1
९	धान उत्पादन,संचय,पोलिसिड,ब्राण्डिड,प्याकेजिड तथा बजारीकरण	५५	१५	७०	P2
१०	दाना तथा साईलेजको लागि मकै करार खेती	५०	२०	७०	P2
११	हुलाकी मार्ग लक्षित दुग्ध मिसन कार्यक्रम	५५	२५	८०	P1
१२	व्यवसायिकमत्स्यपालनको लागि नयाँ पोखरी निर्माण कार्यक्रम	५५	२५	८०	P1
१३	सिरहामा एकीकृत कृषि प्रयोगशाला स्थापना	५०	२०	७०	P2
१४	पालिकासंगको सहकार्यमा बीउ बैक स्थापना कार्यक्रम	५०	२०	७०	P2
१५	ऐलानी पर्ति तथा बगर खेती प्रबर्द्धन कार्यक्रम	५०	२०	७०	P2
१६	पर्ती, सार्वजनिक जग्गा, नदी किनार, मठ मन्दिर, गुठी, सामुदायिक वनतथा निजी बगैचाको जग्गालाई उत्पादनशिल बनाउन कृषि योजना सहयोग कार्यक्रम	६५	२५	९०	P1
१७	प्रदेशसहकारी प्रबर्द्धन कोष स्थापना तथा संचालन कार्यक्रम	४५	२०	६८	P2
१८	निजिकम्पनी ,सहकारी तथा पालिकाको सहकार्यमा बघशाला,मासु विक्री कक्ष र मिट मार्ट स्थापना सहयोग कार्यक्रम	५०	२०	७०	P2
१९	उन्नतनस्त्रका बोयर बोका खरिद तथा वितरण कार्यक्रम	६५	३०	९५	P1
२०	राष्ट्रिय र स्थानीय महत्वका वालीको व्यवसायिक कृषि उत्पादनकेन्द्र (ब्लक) विकास कार्यक्रम संचालन	५०	२०	७०	P2
२१	कृषि हाटबजार विकास तथा सेड निर्माण कार्यक्रम	५५	२५	८०	P1
२२	स्थानीय तह सहकारीको सहकार्यमा कृषि यान्त्रिकरण प्रबर्द्धन custom hiring center स्थापना(कृषि सहकारी कृषकलाई ट्रयाक्टर वितरण अनुदानकार्यक्रम)	५०	२०	७०	P2
२३	ट्रयाक्टरएट्याचमेन्ट (Thresher, Reaper/Harvester, Leveler, MB plough आदी) तथा पावर टिलर र यसकाएट्याचमेन्टस सहायक उपकरणहरूमा 50 प्रतिशत अनुदान	५०	२०	७०	P2
२४	स्वचालित (Thrasher ,Reaper/with binding , Harvester, Power tiller, Planter, Weederetc) 75 प्रतिशत अनुदान	५०	२०	७०	P2
२४	प्रदेशसरकारको अनुदानमा शीत भण्डार निर्माणको निरन्तरता	५५	२५	८०	P1
२५	साना किसान उत्थान तथा प्राकृतिक प्रकोप न्यूनिकरण राहतको लागि कृषि बिकास कोष स्थापना	६५	२७	९२	P1
२५	राष्ट्रिय तेलवाली नवलपुर तथा राष्ट्रिय धानवाली अनुसन्धानकार्यक्रम हर्दिनाथलाई उत्पादनप्रबर्द्धनकार्यक्रम सहयोग	६०	२५	८५	P1
२६	जनकपुर दुग्ध वितरण आयोजनाको सहकार्यमा दुध संकलन प्रशोधन, विविधिकरण तथा स्तरोन्नति	४८	२७	७५	P1
२७	माटो तथा मल परिक्षण प्रयोगशालाको लागी भवन निर्माण	५०	२०	६५	P2
२८	विपन्न, गरिब तथा सामाजिक रूपमा पछाडि परेका साना	५०	२०	७०	P2

	कृषकहरुको लागिस्वरोजगारमूलक विशेष पशुपन्छी (बाखा/बंगुर/कुखुरा/हाँस) तथा मत्स्य पढ्नकार्यक्रम				
२९	नीजि, सार्वजनिक, सहकारी संघ संस्थाको साझेदारीमा दुध संकलन तथाचिस्यान केन्द्र स्थापनाको लागि अनुदान सहयोग	५०	२५	७५	P1
३०	स्यालो टयुबवेल/पम्प सेट/मोटर/कुलो पैनी/बांध/ फटक जस्ता सानासिंचाई पूर्वाधार निर्माण/मर्मत सम्भारमा अनुदान	६२	२८	९०	P1
३१	covid-19 को न्यूनिकरण गर्ने राहत/ब्याज अनुदान कार्यक्रमको निरन्तरता	६५	२५	९०	P1
३२	भुमि तथानापि सँग सम्बन्धि यन्त्र करण खरिद	५०	२०	७०	P2
३३	किसान आन्दोलन (तमसुक फाडा)को उदगम स्थल रौतहटको माधव नारायणन.पा.६को माधोपुरबजारक्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धन	५५	२५	८०	P1

३.२.६ सामाजिक विकास मन्त्रालय

सि.नं	कार्यक्रम/आयोजना	सामान्य आधार ७०	क्षेत्रगत आधार ३०	कुल अंक १००	प्राथमिकता क्रम
१	प्रदेशिक अस्पताल जनकपुरधाममा क्यान्सर युनिट स्थापना गर्न सशर्त अनुदान	५५	२०	७५	P1
२	बेरोजगार महिलाहरुलाई सुरक्षागार्ड सम्बन्धी तालिम कार्यक्रम	४५	२०	६५	P2
३	सरुवा रोग तथा माहामारी नियन्त्रण अस्पतालको प्रारम्भिक निर्माणकार्य	५८	२०	७८	P1
४	आमासुरक्षा कार्यक्रम सेवा प्रदान शोधभर्ना यातायात खर्च, गर्भवती तथा सुत्केरीउत्प्रेरणा सेवा (4th ANC), आमा सुरक्षाकार्यक्रमको लागि रक्तसंचार सेवा, निशुल्क गर्भपतनसेवा तथा जिल्ला अस्पताल र सो भन्दा तलकासरकारी स्वास्थ्य सस्थाहरुमा प्रसूति हुने सुत्केरी तथा नवजात शिशुलाई न्यानोझोला (लुगा सेट)	५५	२३	७८	P1
५	आमासुरक्षा कार्यक्रम सेवा प्रदान शोधभर्ना, यातायात खर्च, गर्भवती तथा सुत्केरीउत्प्रेरणा सेवा (4th ANC), आमा सुरक्षाकार्यक्रमको लागि रक्तसंचार सेवा, निशुल्क गर्भपतनसेवा तथा जिल्ला अस्पताल र सो भन्दा तलकासरकारी स्वास्थ्य सस्थाहरुमा प्रसूति हुने सुत्केरी तथा नवजात शिशुलाई न्यानोझोला (लुगा सेट)	५८	२६	८४	P1
६	तालिमप्राप्त प्रशिक्षार्थीहरुलाई प्रविधि हसतान्तरण वस्तुगत सहायत वितरण	५०	२०	७०	P2
७	नसनेरोगसम्बन्धि कार्यक्रम (PEN तालिम, Hypertension, Diabetes, COPD, Cancer Days मनाउने, कार्यक्रम अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण Mass Screening and awareness campaign, अकुपेशनल हेल्थ	४५	२०	६५	P2

	अभिमुखिकरण कार्यक्रम आदि)				
८	आमासुरक्षा कार्यक्रम सेवा प्रदान शोधभर्ना यातायात खर्च, गर्भवती तथा सुत्केरीउत्प्रेरणा सेवा (4th ANC), आमा सुरक्षाकार्यक्रमको लागि रक्तसंचार सेवा, निशुल्क गर्भपतनसेवा तथा जिल्ला अस्पताल र सो भन्दा तलकासरकारी स्वास्थ्य सस्थाहरुमा प्रसूति हुने सुत्केरी तथा नवजात शिशुलाई न्यानोझोला (लुगा सेट)	४८	२७	७५	P1
९	शिक्षक तालिम संचालन	४५	२०	६५	P2
१०	शल्यक्रियासहित विशेषज्ञस्वास्थ्य शिविर संचालन	६२	२८	९०	P1
११	चन्द्रनारायण यादव मेमोरियल ट्रष्ट सिरहा माडर	६२	२८	९०	P1
१२	प्रदेशमागुणस्त्रीय शिक्षाको लागि सप्तरीमा गजेन्द्रनारायण सिंह आवाशीय विद्यालय स्थापनातथा संचालन	६२	२८	९०	P1
१३	मलंगवान.पा.-०२ सर्लाहीमा रंगशाला निर्माण	५०	२५	७५	P1
१४	आवश्यक औषधी ,औजारउपकरण खरिद	५५	२०	७५	P1
१५	अस्पतालको भवननिर्माण (तल्ला थप)	६५	२३	८८	P1
१६	आमासुरक्षा कार्यक्रम सेवा प्रदान शोधभर्ना यातायात खर्च, गर्भवती तथा सुत्केरीउत्प्रेरणा सेवा (4th ANC), आमा सुरक्षाकार्यक्रमको लागि रक्तसंचार सेवा, निशुल्क गर्भपतनसेवा तथा जिल्ला अस्पताल र सो भन्दा तलकासरकारी स्वास्थ्य सस्थाहरुमा प्रसूति हुने सुत्केरी तथा नवजात शिशुलाई न्यानोझोला (लुगा सेट)	६२	२५	८७	P1
१७	पुस्तकालयहरुसंचालनका लागि सशर्त अनुदान	५०	१५	६५	P2
१८	उच्चशिक्षामा अध्यनरत अति विपन्न दलित,मुस्लिम एव जेहन्दार छात्रछात्राहरुलाई छात्रवृत्ति	५०	२७	७७	P1
१९	उच्चशिक्षामा अध्यन गर्ने छात्राहरुलाई छात्रवृत्ति	५५	२५	८०	P1
२०	विद्यालयहरुमासुचना प्रविधियुक्त शैक्षिक वातावरण सिर्जना (सामग्री खरिद तथा वितरण)	५०	२०	७०	P2
२१	Raagent, Consumables , RT PCR काaccesseriesतथा व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्री खरीद	५०	२०	७०	P2
२२	सबैअस्पतालहरुका ठुला ठुला मेशिनहरुको मर्मत सम्भार(Maintenance of Medical Equipments)	५२	२५	७७	P1
२३	०.०५एम एल को नपुग बि.सी.जी. ए डी सिरिन्ज खरिद	५८	२६	८४	P1
२४	शहिदगंगालाल हृदयरोग केन्द्र जनकपुर शाखाको लागि ECCO मेशिन खरिद	५०	२५	७५	P1
२५	आवश्यक औषधी ,औजारउपकरण खरिद	४५	२८	७३	P2
२६	ईकोकार्डीयोग्राफी (Echo Cardiography) खरिद	४८	२७	७५	P1
२७	प्रदेशप्राविधिक शिक्षा तथा व्यासायिक तालिम परिषद अन्तर्गतको शिक्षालयहरुको भवननिर्माण, मर्मत संभार ताथ स्तरोन्नति	६२	२८	९०	P1
२८	IMNCI कार्यक्रमसम्बन्धि औषधि खरिद (निर्देशिका बमोजिम)	४८	२१	६९	P2

२९	शैक्षिकतथा प्रशासनिक भवन निर्माण (अधुरो भवन निर्माण निरन्तरता समेत)	४७	२१	६८	P2
३०	आमासुरक्षा कार्यक्रम सेवा प्रदान शोधभर्ना यातायात खर्च, गर्भवती तथा सुत्केरीउत्प्रेरणा सेवा (4th ANC), आमा सुरक्षाकार्यक्रमको लागि रक्तसंचार सेवा, निशुल्क गर्भपतनसेवा तथा जिल्ला अस्पताल र सो भन्दा तलकासरकारी स्वास्थ्य सस्थाहरुमा प्रसूति हुने सुत्केरी तथा नवजात शिशुलाई न्यानोझोला (लुगा सेट)	६२	२८	९०	P1
३१	विपद व्यवस्थापनका लागि शैक्षिक कार्यक्रम	५०	२५	७५	P1
३२	छात्राहरुको लागि आत्मरक्षा तालिम	५०	२०	७०	P2
३३	युवास्वरोजगार एवं वैदेशिक रोजगार सम्बन्धि विशेष सिप विकास तालिम कार्यक्रम (उधमशिलता, रोजगारीमूलक, सशक्तीकरण, सीप विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम १६०घण्टाको पाठ्यक्रम अनुसारका तालिमहरु	५५	२३	७८	P1
३४	सामुदायिक विद्यालयबाट प्राएसएलसी/डिप्लोमा तहमा प्रशिक्षणको लागि संचालन अनुदान	५५	२५	८०	P1
३५	आमासुरक्षा कार्यक्रम सेवा प्रदान शोधभर्ना यातायात खर्च, गर्भवती तथा सुत्केरीउत्प्रेरणा सेवा (4th ANC), आमा सुरक्षाकार्यक्रमको लागि रक्तसंचार सेवा, निशुल्क गर्भपतनसेवा तथा जिल्ला अस्पताल र सो भन्दा तलकासरकारी स्वास्थ्य सस्थाहरुमा प्रसूति हुने सुत्केरी तथा नवजात शिशुलाई न्यानोझोला (लुगा सेट)	५५	२५	८०	P1
३६	प्रदेशमा ट्रमासेन्टर स्थापनाको लागि प्रारम्भिक निर्माण कार्य	६५	२५	९०	P1
३७	कुपोषणन्यूनिकरणकालागि जनचेतना अभिवृद्धिकार्यक्रम	४५	२०	६५	P2
३८	प्रादेशिक क्यान्सरअस्पताल प्रारम्भिकनिर्माण कार्य	६५	२०	८५	P1
३९	धनुषाकोनगराई न.पा.मा शाहिद दुर्गानन्द झा अस्पताल निर्माण	५५	२४	७९	P1
४०	सप्तरीको हनुमाननगरअस्पतालको भवन निर्माण	५५	२३	७८	P1
४१	भारदह अस्पतालको Emergency र Lab भवन निर्माण (भवन निर्माण)	५८	२६	८४	P1
४२	भर्ना अभियान र टिकाउ दर प्रवर्धन गर्न आ.इ.सी. मटेरियल संदेश उत्पादन र विधुतिय, छापातथा हेर्डिड बोर्ड माध्यमबाट प्रचार प्रसार, विधार्थीको पोशाक (शैक्षिक सामग्रीसमेत)	५०	२५	७५	P1
४३	युवाउधमशिलताका लागि रोजगारमूलक तालिम तथा उधमशिलता प्रवर्धन	४५	२०	६५	P2
४४	सुत्केरीतथा गर्भवती आमा र किशोरीहरुलाई सासाहिक वितरण को लागि आइरन फोलिक एसिडखरिद (प्रदेश १ (३ करोड), प्रदेश २ (२करोड), बागमती प्रदेश (३ करोड), गण्डकी प्रदेश(३ करोड), प्रदेश ५ (३ करोड), कर्णाली प्रदेश (३ करोड	४८	२७	७५	P1

	) ,सुदुरपश्चिम प्रदेश (३ करोड)				
४५	आमा सुरक्षा कार्यक्रम सेवा प्रदान शोधभर्ना यातायात खर्च, गर्भवती तथा सुत्केरीउत्प्रेरणा सेवा (4 th ANC), आमा सुरक्षाकार्यक्रमको लागि रक्तसंचार सेवा, निशुल्क गर्भपतनसेवा तथा जिल्ला अस्पताल र सो भन्दा तलकासरकारी स्वास्थ्य सस्थाहरुमा प्रसूति हुने सुत्केरी तथा नवजात शिशुलाई न्यानोझोला (लुगा सेट)	६२	२८	९०	P1
४६	राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक सेवा	५०	१८	६८	P2
४७	प्रवेशपरीक्षा संचालन तथा नतिजा प्रकाशन, वार्षिक/सेमेस्टर परीक्षाको प्रश्नपत्रढुवानी, उत्तरपुस्तिका छपाई र ढुवानी, परीक्षा संचालन तथा अनुगमन, उत्तरपुस्तिकापरीक्षण र प्राएसएलसी तहको नतीजा प्रकाशन	६०	२०	८०	P1
४८	राष्ट्रियमहिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयमसेविका कार्यक्रम संचालन (आधारभूत तथापुनर्ताजगि तालिम संचालन र ससम्मान विदाई समेत)	४६	२१	६७	P2
९४ ८	शैक्षिकतथा प्रशासनिक भवन निर्माण (अधुरो भवन निर्माण निरन्तरता समेत)	५०	२५	७५	P1
५०	कोभिड-१९तथा अन्य महामारी रोग नियन्त्रणका लागि औषधि तथा उपकरण खरिद	५५	२५	८०	P1
५१	Oxygen Plant जडान	५७	२३	८०	P1
५२	Antivenom Production and Research Center, Nepal (APRCN) (झलनाथ विज्ञानप्रतिष्ठान, लालबन्दि)	४५	२०	६५	P2
५३	भारदह अस्पताल भवन निर्माण	५५	२०	७५	P1
५४	आधारभूत तथा आकस्मिक सेवाको लागि औषधि तथा स्वास्थ्य सुरक्षा सामग्री खरिद (PPE बाहेक)खरिद	५५	२४	७९	P1
५५	MRI मेशिन खरिद तथाजडान	६५	२५	९०	P1
५६	प्रत्येक जिल्लाका १०/१० वटा सामुदायिक विद्यालयहरुमा अनमी/स्टाफ नर्स नियुक्ति तथापरिचालन	५०	२०	७०	P2
५७	कक्षा १० (SEE) परीक्षा सञ्चालन	६०	२०	८०	P1
५८	शिक्षकतालिम संचालन	५५	१५	७०	P2
५९	टेक्सर साझेदारी मोडलमा प्राविधिक शिक्षा कार्यक्रम संचालित विद्यालयहरुमा प्रयोगात्मक अभ्यासको लागि शैक्षिक सामग्री मेशिन औजार उपकरण सहित प्रयोगशाला निर्माण गर्नसहायता (कार्यक्रम संचालन भएका शिक्षालयहरुलाई मात्र)	५८	२६	८४	P1
६०	आमासुरक्षा कार्यक्रम सेवा प्रदान शोधभर्ना यातायात खर्च, गर्भवती तथा सुत्केरीउत्प्रेरणा सेवा (4 th ANC), आमा सुरक्षाकार्यक्रमको लागि रक्तसंचार सेवा, निशुल्क गर्भपतनसेवा तथा जिल्ला अस्पताल	५०	२५	७५	P1

	र सो भन्दा तलकासरकारी स्वास्थ्य सस्थाहरुमा प्रसूति हुने सुत्केरी तथा नवजात शिशुलाई न्यानोझोला (लुगा सेट)				
६१	मोड्युलर अपरेशन थिएटरजडान तथा संचालन	४५	२८	७३	P1
६२	कार्यआधारित छोटो अवधिका सीपमूलक तालीम (१६०देखि १६९० घण्टा सम्म) मार्फत युवाहरुलाई सीप अभिवृद्धि गरी रोजगारीका अवसर सृजना गर्ने कार्यक्रम	४८	२७	७५	P1
६३	विधालय शिक्षाकोगुणस्तर सुधार अभियान	४८	२०	६८	P2
६४	प्रदेशतथा स्थानीय तहको लागत साझेदारीमा श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयलेतयार गरेको कार्यविधि अनुसार सिपमूलक तालीम (छोटो अवधिको घुम्ती तालिमसमेत) संचालन	५५	१५	७०	P2
६५	MRI मेशिन खरिद तथाजडान	६२	२८	९०	P1
६६	कोभिड-१९नियन्त्रण तथा अति आवश्यक स्वास्थ्य सेवा संचालन गर्नको आवश्यक स्वास्थ्य सामग्री (PPE, VTM, RDT, रिएजेन्ट, N95, सर्जिकल मास्क, ग्लोबस लगायतका सामग्री)खरिद तथा वितरण	६२	२०	८२	P1
६७	प्रदेश अन्तर्गतका अस्पतालहरुको लागि यन्त्र, उपकरण खरिद तथा वितरण	५५	२५	८०	P1

३.२.७ उद्योग,पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्रालय

सि.नं	कार्यक्रम/आयोजना	सामान्य आधार ७०	क्षेत्रगत आधार ३०	कुल अंक १००	प्राथमिकता क्रम
१	साझेदारी वनको वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्ययोजना कार्यान्वयन कार्यक्रम	५५	२३	७८	P1
२	सागरनाथ वनविकाश परियोजना व्यवस्थापन	५५	२०	७५	P1
३	हाईटेन्सन लाईन मुनि ईको (Eco) पार्क निर्माण	५२	२५	७७	P1
४	आकस्मिक भुसंरक्षण सहयोग कार्यक्रमको लागि सामग्री खरिद तथा सहयोग	५४	२०	७४	P2
५	जलाधारमहत्वका संरक्षण पोखरी निर्माण/ मर्मत सहयोग कार्यक्रम	५३	२०	७३	P2
६	ताल तलैया संरक्षण / ऐतिहासिक पोखरी तथा जलाधार संरक्षण (अन्यसार्वजनिक निर्माण)	५५	२०	७५	P1
७	डिजिटल लाइटिङ्ग जडान कार्य जानकी मन्दिरलक्ष्मण मन्दिर राम मन्दिर गंगा आरती गंगासागर स्वर्गद्वारी जनकपुरधाम गढिमाइ बहुवर्षिय	५०	२३	७३	P2
८	सामुदायिक वनमा वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन	६२	२२	८४	P1
९	पकेट क्षेत्रमा जडिवुटि उत्पादन, खेती विस्तार, भण्डारण	५८	२५	८३	P1
१०	शहरी हरितपार्क स्थापना	५८	२६	८४	P1
११	उद्यमी श्रृजना तथा सिपमूलक तालिम	५०	२५	७५	P1

१२	भवन निर्माण	४५	२०	६५	P2
१३	आकस्मिक भूसंरक्षण कार्यक्रम	४८	२७	७५	P1
१४	एकीकृत भूसंरक्षण कार्यक्रम	६२	२८	९०	P1
१५	गल्छी पहिरो नियन्त्रण	६२	२८	९०	P1
१६	निर्माणा धिन पर्यटकिय पुर्वाधार निर्माण	६२	२८	९०	P1
१७	एकीकृत भूसंरक्षण कार्यक्रम	६२	२८	९०	P1
१८	साझेदारीवन रचक्लामा वैज्ञानीक वन व्यवस्थापन	५०	२५	७५	P1
१९	वन विरुवा उत्पादन तथा रोपण	५५	२०	७५	P1
२०	फलफूल विरुवा उत्पादन तथा रोपण	५२	२०	७२	P1
२१	साना पर्यटकीय पुर्वाधार निर्माण	६०	२२	८२	P1
२२	संरक्षण पोखरी कार्यक्रम	५८	२३	८१	P1
२३	उद्यमशिलता सम्बन्धी तालिम	४७	२०	६७	P2
२४	आर्थिक समृद्धि तथा आन्तरिक उतपादन बढाउन प्रदेश अन्तर्गत कृषि वनपर्यटन उद्योग तथा अन्य उद्यमशीलक्षेत्रसंग आवद्ध गर्ने गरी मूल्य श्रृंखलामा आधारित (Value Chain) उद्योगहरुको क्षमतामा अभिवृद्धि गर्न तथाप्रतिस्पर्धी उत्पादन वृद्धि गर्न training,technology,packaging, labelling branding ,marketingआदि कृयाकलापकालागि नगद अनुदान तथा उपकरण सहयोग	५६	२०	७६	P1
२५	सिमसारक्षेत्र संरक्षण तथा प्रवर्दन कार्यक्रम	५५	२४	७९	P1
२६	वन पैदावारमा आधारित लघु तथा साना उद्योग स्थापना र संचालनका लागिअनुदान (सहकारी/समुह/समुदाय/संस्था मार्फत)	५०	२०	७०	P2
२७	वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्य	५५	२०	७५	P1
२८	चुरेको संरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम	५०	२५	७५	P1
२९	बेरोजगार जनशक्तिलाई उद्योग तथा कलकारखानामा On the job training / Apprenticeship का लागि अनुदान सहयोग (१ देखि २ महिना सम्म) उद्योग बानिज्य संघहरुको सहकर्यमा	५२	१८	७०	P2
३०	अधुरो योजना निर्माण सम्पन्न (शितलामाई सर्लाही ,विवाह मण्डप औरही ,बोधीमाई मन्दीर सर्लाही , अधुरो गेट बोधीमाई रौतहट लगायत अन्य)	५२	१८	७०	P2
३१	प्रदेश प्रमुख स्वरोजगार कार्यक्रम	६५	२५	९०	P1
३२	गौर राईसमिल जग्गा प्राप्ति	६५	२५	९०	P1

३.२.८ आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय

सि.नं	कार्यकम/आयोजना	सामान्य आधार	क्षेत्रगत आधार	कुल अंक	प्राथमिक ता क्रम
-------	----------------	--------------	----------------	---------	------------------

		७०	३०	१००	
१	मधेस भवन भित्र वाइफाई जोननिर्माण	५०	२५	७५	P1
२	उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापनाका लागि	६०	२०	८०	P1
३	यातायात कार्यालय सस्थागत सुदृढीकरण	५५	२५	८०	P1
४	लेखा इकाई कार्यालय सस्थागत सुदृढीकरण	५५	२५	८०	P1
५	वित्तीयक्षेत्र सुधार कार्यक्रम	६०	२५	८५	P1
६	मालपोत कार्यालय सस्थागत सुदृढीकरण	५५	२५	८०	P1

३.२.९ मुख्य न्यायाधिकृताको कार्यालय

सि.नं	कार्यक्रम/आयोजना	सामान्य आधार ७०	क्षेत्रगत आधार ३०	कुल अंक १००	प्राथमिक ता क्रम
१	समन्वय, अन्तक्रियातथा सचेतना मूलक कार्यक्रम	५५	२०	७५	P1
२	क्षमता विकास कार्यक्रम	५२	२१	७३	P2
३	प्रदेश भित्रका अदालत तथा सरकारी वकिल कार्यालयहरुको संस्थागत सुधार कार्यक्रम	५४	२३	७७	P1

३.२.१० प्रदेश लोक सेवा आयोग

सि.नं	कार्यक्रम/आयोजना	सामान्य आधार ७०	क्षेत्रगत आधार ३०	कुल अंक १००	प्राथमिक ता क्रम
१	परिक्षा संचालन लगायतका सम्पूर्ण कार्यहरू गर्ने	५४	२२	७६	P1
२	लोकसेवाको विषयमा जनचेतना मूलक तालिम तथा गोष्ठी संचालन कार्यक्रम	४२	२३	६५	P2

३.२.११ प्रदेश नीति तथा योजना आयोग

सि.नं	कार्यक्रम/आयोजना	सामान्य आधार ७०	क्षेत्रगत आधार ३०	कुल अंक १००	प्राथमिक ता क्रम
१	विभिन्न विषय क्षेत्रगत सम्बन्धि अध्ययन, अनुसन्धान तथा अन्वेषण	५४	२३	७७	P1
२	अनुगमन तथा मुल्याङ्कन	५८	२२	८०	P1
३	प्रदेश र स्थानीयतह को क्षमता विकास र समन्वय	५२	२४	७६	P1
४	योजना निर्माण तथा अधावधिक	६०	२३	८३	P1
५	प्रदेश भित्र रहेका अन्तर्राष्ट्रिय र राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्था संग सहकार्य	५०	२०	७०	P2

३.३ उपलब्धी सूचक तथा कार्यक्रम र आयोजनागत तीन वर्षको खर्च प्रक्षेपण

बुँदा नं. ३.२ मा विषय क्षेत्रगत रूपमा प्राथमिकीरण गरिएका आयोजनाहरूको उद्देश्य, उपलब्धी सूचकहरू र आगामी तीन वर्षको खर्च प्रक्षेपण सहितको विवरण रकमहरू हजारमा देहाय अनुसार तालिका ३.३.१ देखी ३.३.११ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.३.१ प्रदेश सभा सचिवालय

(त्रिवर्षिय प्रक्षेपित बजेट रकम रू हजारमा)

सि.नं	कार्यक्रम / आयोजना	आयोजनाको उद्देश्य	आयोजना अवधि	तीनवर्षको कुल लागत	पहिलो वर्ष २०७७/७८	दोश्रो वर्ष २०७८/७९	तेश्रो वर्ष २०७९/८०	उपलब्धि सूचक
१	प्रदेश सभा सचिवालय पूँजीगत कार्यक्रम खर्च (सार्वजनिक निर्माण सुधार, खरीद, एवं संगठनात्मक सुदृढीकरण र क्षमता विकास)	प्रदेश सभाको संस्थागत रूपमा विधायकी क्षमता बढन गई संघीय शासन व्यवस्था सुदृढीकरणमा योगदान पुग्न जानेछ ।	सालवसाली	३,६०,००	१,००,००	१,२०,००	१,४०,००	विभिन्न भौतिक सुविधा विस्तार र सुदृढीकरण भई प्रदेश सभाको कार्यक्षमतामा सुधार भएको हुनेछ

३.३.२ मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय :

सि.नं	कार्यक्रम / आयोजना	आयोजनाको उद्देश्य	आयोजना अवधि	तीनवर्षको कुल लागत	पहिलो वर्ष २०७७/७८	दोश्रो वर्ष २०७८/७९	तेश्रो वर्ष २०७९/८०	सूचक
१	मुख्यमन्त्री बेटी पढाउ बेटी बचाउ अभियान/ छोरी शिक्षाविमा , मुद्दती बचत कार्यक्रम	छोरीहरूको विद्यालय भर्ना दर शतप्रतिशत पुर्याई उनीहरूको सामाजिक र आर्थिक हैसियतमा सुधार ल्याई स्वावलम्बी बनाउने	सालवसाली	२७,००,००	८,००,००	९,००,००	१०,००,००	विद्यालयभर्ना भएका सबै छात्राहरूले माध्यमिकतहसम्मको शिक्षा पुरा गरेको हुनेछन् ,
२	मुख्यमन्त्री बेटी पढाउ बेटी बचाउ अभियान/ छोरी शिक्षाविमा , मुद्दती बचत कार्यक्रम	छोरीहरूको विद्यालय भर्नादर शतप्रतिशत पुर्याई उनीहरूको सामाजिक र आर्थिक हैसियतमा सुधार ल्याई स्वावलम्बी बनाउने	सालवसाली	६६,००,००	२२,००,००	२२,००,००	२२,००,००	विद्यालयभर्ना भएका सबै छात्राहरूले माध्यमिकतहसम्मको शिक्षा पुरा गरेको हुनेछन् ,
३	बेटी पढाउ,बेटी बचाउ कार्यक्रम अन्तर्गत बालिका छात्राहरूको लागि साइकल खरिद गरी वितरण कार्यक्रम	बालिकाहरूलाई विद्यालय भर्ना हुन र नियमित विद्यालय जान सहजता र प्रोत्साहित प्रदान गर्न ।	सालवसाली	१५,००,००	५,००,००	५,००,००	५,००,००	बालिकाहरू नियमित विद्यालय जाने र माध्यमिक शिक्षा पूरा गरेको हुनेछन्

४	प्रत्येक जिल्लामा ५ वटा सामुदायिक विद्यालयमा स्यानिटरि प्याड सहित भेण्डीड मेसीन जडान	महिनाबारीका कारण विद्यालयमा नियमित हुन नसकेका बालिका छात्राहरू ले लाभ पाउने छन ।	२०७७। ०७८ देखि २०७९। ०८० सम्म	२,००,००	२,००,००	०	०	यस उमेर समूहमा सबै बालिकाको विद्यालय कक्षामा नियमित उपस्थिति दर बढेको हुनेछ ।
५	छात्रा शौचालय निर्माण (नयाँ र क्रमागत योजना ठेका भुक्तानी समेत)	छात्रा शौचालय निर्माणले विद्यालय जाने छात्राको संख्यामाउल्लेख्य सुधार हुने ।	२०७७। ०७८ देखि २०७९। ०८० सम्म	९,००,००	५,००,००	२,००,००	२,००,००	सरसफाई सुविधाले छात्राहरूको विचमा पढाई छाडने दरमा सुधार भएको हुनेछ ।
६	८ वटै जिल्लामा सुविधा सम्पन्न १६ वटा सार्वजनिक शौचालय निर्माण	शौचालय निर्माणबाट सार्वजनिक स्थानमा सुविधा उपलब्ध गराई सरसफाईमा उल्लेख्य सुधार ल्याउने	२०७७। ०७८ देखि २०७९। ०८० सम्म	१०,००,००	१,५०,००	४,००,००	४,५०,००	सार्वजनिक शौचालयको सुविधाले सरसफाईको आचरण र व्यवहारमा परिवर्तन भएको हुनेछ ।,
७	प्रदेशका ८ वटै जिल्लाका पुराना र ऐतिहासिक महत्वका धार्मिक तथा सार्वजनिक पोखरी निर्माण सुधार सहित सौन्दर्यीकरण अभियान	पुराना र ऐतिहासिक महत्वका सार्वजनिक पोखरी सुधारबाट वातावरण संरक्षण भई जमीनमुनिको जलस्तर मा बढोत्तरी हुनेछ ।	२०७७। ०७८ देखि २०७९। ०८० सम्म	१,९६,००,००	६४,००,००	७०,००,००	६०,००,००	लक्ष्यबमोजिम सबै पोखरीको निर्माण सुधार पश्चात वातावरणमा सुधार भई जमीनमुनीको पानिको सतहमा समेत सुधार भएको हुनेछ ।
८	जानकी मन्दिर संरक्षण, विभिन्न संरचना निर्माण, सौन्दर्यीकरण प्रवर्द्धनका साथै तेलहा मोरहा पोखरी संरक्षण र सुधार समेत	प्रदेशको महत्वपूर्ण धार्मिक आस्थाका तीर्थस्थल तथा सांस्कृतिक धरोहरको संरक्षणबाट प्रदेशको पर्यटन प्रवर्द्धनमा टेवा पुग्नेछ ।	२०७७। ०७८ देखि २०७९। ०८० सम्म	१२,५०,००	४,५०,००	४,००,००	४,००,००	मन्दिर आकर्षक भई धार्मिक तीर्थयात्रीको संख्या बढन गई पर्यटन प्रवर्द्धनमा सहयोग पुगेको हुनेछ ,
९	मध्य पृतना हेडक्वाटर बर्दिबास स्थित रामजानकी उद्यानको संरचनागत सुधार तथा सौन्दर्यीकरण, महोत्तरी	सार्वजनिक महत्वको उद्यानको सुधार र संरक्षणबाट नगरको सुन्दरता अभिवृद्धी हुनेछ	२०७७। ०७८ देखि २०७९। ०८० सम्म	५,००,००	१,५०,००	१५५,००	२००,००	लक्ष्यबमोजिमकार्य पूरा भई नगरवासीले सुविधापाएकाहुनेछन् ,

१०	मुरली बगैँचा सौन्दर्यीकरण एवं संरचना सुधार,वीरगंज-१२	वीरगंज नगरको पुरानो र ऐतिहासिक बगैँचाको संरक्षण र सौन्दर्यीकरण बाट नगरवासीको सेवा सुविधा मा सहयोग पुग्नेछ	सालवसाली	३,००,००	१,००,००	१,००,००	१,००,००	लक्ष्यबमोजिमकार्य पूरा भई नगरवासीले सुविधापाएकाहुनेछन्
११	युनिफिकेशन मेमोरियल पार्क बाराको उद्यान संरक्षण तथा सुधार	पुरानो र ऐतिहासिक युनिफिकेशन मेमोरियल पार्क बाराको उद्यान संरक्षण भई नगरवासीले सुविधा प्राप्त गर्नेछन् ।	सालवसाली	५,००,००	२,००,००	१,५०,००	१,५०,००	लक्ष्यबमोजिमकार्य पूरा भई नगरवासीले सुविधापाएकाहुनेछन्
१२	मिथिला सांस्कृतिक केन्द्र भवन निर्माण,जनकपुर ७ बेलाकुटी	मिथिला संस्कृतिको उत्थान र सम्बर्धनमा सहयोग पुग्ने	सालवसाली	३,००,००	१,००,००	१,००,००	१,००,००	मिथिला संस्कृतिको विकास र प्रवर्द्धन भएको हुनेछ ।
१३	टावरलाईट निर्माण ८ वटै जिल्ला	जिल्लाका प्रमुख स्थान हरूमारात्री उज्यालोको लागि फ्लड लाईट जडान गर्ने ।	सालवसाली	४,००,००	२,००,००	१,००,००	१,००,००	शान्तिसुरक्षा भरपर्दो भई अपराध घटेको हुनेछ ।
१४	खानेपानी सुविधा विस्तार सुधार (ह्याण्डपम्प खरीद जडान तथा ईनार निर्माण र सुधार)	सफा खानेपानीको सुविधा विस्तार भई प्रदेशको खानेपानी सुविधा १०० पु-याउने लक्ष प्राप्तिका सहयोग पुग्नेछ ।	सालवसाली	२,५०,००	१,००,००	१,००,००	५०,००	उत्तरी क्षेत्रमा खानेपानीको अभाव हटी जनताले सुविधा पाएका हुनेछन् ।
१५	प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रम (६४ निर्वाचन क्षेत्र)	प्रदेश सभा सदस्य निर्वाचन क्षेत्र भित्रका स्थानीय समुदायका सामाजिक र आर्थिक विकासमा टेवापुर्‍याउने	सालवसाली	७,०५,००,००	२,३५,००,००	२,३५,००,००	२,३५,००,००	सामाजिक र भौतिक पूर्वाधारको विकासबाट जनताको जीवनस्तरमा सुधार भएको हुनेछन्,

३.३.३ भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय

सि.नं	कार्यक्रम / आयोजना	आयोजनाको उद्देश्य	आयोजना अवधि	तीनवर्षको कुल लागत	पहिलो वर्ष २०७७/७८	दोश्रो वर्ष २०७८/७९	तेस्रो वर्ष २०७९/८०	सूचक
१	जनताआवास कार्यक्रम: क्रमागत	विपन्न परिवारलाई आवास सुविधा उपलब्ध गराउने ।	सालवसाली	२,५१,००,००	७०३४००	८४,३०,००	९६,३६,००	लक्ष्य बमोजिम विपन्न परिवारले आवास सुविधा पाएका हुनेछन् ।

२	प्रादेशिक गौरवका योजना मधेशी शहीद मार्ग DPR तयार गरि निर्माणकार्य ।	प्रदेशका प्रत्येक क्षेत्रमा समानुपातिक सडक संजाल विकास गर्ने,	सालवसाली	१२,००,००	३,००,००	४,००,००	५,००,००	प्रदेश स्तरीय राजमार्ग निर्माणको अवधारणा साकार भएको हुनेछ ,
३	६४प्रदेशसभा निर्वाचन क्षेत्रमा ३७५ कि.मी सडक निर्माण सुधार	प्रदेशका प्रत्येक क्षेत्रमा समानुपातिक सडक संजाल विकास गर्ने,	सालवसाली	२,७९,००,००	७८,७५,००	९३,२५,००	१,०७,००,००	प्रदेशकम निर्वाचन क्षेत्रमा तोकिएको लम्बाईमा सडक निर्माण पूरा भई जनताले सुविधा पाएका हुनेछन ।
४	विभिन्नसडक आयोजना निर्माण सुधार	सडक सुविधाबाट सबै ग्रामीण भेग जोडने	सालवसाली	६०,५०,००	१६,९८,००	२०,५०,००	२३,०२,००	भरपर्दो सडक यातायात सुविधा प्राप्त भएको हुनेछ,
५	विभिन्नसडक पुल आयोजना निर्माण सुधार	सडकमा पुल सुविधाबाट सबै ग्रामीण भेग जोडने	सालवसाली	१,४०,००,००	३९,८५,००	४७,१५,००	५३,००,००	Connectivity मा सुधार भएको हुनेछ,
६	सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती कार्यक्रम	सडक सुविधाबाट सबै ग्रामीण भेग जोडने	सालवसाली	१,६०,००,००	४५,००,००	५४,००,००	६१,००,००	भरपर्दो सडक यातायात सुविधा प्राप्त भएको हुनेछ,
७	नयाँ सडक पुलहरुको DPR तयारी गर्ने ।	सडक सुविधाबाट सबै ग्रामीण भेग जोडने	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१३८,००	सडकका दुई किनार जोडन गई यातायात सेवा भरपर्दो हुनेछ ।
८	जनकपुरधाम उ.म.न.पा. रिङ्ग रोड अध्ययन गरी निर्माण गरिने	शहरी विकासको आधार तयार गरि सुन्दर शहर बनाउने	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१३८,००	प्रदेश राजधानीको शहरीयातायात पूर्वाधार विस्तार भएको हुनेछ ।
९	ज.चु.का. लि.भिन्न सडक कालो पत्रे कार्यक्रम	पूर्वाधारको विकास गरी सचिवालयमा सुविधा बढाउने	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१३८,००	सचिवालयको सुविधा सुदृढ भएको हुनेछ
१०	शहरी विकास अन्तर्गत मागअनुसारकोअनुसन्धान तथा परामर्श गर्ने कार्य।	समुन्नत शहरको अवधारणा साकार बनाउने	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१३८,००	स्वस्थ र समुन्नत शहर निर्माणको अवधारणा साकार बनाउन प्राविधिक सेवा उपलब्ध भएको हुनेछ ।
११	विभिन्न खानेपानी योजना निर्माण मर्मत विस्तार सुधार	सबैको लागि सुलभ खानेपानी सुविधा विस्तार गर्ने	सालवसाली	४५,२०,००	१२,७४,००	१५२०,००	१७,२६,००	भरपर्दो खानेपानी सुविधा निरन्तर प्राप्त भएको हुनेछ ।
१२	खानेपानीसम्बन्धि सम्भाव्यता	सबैको लागि सुलभ खानेपानी	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१३८,००	खानीपानी अभावग्रस्त क्षेत्रमा

	अध्ययन तथा विस्तृत सर्वेक्षण कार्यक्रम	सुविधा विस्तार गर्ने						खा.पा.सुविधा विस्तारको आधार तयार हुनेछ ।
१३	विभिन्नसिंचाई आयोजना निर्माण सुधार	कृषि उत्पादन वृद्धिमा टेवा पु-याउने	सालवसाली	४,००,६२,००	१,१०,३०,९३	१,३२,३१,०७	१,५८,००,००	सिंचाई सुविधाको विस्तारले कृषिजन्य उत्पादनमा टेवा पुगेको हुनेछ ।
१४	क्लस्टर ट्युबवेल सिंचाई योजना (४ क्लस्टर)	कृषि उत्पादन वृद्धिमा टेवा पु-याउने	सालवसाली	६७,५०,००	१६,००,००	१९,२०,००	२२,३०,००	सतह सिंचाई सुविधा नपुग्ने क्षेत्रमा भूमिगत सिंचाई सुविधा विस्तार भएको हुनेछ
१५	सतह सिंचाई सम्बन्धि अनुसन्धान तथा परामर्शकार्य	कृषि उत्पादन वृद्धिमा टेवा पु-याउने	सालवसाली	२,७०,००	७५,००	९०,००,	१,०५,००	सतह सिंचाईको विकासमा अनुसन्धान र परामर्श सेवाबाट किसान लाभान्वित भएको हुनेछ,
१६	बातावरणीय सरसफाई आयोजना (पूर्ण सरसफाई र कोभिड १९ नियन्त्रण समेत)	सरसफाईको सुनिश्चितता बाट संक्रामक रोग विरुद्ध लडन सक्ने	सालवसाली	२,७७,००	८०,००	९२,००	१,०५,००	पूर्ण सरसफाईबाट स्वस्थ रहि संक्रमण बाट बच्न मद्दत पुगेको हुनेछ ।
१७	सार्वजनिक शौचालय निर्माण कार्यक्रम (नियमित र कोभिड १९ रोकथाम/नियन्त्रण समेत)	सरसफाईको सुनिश्चितता बाट संक्रामक रोग विरुद्ध लडन सक्ने	सालवसाली	२,७७,००	८०,००	९२,००	१,०५,००	पूर्णसरसफाईको कारण जीवन शैली र व्यवहारमा परिवर्तन भएको हुनेछ ।
१८	सर्लाही जिल्ला मंगलवा नगरपालिका वडा नं. ४ मा जेष्ठ नागरिक आवासनिर्माण कार्य । (क्रमागत)	जेष्ठ नागरिकको सुरक्षा र रेखदेखमा सहयोग पुग्ने	सालवसाली	४,६५,००	१,३०,००	१,५५,००	१,८०,००	सहारा विहिन जेष्ठ नागरिकले सुविधाजनक आवास सुविधा प्राप्त गरि संरक्षित जीवनयापन गरेका हुनेछन्,
१९	सर्लाही जिल्लामा लालबन्दी नगरपालिका वडा नं. ४ मा इमर्जेन्सीसेल्टर निर्माण कार्य । (क्रमागत)	जेष्ठ नागरिकको सुरक्षा र रेखदेखमा सहयोग पुग्ने	सालवसाली	९,००,००	२,५०,००	३,००,००	३,५०,००	विभिन्न प्रकारका प्रकोप पिडीतहरूले तत्काल सुरक्षित वासस्थानको सुविधा पाएका हुनेछन्,
२०	सर्लाही जिल्लामा लालबन्दी नगरपालिका वडा नं. १० मा	जेष्ठ नागरिकको सुरक्षा र रेखदेखमा सहयोग पुग्ने	सालवसाली	९,००,००	२,५०,००	३,००,००	३,५०,००	विभिन्न प्रकारका प्रकोप पिडीतहरूले तत्काल सुरक्षित

	इमर्जेन्सी सेल्टर निर्माण कार्य । (क्रमागत)							वासस्थानको सुविधा पाएका हुनेछन्,
२१	सर्लाही जिल्ला लालबन्दी नगरपालिका वडा नं. ४ स्कूलटोलमा जेष्ठनागरिक आवास गृह निर्माण कार्य । (क्रमागत)	जेष्ठ नागरिकको सुरक्षा र रेखदेखमा सहयोग पुग्ने	सालवसाली	१८,००,००	५,००,००	६,००,००	७,००,००	सहारा विहिन जेष्ठ नागरिकले सुविधाजनक आवास सुविधा प्राप्त गरि संरक्षित जीवनयापन गरेका हुनेछन्,
२२	रौतहट,चन्द्रपुर नगरपालिका वडा नं. ७ मा जेष्ठ नागरिक आवास गृह निर्माण कार्य । (क्रमागत)	जेष्ठ नागरिकको सुरक्षा र रेखदेखमा सहयोग पुग्ने	सालवसाली	१८,००,००	५,००,००	६,००,००	७,००,००	सहारा विहिन जेष्ठ नागरिकले सुविधाजनक आवास सुविधा प्राप्त गरि संरक्षित जीवनयापन गरेका हुनेछन्,
२३	सर्लाही जिल्ला हरिवन न.पा. वडा नं. १ कैलासपुरी वन वाटिकामा जेष्ठ नागरिक आवास निर्माण कार्य (क्रमागत)	जेष्ठ नागरिकको सुरक्षा र रेखदेखमा सहयोग पुग्ने	सालवसाली	१८,००,००	५,००,००	६,००,००	७,००,००	सहारा विहिन जेष्ठ नागरिकले सुविधाजनक आवास सुविधा प्राप्त गरि संरक्षित जीवनयापन गरेका हुनेछन्,
२४	बीरगंज महानगरपालिका वडा नं.२५ सिर्सियामा जेष्ठनागरिक आवास निर्माण कार्य(क्रमागत)	जेष्ठ नागरिकको सुरक्षा र रेखदेखमा सहयोग पुग्ने	सालवसाली	२३,१०,००	५,९८,००	७,१२,००	८,००,००	सहारा विहिन जेष्ठ नागरिकले सुविधाजनक आवास सुविधा प्राप्त गरि संरक्षित जीवनयापन गरेका हुनेछन्,
२५	गढीमाँड सिमौनगढ करिडोर विकास कार्यक्रम सचालन गर्ने (धर्मशालानिर्माण)	ऐतिहासिक र पुरातात्विक स्थानको संरक्षणमा टेवा पुग्ने	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१३८,००	सुरक्षित आवास सुविधाले धार्मिक तीर्थयात्रीको संख्यामा उल्लेख्य वृद्धि भएको हुनेछ,
२६	पसौनी गा.पा बस्ति संरक्षण कार्यहरु	नमूना बस्ति विकासको मोडेल तयार हुने	सालवसाली	३२०,००	९०,००	१०८,००	१२२,००	नमूना बस्ति विकासको मोडेलबाट अन्य पालिकाहरु समेत लाभान्वित भएका हुनेछन्,
२७	आधारभूत बहिरा विद्यालय सिरहा ९ छात्रावास निर्माण	फरक क्षमता भएका नागरिकको सबलीकरण गर्ने ,	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१३८,००	फरक क्षमताका नागरिकको शिक्षामा पहुँचको माध्यमले

								क्षमता प्रस्फुटित भएको हुनेछ
२८	परवानीपुर गा.पा. बारा जिल्लामा आदर्श विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने कार्य	नमूना बस्ति विकासको मोडेल तयार हुने	सालवसाली	२,९०,००	८०,००	९५,००	१,१५,००	आदर्श विकास कार्यक्रमको मोडेलबाट अन्य पालिकाहरू समेत लाभान्वित भएका हुनेछन
२९	मन्त्रालयबाट वार्षिक कार्यक्रम स्वीकृत गराई आवश्यकता अनुसारबाटोहरूमा पेरीयोडीक मेन्टेनेन्स गर्ने कार्य ।	यातायात सेवा भरपर्दो हुनेछ	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१३८,००	नियमित र आवधिक मर्मतसुधारले सडकहरू बाह्रै महिना संचालन योग्य रहेका हुनेछन
३०	प्रदेश भित्रका माँग भए बमोजिम बायोग्यास प्लान्ट जडान	बैकल्पिक उर्जा प्रबर्द्धनमा योगदान हुने	सालवसाली	५,३०,००	१,५०,००	१,८०,००	२,००,००	मांगको आधारमा जडान भई जनताले भरपर्दो उर्जा सुविधा प्राप्त गरेका हुनेछन
३१	ज.चु.का.लि. भित्र सौर्य उर्जा जडान	भरपर्दो बैकल्पिक उर्जाको व्यवस्थाको कारण सचिवालयको कार्यसम्पादनमा सहजता हुने	सालवसाली	५,७०,००	१,६०,००	१,९०,००	२,२०,००	प्रदेश सचिवालयमा बैकल्पिक उर्जा सुविधाको उपलब्धताले कार्य सम्पादनमा प्रभावकारीता बृद्धि भएको हुनेछ ।
३२	प्रदेश भित्रका विद्युत लाइन मर्मत तथा सुदृढीकरण	भरपर्दो विद्युत सेवा उपलब्ध हुने	सालवसाली	२,७०,००	७५,००	९०,००	१०५,००	भरपर्दो विद्युत सेवाको पहुँच सबैक्षेत्रमा पुगेको हुनेछ ।
३३	प्रदेश परिवहन सेवा (बस-५ थान खरिद)	प्रदेश भित्र भरपर्दो यातायात सुविधा विस्तार गर्ने ,	सालवसाली	१४,३०,००	४,००,००	४,८०,००	५५०,००	प्रदेशको आफ्नै यातायात प्रणालीको कारण आमनागरिकले सुलभ यातायात सेवा उपभोग गर्न पाएका हुनेछन ।
३४	प्रदेशभित्रका यातायात व्यवस्था कार्यालय संस्थागत सुदृढीकरण	सेवाग्राहीलाई सहज र भरपर्दो सुविधा प्रदान गर्ने	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१३८,००	प्रदेश राजस्वको प्रमुख संकलन केन्द्र रहेको यातायात कार्यालयहरूको सुदृढीकरणबाट सेवाग्राहीले गुणस्तरीय सेवा प्राप्त गरेका हुनेछन

३५	विगही गजरिया कंचनवनसडक	सडक सुविधाबाट सबै भेग जोडने	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१३८,००	सडक यातायात सुविधा प्राप्त भएको हुनेछ,
३६	अति जोखिम स्थानहरूको बाढी व्यवस्थापन तथा बस्ति संरक्षण कार्य	प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापनमा टेवा पुग्ने,	सालवसाली	२,७०,००	७५,००	९०,००	१०५,००	बाढी व्यवस्थापनको कार्यले बस्ती संरक्षित रहन सहयोग पुगेको हुनेछ ।
३७	आपतकालीनतथा बाढि पहिरो पुनस्थापना कार्यहरू	प्रकोप पिडीतको लागि राहत तथा पुनःस्थापनाका कार्यक्रम संचालन गर्ने,	सालवसाली	४,५०,००	१,२५,००	१,५०,००	१,७५,००	राहत/ पुनःस्थापनाका कार्यक्रमको माध्यमले प्रकोप पिडीतहरूले तत्काल लाभ प्राप्त गरेका हुनेछन्,

३.३.४ आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय

सि.नं	कार्यक्रम / आयोजना	आयोजनाको उद्देश्य	आयोजना अवधि	तीनवर्षको कुल लागत	पहिलो वर्ष २०७७/७८	दोश्रो वर्ष २०७८/७९	तेश्रो वर्ष २०७९/८०	सूचक
१	राजमार्ग सुरक्षा सुदृढीकरण	राजमार्गको सुरक्षा भरपर्दो बनाउने	सालवसाली	५,३०,००	१,५०,००	१,८०,००	२,००,००	
२	प्रदेश प्रहरी र अन्तर्गत भौतिक संरचना सुधार, यातायात साधन, उपकरण व्यवस्था र क्षमता विकास	प्रदेश भित्र शान्तिव्यवस्था कायम गर्न प्रहरी संगठन लाई बलियो बनाउदै लैजाने,	सालवसाली	१,५८,००,००	४४,७५,००	५३,२५,००	६०,००,००	भौतिक सुविधा र साधनको माध्यमले प्रदेश भित्र शान्ति व्यवस्था कायम गर्न प्रहरी संगठन सक्षम भएको हुनेछ,
३	सार्वजनिक सुरक्षा सुदृढीकरण स्थानीय प्रशासन र कारागार	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, कारागार ईकाई र सुरक्षा संयन्त्र सेवा र सुरक्षाको लागि बलियो बनाउदै लैजाने,	सालवसाली	२१,४५,००	६,००,००	७,२०,००	८,२५,००	विभिन्न सुरक्षा इकाईहरू साधन श्रोतको उपलव्धताले सेवा प्रवाहमा सक्षम भएका हुनेछन्,
४	प्रदेश स्तरीय सूचना तथा संचार	सूचना तथा संचारको प्रदेशको आफ्नै संरचना तयार गर्दै लैजाने,	सालवसाली	११,६०,००	३,२५,००	३,९०,००	४,४५,००	प्रदेश छापाखाना, एफ.एम. रेडियो सेवा स्थापनाले प्रदेशका आफ्नै सूचना संचार गृह संचालन भई प्रदेशवासिहरू सुसूचीत भएका हुनेछन्
५	मन्त्रालय अन्तर्गत भौतिक	मन्त्रालयको कार्यप्रणालीमा	सालवसाली	२१,४५,००	६,००,००	७२०,००	८,२५,००	भौतिक विकास र सुरक्षा

	विकास तथा सुरक्षा उपकरण	सुधार र सुदुडीकरण गर्ने,						उपकरणको व्यवस्थाले मन्त्रालयको कार्यप्रणालीमा सुधार भएको हुनेछ ।
६	विपद जोखिम न्यूनीकरण	विभिन्न किसिमका विपदका कारण उत्पन्न हुने क्षति र यसबाट पर्ने जोखिम न्यूनीकरणमा सहयोग पुग्ने	सालवसाली	१९,६०,००	५,५०,००	६,६०,००	७,५०,००	विपदका कारण उत्पन्न हुने क्षति र यसबाट पर्ने जोखिम न्यूनीकरण भई पिडीतहरूले राहत र सेवा प्राप्त गरेका हुनेछन्,
७	दुर्व्यसनलैंगिक हिंसा तथा महिला वेच विखन विरुद्ध सामाजिक सशक्तिकरण र भौतिक विकास	सामाजिक सुधार र सशक्तिकरणका कामहरू संचालन हुने ।	सालवसाली	१७,९०,००	५,००,००	६,००,००	६,९०,००	सामाजिक सुधार र सशक्ति करणका माध्यमले सामाजिक विकृतीका प्रथा तथा सोचमा परिवर्तन आई समुन्नत समाज निर्माणमा योगदान पुगेको हुनेछ
८	बारूणयन्त्र खरीद	आगलागीको कारण हुनसक्ने जनधनको क्षति नियन्त्रण तथा न्यूनीकरण गर्ने,	सालवसाली	२३,३०,००	६,५०,००	७,८०,००	९,००,००	आगलागीको कारण हुनसक्ने जनधनको क्षति नियन्त्रण तथा न्यूनीकरण भएको हुनेछ

३.३.५ भूमि व्यवस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

सि.नं	कार्यक्रम / आयोजना	आयोजनाको उद्देश्य	आयोजना अवधि	तीनवर्षको कुल लागत	पहिलो वर्ष २०७७/७८	दोश्रो वर्ष २०७८/७९	तेश्रो वर्ष २०७९/८०	सूचक
१	नवप्रवर्तन कृषि रोजगार तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम	नया सोचमा आधारित कृषि रोजगार तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्न सहयोग पुग्ने	सालवसाली	३१,४०,००	९,००,००	१०,८०,००	११,६०,००	नविन सोचमा आधारित कार्यक्रम कार्यान्वयन बाट कृषि व्यवसाय र रोजगारमा किसानको योगदान बढन जानेछ
२	मुख्यमन्त्री किसान उत्थान आयोजना	समग्र कृषि क्षेत्रको विकासको लागि विशेष प्राथमिकताको कार्यक्रमको माध्यमले कृषि उत्पादनमा गुणात्मक बृद्धी भई	सालवसाली	१७,९०,००	५,००,००	६,००,००	६,९०,००	प्राथमिकता प्राप्त कृषि कार्यक्रमको माध्यमले कृषि उत्पादनमा गुणात्मक बृद्धी भई किसानको आयमा दोब्बर

		किसानकोआयस्तरमा सुधार ल्याउने						वृद्धि भएको हुनेछ
३	कृषि रोजगार तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन को लागि कृषि विकास कोष स्थापना	कोषको माध्यमलेकृषि रोजगार तथा व्यवसाय प्रवर्द्धनमा सहयोग हुने,	सालवसाली	६६,००,००	१८,६०,००	२२,२०,००	२५,२०,००	कोष स्थापनाले कृषि रोजगार तथा व्यवसाय प्रवर्द्धनमासंलग्न किसान प्रत्यक्षलाभान्वित भएका हुनेछन्,
४	राष्ट्रिय र स्थानीय महत्वका वालीको व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (ब्लक) विकास कार्यक्रम संचालन	तोकिए बमोजिमका वालीको व्यवसायिक उत्पादनको विकास गर्ने,	सालवसाली	१,१०,६०,००	३१,७४,००	३७,३६,००	४१,५०,००	तोकिए बमोजिमका वालीको व्यवसायिक उत्पादनको विकासबाट किसानको आयमा सुधार भएको हुनेछ
५	प्रादेशिक एकीकृत तथा आधारभूत प्रयोगशाला स्थापना तथा संचालन	कृषि प्रयोगशाला सम्बन्धी सबै परीक्षण सेवारू एउटै छाताबाट उपलब्ध भई किसान लाभान्वित हुने,	सालवसाली	२७,१०,००	७,७५,००	९,००,००	१०,३५,००	Agriculture Plant and Soil test service एकैस्थानबाट उपलब्ध हुदा किसानहरूले अधिकतम सुविधा प्राप्त गरेका हुनेछन्,
६	कृषि सडक निर्माण निरन्तरता	कृषि उत्पादनलाई बजार सम्म विक्रीको लागि लैजान कृषि सडक सशक्त सम्पर्क सडक रहने ,	सालवसाली	१७,९०,००	५,००,००	६,००,००	६,९०,००	कृषि सडक निर्माणबाट किसानले कृषि उत्पादन बजार सम्म छिटोछरितो पुग्यो अधिकतम लाभ लिएको हुनेछन्,
७	मत्स्य विकास कार्यक्रम	प्रदेशभित्र पर्याप्त पोखरी रहेकोले माछापालनबाट किसानको आय र जीवनस्तरमा छिटो सुधार ल्याई आयात प्रति स्थापन मा सहयोग पुग्ने ,	सालवसाली	१९,६०,००	५,५०,००	६,६०,००	७,५०,००	मत्स्य विकास कार्यक्रमको माध्यमले माछा र भुरा उत्पादन बढन गई किसानको आय र जीवन स्तरमा व्यापक सुधार आएको हुनेछ ।
८	पशु स्वास्थ्य घुम्टि कोष स्थापना	पशुधनको सुरक्षा र किसानको लगानि संरक्षित राख्न घुम्टि कोष सहयोगी हुने ,	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१,२०,००	१३८,००	पशुधनको सास्थ्य र सुरक्षामा सहयोग पुगी किसानले प्रत्यक्ष लाभ पाएका हुनेछन् ,
९	पशुपंछी तथा मत्स्य यान्त्रीकरणको लागि मेशिनरी	किसानलाई आवश्यक मेशिनरी औजार, उपकरण सहयोग गर्न,	सालवसाली	१५,१५,००	४,५०,००	५४०,००	५२५,००	पशुपंछी तथा मत्स्य विकासका लागि आवश्यक

	औजार, उपकरण खरिद तथा वितरण							मेशिनरी औजार, उपकरण सहयोगको माध्यमले किसानले लाभ पाएका हुनेछन्,
१०	बाखाको व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (ब्लक) विकास कार्यक्रम संचालन	विभिन्न जातको बाखाको व्यवसायिक उत्पादनको लागि सहयोग पुग्ने	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१,२०,००	१३८,००	बाखाको व्यवसायिक उत्पादनको लागि किसानहरू आकर्षित भएका हुनेछन्
११	गाईको व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (ब्लक) विकास कार्यक्रम संचालन	गाईको व्यवसायिक कृषि उत्पादन कार्यक्रममा सहयोग पुग्ने	सालवसाली	५,००,००	१,४०,००	१,७०,००	१,९०,००	गाईको व्यवसायिक उत्पादनको लागि किसानहरू आकर्षित भएका हुनेछन्
१२	भैसीको व्यवसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (ब्लक) विकास कार्यक्रम संचालन	भैसीको व्यवसायिक कृषि उत्पादन	सालवसाली	७,५०,००	२,१०,००	२,५०,००	२,९०,००	भैसीको व्यवसायिक उत्पादनको लागि किसानहरू आकर्षित भएका हुनेछन्
१३	मोडेल फार्म तथा श्रोत केन्द्र स्थापना (गाई/भैसी/बाखा/)	मोडेल फार्म तथा श्रोत केन्द्र स्थापना सहयोग कार्यक्रमबाट किसानहरू उन्नत नशको पशुधन उत्पादनमा किसानहरू उन्नत नशको पशुधन उत्पादनमा आकर्षित हुनेछन्	सालवसाली	७,१५,००	२,००,००	२,४०,००	२,७५,००	किसानहरू उन्नत नशको पशुधन उत्पादनमा व्यवसायिक रूपमा आकर्षित भई लाभ प्राप्त गरेका हुनेछन् ,
१४	लोक तथा हुलाकीमार्ग लक्षित व्यवसायिक स्टल फिडिङ्ग बाखा पालन कार्यक्रम	व्यवसायिक स्टल फिडिङ्ग बाखापालन कार्यक्रमबाट प्रदेशका प्रमुख राजमार्ग छेउछाउमा बाखापालन व्यवसाय प्रोत्साहन हुने	सालवसाली	५,७०,००	१,६०,००	१,९०,००	२,२०,००	व्यवसायिक स्टल फिडिङ्ग बाखा पालन कार्यक्रमबाट प्रदेशका प्रमुख राजमार्ग छेउछाउमा व्यवसायिक क्रियाकलाप बढन गइ गरिवी निवारणमा टेवा पुगेको हुनेछ ,
१५	उन्नत नशका बोयर बोका खरिद तथा वितरण कार्यक्रम	बोयर जातको बोका वितरणबाट उन्नत नशको खसी,बोका र बाखाको उत्पादनमा सहयोग पुग्ने ,	सालवसाली	७,१५,००	२,००,००	२,४०,००	२,७५,००	बोयर जातको बोकाबाट उन्नत नशको बोका र बाखाको उत्पादन वृद्धि भई किसानको आयमा बढोत्तरी भएको हुनेछ,
१६	सेक्स सिमेन खरिद तथा	उन्नत नशको पशु उत्पादनमा	सालवसाली	७,१५,००	२,००,००	२,४०,००	२,७५,००	विभिन्न जातका स्थानीय र

	वितरण	सहयोग पुग्ने						उन्नत नस्लको पशुको वीर्य संकलन र वितरणबाट किसान लाभान्वित भएका हुनेछन ,
१७	सहकार्यमा प्रस्तावमा आधारितकृषि ,पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रम	उत्पादक बर्गसंग सहकार्य गरी पशुपंछी र मत्स्य उत्पादनमा सुधार ल्याउने	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१,२०,००	१३८,००	उत्पादक बर्गसंगको सहकार्यबाट पशुपंछी र मत्स्य उत्पादनमा सुधार भएको हुनेछ,
१८	विपन्न, गरिव तथा सामाजिक रूपमा पछि परेका साना कृषकहरुको लागि स्वरोजगार मूलक विशेष पशुपन्छी(बाखा/ बंगुर/ कुखुरा/ हाँस) तथा मत्स्य पालन कार्यक्रम	विपन्न र सीमान्तकृत किसान परिवारको आर्थिक विकासमा टेवा पु-याउने	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१,२०,००	१,३८,००	स्वरोजगारमूलक कार्यक्रमबाट विपन्न र सीमान्तकृत किसान परिवार लाभान्वित भई आर्थिक क्रियाकलापमा बढातरी भएको हुनेछ ,
१९	धान उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्रम	धानको उत्पादनमा गुणात्मक बृद्धी ल्याउने,	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१,२०,००	१,३८,००	धानको उत्पादनमा न्यूनतम २० प्रतिशत बृद्धी भएको हुनेछ
२०	व्यवसायिक किसानहरुलाई ग्रिन हाउस र नेट हाउस स्थापनामा सहयोग	विभिन्न कृषिवाली र तरकारीको उत्पादन दोब्बर पु-याउने,	सालवसाली	६,७०,००	१,६०,००	१,९०,००	३२०,००	ग्रिन हाउस र नेट हाउस स्थापना सहयोग बाट व्यवसायिक खेती तर्फ किसान थप आकर्षित भएका हुनेछन
२१	प्राङ्गारिक मल मिसनकार्यक्रम सञ्चालन	प्राङ्गारिक मल उत्पादन र प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्न,	सालवसाली	७,१५,००	२,००,००	२,४०,००	२,७५,००	प्राङ्गारिक मल मिसन कार्यक्रमको माध्यमले प्राङ्गारिक मल उत्पादन र प्रयोगको मात्रा व्यापक रूपमा बढेको हुनेछ ,
२२	कृषि बजार सेड निर्माण कनकपट्टी	कृषि उपज बेचविखनमा सहजता ल्याउन	सालवसालि	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१,३८,००	कृषि उपज बेचविखनमा सहजता पुगेको हुनेछ
२३	खाद्य सुरक्षा र थप आय सृजनाको माध्यम बाट प्रदेशका किसानहरुको जीवन स्तरमा	भोकमरीको अन्त्य गरी कुपोषित हुनबाट बचाउन सहयोग पुग्ने	सालवसाली	१२,५०,००	३,५०,००	४२०,००	४,८०,००	भोकमरीको अन्त्य गरी कुपोषित हुनबाट बचाउन सहयोग पुगेको हुनेछ

	सुधार							
२४	पती, सार्वजनिक जग्गा, नदीकिनार, मठ मन्दिर, गुठी, सामुदायिक वन तथा निजी बगैचाको जग्गालाई उत्पादनशिल बनाउन कृषि योजना सहयोग कार्यक्रम	उपयोगहिन रूपमा रहेका कृषि योग्य भूमीको उपयोगबाट कृषिकर्ममा संलग्न कृषक परिवारको जीविकोपार्जनमा सुधार ल्याउने,	सालबसाली	७१५,००	२,००,००	२,४०,००	२,७५,००	कृषि योजना सहयोग कार्यक्रमबाट उपयोगहिन कृषि योग्य भूमीको उपयोग हुनगई कृषिमा संलग्न कृषकहरूको जीविकोपार्जनमा सुधार भएको हुनेछ ।
२५	स्यालो टयुबवेल/पम्प सेट/ मोटर/कुलोपैनी/बांध/ फाटक जस्ता साना सिंचाई पूर्वाधार निर्माण/ मर्मतसम्भारमा अनुदान	साना सिंचाईको सुविधाबाट कृषि उत्पादनमा बृद्धि भई किसानको आर्थिक अवस्थामा सुधार ल्याउन सहयोग पुग्ने,	सालबसाली	१६,१०,००	४,५०,००	५४०,००	६,२०,००	सिंचार सुविधाबाट कृषि उत्पादनमा बृद्धि हुन गई किसानको आर्थिक अवस्थामा सुधार आएको हुनेछ
२६	डीप बोरीङ्ग जडान तथा संचालन	सिंचाई सुविधा विस्तारले सिंचित क्षेत्रफल बढन गई कृषि उत्पादनमा बृद्धि हुने र किसानको आर्थिक अवस्थामा सुधार ल्याउन सहयोग पुग्ने	सालबसाली	१४,३०,००	४,००,००	४,८०,००	५,५०,००	सिंचाई सुविधाको कारण सिंचित क्षेत्रफल विस्तार भई कृषि उत्पादनमा बृद्धि र किसानको आर्थिक अवस्थामा सुधार भएको हुनेछ
२७	स्थानीय तह सहकारीको सहकार्यमा कृषि यान्त्रिकरण प्रवर्धन को लागि custom hiring centerको स्थापना (कृषि सहकारी कृषकलाई ट्र्याक्टर वितरण अनुदान कार्यक्रम)	हालका दिनमा कृषि मजदूरको बढ्दो अभावको विकल्पमा किसानलाई यान्त्रिक साधनबाट खेती गर्न उत्प्रेरित गर्ने,	सालबसाली	४३,००,००	१२,००,००	१४४०,००	१६,६०,००	कृषि मजदूरको अभावमा सहज रूपमा यान्त्रिक साधनबाट खेती भएको हुनेछ,
२८	स्वचालित (Thresher, Reaper/with binding , Harvester, Power tiller, Planter, Weeder आदी) ७५ प्रतिशत अनुदान	कृषि मजदूरको बढ्दो अभावको विकल्पमा किसान लाई यान्त्रिक साधनबाट खेती गर्न उत्प्रेरित गर्ने,	सालबसाली	३५८००	१,००,००	१२०,००	१,३८,००	झन्झटिलो परम्परागत खेतीको साटो यान्त्रिक साधनमा आधारित खेती प्रणालीबाट व्यवस्थित खेती गरी किसानले लाभ पाएका हुनेछन्,

२९	ट्रयाक्टर एट्याचमेन्ट (Thresher, Reaper/ Harvester, Leveler, MB plough आदी) तथा पावर टिलर र यसका एट्टैचमेन्टस सहायक उपकरणहरूमा ५० प्रतिशत अनुदान	कृषि मजदूरको बढदो अभावको विकल्पमा किसानलाई यान्त्रिक साधनबाट खेती गर्न उत्प्रेरित गर्ने,	सालवसाली	१०७५००	३,००,००	३,६०,००	४,१५,००	यान्त्रिक साधनमा आधारित खेती प्रणालीबाट व्यवस्थित खेती गरी किसानले लाभ पाएका हुनेछन्,
३०	निजी, सार्वजनिक, सहकारी संघ संस्थाको साझेदारीमा दुग्ध संकलन तथा चिस्यान केन्द्र स्थापनाको लागि अनुदान सहयोग	साझेदारीका माध्यमले दुग्ध उत्पादनमा बृद्धी ल्याउने,	सालवसालि	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१,३८,००	बहुपक्षीय साझेदारी र अनुदानको कारण दुग्ध उत्पादनमा बृद्धी भएको हुनेछ
३१	प्रदेश सहकारी प्रवर्धन कोष स्थापना तथा संचालन कार्यक्रम	सहकारीको विकास, विस्तार र प्रवर्द्धनमा टेवा पुग्न जाने	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१,३८,००	सहकारी प्रवर्द्धन कोष स्थापना तथा संचालनबाट सहकारीका विकास र विस्तारमा टेवा पुगेको हुनेछ
३२	हुलाकि मार्ग लक्षित दुग्ध मिसन कार्यक्रम	हुलाकी सडक नजिक बसोबास गर्ने सिमान्कृत किसानलाई दुग्ध व्यवसायमा आकर्षित गरी आर्थिक अवस्थामा सुधार ल्याउने,	सालवसाली	१८,००,००	५,००,००	६,००,००	७,००,००	हुलाकि मार्ग लक्षित दुग्ध मिसन कार्यक्रमको सहयोगबाट किसानहरू दुग्ध व्यवसायमा आकर्षितभई आयस्तरमा सुधार भएको हुनेछ,
३३	जनकपुर दुग्ध वितरण आयोजनाको सहकार्यमा दुग्ध संकलन, प्रशोधन, विविधिकरण तथा स्तरोन्नति	किसानबाट उत्पादित दूधको बजारको प्रत्याभुती गरी उत्पादनको उचीत मूल्य उपलब्ध गराउने	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१३८,००	उत्पादित दूध विक्रीको बजारको प्रत्याभुतीबाट दुग्धको उचीत मूल्य पाई किसान लाभान्वित भएका हुनेछन्,
३४	निजी, सार्वजनिक, दुग्ध सहकारी संघ संस्थाको साझेदारीमा डेरी उद्योग स्थापना	साझेदारीमा डेरी उद्योग स्थापनाबाट उत्पादित दुग्धको बजारको सुनिश्चितता गर्ने,	सालवसालि	२१,४५,००	६,००,००	७२०,००	८,२५,००	साझेदारीमा डेरी उद्योग स्थापनाले दुग्ध संकलन, प्रशोधन, विविधिकरणमा योगदान पुगेको हुनेछ

३५	निजि, सार्वजनिक, सहकारी को साझेदारीमा कृषि उपज भण्डारण केन्द्र पूर्वाधार निर्माण	कृषिउपज भण्डारण केन्द्र निर्माणमा साझेदारी जुटाउन सहज हुने	सालवसाली	१४,३०,००	४,००,००	४,८०,००	५,५०,००	साझेदारीबाट कृषिउपज भण्डारण केन्द्र निर्माण भई कृषकले प्रत्यक्ष लाभ पाएका हुनेछन्,
३६	निजि, सार्वजनिक, सहकारी को साझेदारीमा पशुपंक्षी तथा मत्स्य दाना उधोग स्थापनाको लागि अनुदान सहयोग	पशुपंक्षी तथा मत्स्य दाना उधोग स्थापनाको लागि निजि, सार्वजनिक, सहकारी क्षेत्र आकर्षित हुने	सालवसाली	१०,३०,००	३,२०,००	३,८४,००	३,३१,००	साझेदारीमा पशुपंक्षी तथा मत्स्य दाना उधोग स्थापना भई आपूर्ती व्यवस्था भरपर्दो भएको हुनेछ,
३७	प्रदेश सरकारको अनुदानमा शितभण्डार निर्माण निरन्तरता	शितभण्डार निर्माण अनुदानबाट कृषि उपजको सुरक्षितभण्डारणको सुविधा उपलब्ध हुने,	सालवसालि	७०,५०,००	२०,००,००	२४,००,००	२६,५०,००	शित भण्डार निर्माणबाट कृषि उपज सुरक्षित भण्डारणको सुविधा उपलब्ध भएको हुनेछ
३८	पालिकाको सहकार्यमा कृषि आधुनिक उपकरण केन्द्र स्थापना तथा मोबाइल एपसमा आधारित Hello Tractor कार्यक्रम	आधुनिक उपकरण केन्द्र स्थापना र मोबाइल एपसमा आधारित Hello Tractor कार्यक्रमबाट खेतीमा उपकरण प्रयोगमा रूची राखे किसान लाभान्वित हुने ।	सालवसाली	१४,३०,००	४,००,००	४,८०,००	५,५०,००	उपकरण केन्द्र स्थापना र मोबाइल एपसमा आधारित Hello Tractor कार्यक्रमबाट उपकरण प्रयोगमा रूची राखे किसानको संख्या बढेको हुनेछ,
३९	किसान आन्दोलन (तमसुक फाडा) को उदगम स्थल रौतहटको माधव नारायण न.पा.६ को माधोपुर बजार र बजार क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धन	स्थानीय किसानहरू को जीवनस्तरमा सुधारको लागि माधोपुर बजार सहित सो क्षेत्रको विकास गर्ने ,	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१३८,००	माधोपुर बजारको विकास र प्रवर्द्धनबाट स्थानीय किसानहरूले लाभान्वित भई जीवन स्तरमा गुणात्मक परिवर्तन आएको हुनेछ ।
४१	कृषि उपज ढुवानिको लागि वाहन खरीद अनुदान सहयोग कार्यक्रम	उत्पादनलाई बजार सम्म छिटोछरितो तवरले ढुवानीको व्यवस्था गरी किसानलाई सहयोग गर्ने,	सालवसाली	८,१०,००	२,२५,००	२,७०,००	३,१५,००	कृषि उत्पादन छिटो छरितो ढंगमा बजारसम्म तत्काल ढुवानीको साधनले सहयोगबाट किसान उत्पादनमा प्रोत्साहित भएको

								हुनेछन्,
४२	covid-19को न्युनिकरण गर्ने राहत/ब्याज अनुदान कार्यक्रम	covid-19 को कारण कृषि उत्पादनमा पर्न गएको प्रभाव न्यूनीकरण गरी किसानलाई राहत प्रदान गर्नु,	सालवसाली	७,१५,००	२,००,००	२,४०,००	२,७५,००	covid-19को कारण कृषि उत्पादनमा पर्न गएको प्रभाव न्यूनीकरण गर्न किसानले राहत पाउदा कृषि कर्ममा निरन्तर लागी रहन किसान उत्साहित भएका हुनेछन्,
४३	लाईफ स्कुल सेन्टर ,धनुषामा कृषि ईनोभेशन सेन्टर स्थापना	कृषिमा नबिनतम प्रविधि, ज्ञान र अनुभव कृषकहरू विच आदान प्रदान गरी उपयोगी परामर्श प्रदान गर्न	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१३८,००	नबिनतम प्रविधि, ज्ञान र अनुभव आदानप्रदान बाट आधुनिक खेतिका लागि किसानले उपयोगी ज्ञान प्राप्त गरी फाईदा लिएका हुनेछन्,
४४	प्रयोगशाला, निर्देशनालय, कार्यालयको भवन निर्माण (क्रमागत र नया)	कार्यालयहरूको भौतिक सुविधा सुदृढ बनाउने,	सालवसालि	१६,४५,००	५,२०,००	५,२५,००	६,००,००	कार्यालयहरूको भौतिक सुविधा सुदृढ भई कार्यसहज वातावरण निर्माण भएको हुनेछ,
४५	संस्थागत सांगठनिक पुनर्संरचना (कृषि ज्ञान केन्द्र-२, भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा बिज्ञ केन्द्र-२, दुग्ध विकास बोर्ड -१ तथा सहकारी रजिष्ट्रारको कार्यालय-१ स्थापना)	कृषि क्षेत्रसंग सम्बन्धित विभिन्न कार्यालय र इकाइहरू स्थापना गरी सेवा,परामर्श र नियमनका कामहरूमा सहयोग हुने,	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१३८,००	कृषिसंग सम्बन्धित विभिन्न सेवा प्रदायक कार्यालयहरू स्थापना भई सेवा र नियमनका कामहरू सहज र सरल ढंगबाट प्राप्त गरेका हुनेछन्,
४६	भुमि तथा नापिसँग सम्बन्धि यन्त्र उपकरण खरिद	आम नागरिकको लागि सवैभन्दा ठुलोश्रोतको रूपमा रहेको सवै किसिमको भूमीको व्यवस्थापन र प्रशासन तथा नापनक्सामा उपयोगी यन्त्र उपकरणको प्रयोग गरी सेवाग्राही लाइ छिटो छरितो	सालवसाली	३,५८,००	१,००,००	१२०,००	१३८,००	भूमीको व्यवस्थापन र प्रशासन तथा नापनक्सामा उपयोगी यन्त्र उपकरणको प्रयोगबाट सेवाग्राहीले सहज रूपमा सेवा प्राप्त गरेका हुनेछन् ,

		सेवा प्रदान गर्ने,						
--	--	--------------------	--	--	--	--	--	--

३.३.६ सामाजिक विकास मन्त्रालय

सि.नं	कार्यक्रम / आयोजना	आयोजनाको उद्देश्य	आयोजना अवधि	तीनवर्षको कुल लागत	पहिलो वर्ष २०७७/७८	दोश्रो वर्ष २०७८/७९	तेश्रो वर्ष २०७९/ ८०	सूचक
१	सरुवा रोग तथा महामारी नियन्त्रण अस्पतालको प्रारम्भिक निर्माणकार्य	सरुवा तथा महामारी रोगको उपचार र नियन्त्रणमा सहयोग पुग्नेछ	सालबसाली	३२५००	९०,००	११०००	१२५००	प्रदेशवासिले सहज सुविधा पाई रोग तथा महामारी नियन्त्रण भएको हुनेछ ।
२	प्रदेशका सबै जिल्लाहरूमा आमासुरक्षा कार्यक्रम सेवा प्रदान (शोधभर्ना, यातायात खर्च, गर्भवती तथा सुत्केरीउत्प्रेरण सेवा 4th ANC), आमा सुरक्षा कार्यक्रमको लागि रक्तसंचार सेवा, निशुल्क गर्भपतन सेवा तथा जिल्ला अस्पताल र सो भन्दा तलकासरकारी स्वास्थ्य सस्थाहरूमा प्रसूति हुने सुत्केरी तथा नवजात शिशुलाई न्यानोझोला (लुगा सेट)	आमा तथा शिशुको सुरक्षा भई मातृ मृत्युदर र बाल मृत्युदरमा कमी आएको हुनेछ	सालबसाली	५४,७५,००	१५,३७,००	१८३८,००	२१,००,००	आमा तथा शिशुको सुरक्षा भई मातृ मृत्युदर र बाल मृत्युदरमा कमी आई लक्ष्य बमोजिम उपलब्धि हासिल भएको हुनेछ ।

३	सुत्केरीतथा गर्भवती आमा र किशोरीहरु लाई साप्ताहिक वितरण को लागि आइरन फोलिक एसिडखरी	आमा तथा शिशुको सुरक्षा भई मातृ मृत्युदर र बाल मृत्युदरमा कमी आएको हुनेछ ।	सालबसाली	७१५,००	२००,००	२४०००	२७५००	सुत्केरीतथा गर्भवती आमाहरूको स्वास्थ्य र सुरक्षा बढेको हुनेछ ,
४	नसर्ने रोगसम्बन्धि कार्यक्रम (PEN तालिम, Hypertension, Diabetes, COPD, Cancer Days	जनस्तरमा स्वास्थ्य चेतनामा अभिवृद्धि हुनेछ ।	सालबसाली	३२०,००	९०,००	१०८००	१२२,००	संक्रामक रोग विरुद्ध सरोकारवाला हरू विचमा सचेतता वृद्धि भएको हुनेछ ।

	मनाउने, कार्यक्रम अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण, Mass Screening and awareness campaign, अकुपेशनल हेल्थ अभिमुखिकरण कार्यक्रम आदि)							
५	राष्ट्रियमहिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रम संचालन (आधारभूत तथापुनर्ताजिग तालिम संचालन र ससम्मान विदाई समेत)	सामुदायिक स्वास्थ्य सेवामा भएको योगदानको कदर र सम्मान गर्ने ।	सालबसाली	८७०,००	२४४,००	२९९,००	३३५,००	सामुदायिक स्वास्थ्य सेवामा महिलास्वास्थ्य स्वयंसेविकारू बाट भएको योगदानको कदर र सम्मानबाट गौरव भएका हुनेछन
६	शल्यक्रियासहित विशेषज्ञस्वास्थ्य शिविर संचालन	स्वास्थ्य सुविधाबाट बंचित बर्गलाई सुविधा दिने।	सालबसाली	३,६५,००	९००,००	९२०,००	९४५,००	स्वास्थ्य सुविधाबाट बंचित बर्ग विशेषज्ञ स्वास्थ्य सुविधाबाट प्रत्यक्ष लाभान्वित भएका हुनेछन ।
७	चन्द्र नारायण यादव मेमोरियलट्रष्ट सिरहा माडर	ग्रामीण स्तरसम्म स्वास्थ्य सुविधा भरपर्दो बनाउने	सालबसाली	३,६५,००	९००,००	९२०,००	९४५,००	ग्रामीण भेगमा सहज स्वास्थ्य सुविधा पुगेको हुनेछ,
८	मोड्युलरअपरेसन थिएटर जडान तथा संचालन	स्वास्थ्य सुविधा भरपर्दो बनाउने	सालबसाली	२७,००,००	८,००,००	९००,००	९०००,००	विभिन्न अपरेशनका लागि सहजता पुगेको हुनेछ ।
९	MRI मेशिन खरिद तथा जडान	स्वास्थ्य सुविधा भरपर्दो बनाउने	सालबसाली	३७,००,००	९९,८३,००	९२०७००	९३९०००	रोग निदानको लागि सहयोग भई आम विरामीहरूलाभान्वित भएको हुनेछन ।

१०	प्रदेशअन्तर्गतका अस्पतालहरूको लागि यन्त्र, उपकरण खरिद तथा वितरण	स्वास्थ्य सुविधा भरपर्दो बनाउने	सालबसाली	७९,००,००	२०,००,००	२४,००,००	२७,००,००	विरामी जाँचमा सहयोग पुगेको हुनेछ ।
११	Oxyzen Plant जडान	स्वास्थ्य सुविधा भरपर्दो बनाउने	सालबसाली	९,००,००	२५०,००	३,००,००	३,५०,००	स्वास प्रवासका विरामीले लाभ पाएका हुनेछन,
१२	आवश्यक औषधी, औजार	स्वास्थ्य सुविधा भरपर्दो	सालबसाली	९८,००,००	५००,००	६,००,००	७,००,००	आम विरामीहरू लाभान्वित

	उपकरण खरिद	बनाउने						भएको हुनेछन ।
१३	Raagent, Consumables , RT PCR काaccesseries तथा व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्री खरीद	स्वास्थ्य सुविधा भरपर्दो बनाउने	सालबसाली	३,६५,००	१००,००	१२०,००	१४५,००	स्वास्थ्यकर्मीहरूको सुरक्षाको मापदण्ड पालना भएको हुनेछ,
१४	सबैअस्पतालहरूका टुला टुला मेशिनहरूको मर्मत सम्भार (Maintenance of Medical Equipments)	स्वास्थ्य सुविधा भरपर्दो बनाउने	सालबसाली	३,६५,००	१००,००	१२०,००	१४५,००	उपचार भरपर्दो, विश्वासिलो र रोग निदानमा सहयोग पुगेको हुनेछ ।
१५	०.०५ एमएल को नपुग बि.सी.जी. ए डी सिरिन्ज खरिद	विरामीको उपचारमा प्रयोग गर्ने	सालबसाली	३,६५,००	१००,००	१२०,००	१४५,००	औषधि उपचारमा सहजता भएको हुनेछ
१६	शहिदगंगालाल हृदयरोग केन्द्र जनकपुर शाखाको लागि ECCO मेशिन खरिद	प्रदेशमा हृदयरोग केन्द्र अस्पतालको सुविधा विस्तार हुने	सालबसाली	३,६५,००	१००,००	१२०,००	१४५,००	प्रदेशमा हृदयरोग उपचारको उपलव्धताले जनस्तरले भरपर्दो ईलाज सुविधा पाएका हुनेछन,
१७	आवश्यक औषधी ,औजार उपकरण खरिद	स्वास्थ्य सुविधा भरपर्दो बनाउने	सालबसाली	३,६५,००	१००,००	१२०,००	१४५,००	औषधि र उपकरणको उपलव्धताले उपचारमा सहजता भएको हुनेछ ,
१८	ईकोकार्डीयोग्राफी (Echo Cardiography) खरिद	स्वास्थ्य सुविधा भरपर्दो बनाउने	सालबसाली	३,६५,००	१००,००	१२०,००	१४५,००	औषधि र उपकरणको उपलव्धताले उपचारमा सहजता भएको हुनेछ ,
१९	Antivenom Production and Research Center,Nepal(APRCN) (झलनाथ विज्ञान प्रतिष्ठान, लालबन्दि)	सर्पदंश उपचार सेवा विस्तार गर्ने	सालबसाली	१९,९०,००	५५४,००	६,६५,००	७,७१,००	औषधिको उपलव्धताले सर्पदंश उपचार तत्काल हुन सक्ने र विरामीको जीवन रक्षा गर्न सहजता भएको हुनेछ ,
२०	कोभिड-१९नियन्त्रण तथा अति आवश्यक स्वास्थ्य सेवा संचालन गर्नको आवश्यक स्वास्थ्यसामग्री (PPE,VTM, RDT, रिएजेन्ट, N95, सर्जिकल	संक्रामक रोगको उपचारमा संलग्न स्वास्थ्यकर्मीहरूको लागि सुरक्षाको मापदण्ड अनुसारको सामग्री आपूर्ती गर्ने,	सालबसाली	७४,००,००	२०,००,००	२४००००	३०००००	संक्रमितको उपचारमा संलग्न स्वास्थ्यकर्मीहरू कोलागि निर्धारित सुरक्षा मापदण्ड पालना भएको हुनेछ ,

	मास्क,ग्लोबस लगायत कासामग्री खरिद तथा वितरण							
२१	कोभिड-१९ तथा अन्य महामारी रोग नियन्त्रणका लागि औषधि तथा उपकरण खरिद	कोभिड १९ संक्रामक रोगको उपचारमा सहयोग हुने ।	सालबसाली	९००००	२५०,००	३००००	३५०००	औषधि र उपकरणको उपलब्धताले उपचारमा सहजता भएको हुनेछ ,
२२	कोभिड १९ प्रथम चौमासिक जोखिमभत्ता	संक्रामक रोगको उपचारमा संलग्न स्वास्थ्यकर्मीहरू लाइ प्रोत्साहन प्रदान गर्न,	सालबसाली	९,००,००	२६५,००	३१०,००	३२५,००	कोभिड कोरोना संक्रमण विरुद्ध अहोरात्र खटीने स्वास्थ्यकर्मी प्रोत्साहित भएका हुनेछन,
२३	प्रादेशिक क्यान्सर अस्पताल प्रारम्भिक निर्माण कार्य	क्यान्सरको इलाज प्रदेश भित्र उपलब्ध गराउने	सालबसाली	७१५,००	२००,००	२४०,००	२७५,००	सहज र सुलभ ईलाज उपलब्ध भई आम क्यान्सर रोगीले लाभान्वित पाएका हुनेछन,
२४	प्रदेशमा ट्रमा सेन्टर स्थापनाको लागि प्रारम्भिक निर्माण कार्य	दुर्घटना लगायत अन्य चोटपटक सम्बन्धि जटील इलाजको समुचित व्यवस्था गर्ने,	सालबसाली	६४०,००	१९०,००	२१०,००	२४०,००	दुर्घटना लगायत अन्य जटील स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध भएको हुनेछ,
२५	धनुषाकोनगराईन न.पा.मा शहिद दुर्गानन्द झा अस्पताल निर्माण	पंचायत विरुद्ध लाग्दा शहिद हुनुभएका स्व दुर्गानन्द झाको स्मृतिमा स्थापित अस्पतालबाट ग्रामीण क्षेत्रमा सहज स्वास्थ्य उपचार सुविधा पुऱ्याउने	सालबसाली	९,००,००	२००,००	३,००,००	४,००,००	ग्रामीण भेगमा छिटो र सहज स्वास्थ्य सुविधा पुऱ्याउन हुनेछ ,
२६	कुपोषण न्यूनिकरणका लागि जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम	SDG लक्ष्य हासिल गर्न सहयोग पुग्ने	सालबसाली	९,००,००	२००,००	३,००,००	४,००,००	पोषण सम्बन्धमा सचेतना बढेको हुनेछ ,
२७	प्रत्येक जिल्लामा १०/१० वटा सामुदायिक विद्यालयहरूमा अनमी/स्टाफनर्स नियुक्ति तथापरिचालन	विद्यालय केन्द्रीत आधारभूत स्वास्थ्य शिक्षा र सेवाको अवधारणाबाट समुदाय तहसम्म चेतना बढाउने	सालबसाली	११,७५,००	३२५,००	३,९०,००	४,५०,००	विद्यालय तहमा नै आधारभूत स्वास्थ्य शिक्षा र सेवा प्राप्त भई घर परिवार समेत लाभान्वित भएका हुनेछन
२८	प्रदेशमागुणस्तरीय शिक्षाको	गुणस्तरीय शिक्षाको अवसर र	सालबसाली	३,५८,००	१००,००	१२०,००	१३८,००	आवासीय विद्यालय स्थापनाले

	लागि ससरीमा गजेन्द्रनारायण सिंह आवाशीय विद्यालय स्थापनातथा संचालन	पहूँच सहज बनाई सबैलाई शिक्षाको अवसर जुटाउने						गरिव र जेहेन्दार वर्गको समेत शिक्षामा पहुँच भएको हुनेछ ,
२९	पुस्तकालयहरूसंचालनका लागि सशर्त अनुदान	सहज रूपमा शिक्षा र ज्ञानको अवसर उपलब्ध गराउने	सालबसाली	३,५८,००	१००,००	१२०,००	१३८,००	पुस्तक खरीद गर्न नसकेकाहरूले पुस्तकालय बाट लाभ पाएका हुनेछन,
३०	उच्चशिक्षामा अध्ययनरत अति विपन्न समुदाय, दलित, मुस्लिम एव जेहेन्दार छात्र छात्राहरू लाई छात्रवृत्ति	छात्रवृत्तिको माध्यमले शिक्षाको अवसर बृद्धी गर्ने,	सालबसाली	३,५८,००	१००,००	१२०,००	१३८,००	तेकिएको वर्ग र समुदाय लाभान्वित भएका हुनेछन ,
३१	उच्चशिक्षामा अध्ययन गर्ने छात्राहरूलाई छात्रवृत्ति	उच्चशिक्षा हासिल गर्न छात्राहरूलाई अवसर सहित प्रोत्साहित गर्ने	सालबसाली	३,५८,००	१००,००	१२०,००	१३८,००	छात्राहरूले उच्च शिक्षा पूरा गरेका हुनेछन ,
३२	विद्यालयहरूमासुचना प्रविधियुक्त शैक्षिक वातावरण सिर्जना (सामग्री खरिद तथा वितरण)	सुचना प्रविधिमा आधारित शैक्षिक वातावरण सिर्जना मा टेवा पुग्नेछ	सालबसाली	३,५८,००	१००,००	१२०,००	१३८,००	सुचना प्रविधिमा आधारित शैक्षिक वातावरण सिर्जनाबाट छात्रछात्राहरूलाभान्वित भएका हुनेछन,
३३	प्रदेशप्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद अन्तर्गतको शिक्षालयहरूको भवननिर्माण, मर्मत संभार तथा स्तोरन्नति	प्रदेशमा व्यवसायिक शिक्षाको पूर्वाधार तयार गर्दै लैजाने,	सालबसाली	३,५८,००	१००,००	१२०,००	१३८,००	व्यवसायिक शिक्षा को पूर्वाधारको तयारीले स्वरोजगार मुलक दक्ष जनशक्ति तयार भएको हुनेछ ।
३४	विपद व्यवस्थापनका लागि शैक्षिककार्यक्रम	विपद जोखिमसंग प्रतिकार गर्ने र सुरक्षित रहने बारे बालबालिकालाई स्पष्ट सन्देश प्रदान गर्ने ।	सालबसाली	५,१५,००	१,४३,००	१,७२,००	२,००,००	यसबाट छात्रछात्रा र समुदाय समेत लाभान्वित भएका हुनेछन,
३५	शैक्षिकतथा प्रशासनिक भवन निर्माण (अधुरो भवन निर्माण	शिक्षाको लागि भौतिक पूर्वाधार बलियो बनाउने,	सालबसाली	१३,१०,००	३,६२,००	४,३८,००	५,१०,००	शैक्षिक भौतिक पूर्वाधार बलियो भई शैक्षिक

	निरन्तरता समेत)							क्रियाकलाप निर्वाध संचालन भएको हुनेछ,
३६	छात्राहरुको लागि आत्मरक्षातालिम	वालिका छात्राहरुलाई आफ्नो सुरक्षा आफै गर्न सक्षम बनाउने,	सालवसाली	५,३७,००	१५०,००	१,८०,००	२,०७,००	छात्राहरुमा आफ्नो सुरक्षा आफै गर्न सक्षम छौ भन्ने आत्मविश्वास भरिएको हुनेछ ।
३७	सामुदायिकविद्यालयवाटप्रा एसएलसी/डिप्लोमा तहमाप्रशिक्षणको लागि संचालन अनुदान	सामुदायिक विद्यालयहरु बाटै डिप्लोमा प्राविधिक शिक्षाको पठनपाठन गरी सीपयुक्त जनशक्ति उत्पादन गर्ने	सालवसाली	५७०,००	१६०,००	१९०,००	२२०,००	स्वीकृती प्राप्त प्राविधिक विषयको डिप्लोमा कोर्स सामुदायिक विद्यालयहरु मार्फत पठनपाठन भई प्राविधिक शिक्षाको क्षेत्रमा सीपयुक्त जनशक्ति उत्पादन भएको हुनेछन,
३८	भर्ना अभियान र टिकाउदर प्रवर्धन गर्न आइ.सी. मटेरियल संदेश उत्पादन र विधुतिय, छापातथा होर्डिङ बोर्ड माध्यमबाट प्रचार प्रसार, विद्यार्थीको पोशाक (शैक्षिक सामग्री समेत)	विद्यालयमा भर्ना भएका बालबालिकालाई विद्यालय शिक्षा पूरा गर्ने वातावरणका लागि प्रोत्साहन गर्ने	सालवसाली	७,१५,००	२००,००	२,४०,००	२,७५,००	विद्यालय भर्ना दरमा सुधार र विद्यालय छाडने दरमा गत शैक्षिक सत्रभन्दा सुधार भएको हुनेछ ।
३९	प्रवेश परीक्षा संचालन तथा नतिजा प्रकाशन, वार्षिक/सेमेस्टर परिक्षाको पत्रपत्र डुबानी, उत्तरपुस्तिका छपाई र डुबानी, परीक्षा संचालन तथा अनुगमन, उत्तरपुस्तिका परीक्षण र प्रा एसएलसी तहको नतीजा प्रकाशन	परीक्षा प्रणाली भरपर्दो, नियमित र कार्यतालिका बमोजिम हुने गरी आवश्यक पूर्व तयारीको काम पूरा गर्ने	सालवसाली	८,४०,००	२,३६,००	२,८१,००	३,२३,००	तोकिए बमोजिमको सवे परीक्षा नियमित र कार्यतालिका बमोजिम सम्पन्न भई नतीजा प्रकाशित भएको हुनेछ,
४०	तालिम प्राप्त प्रशिक्षार्थीहरुलाई	तालिम पूरा गरेका	सालवसाली	३१,२५,००	९,००,००	१०,७५,००	११,५०००	तालिम पूरा गरेका

	प्रविधि हस्तान्तरण वस्तुगत सहायता वितरण	प्रशिक्षार्थीहरूलाई सिकेका सीप प्रयोग गर्न र प्रविधि हस्तान्तरण प्रोत्साहन गर्ने						प्रशिक्षार्थीहरूले सिकेका सीप प्रयोग गरी प्रविधि हस्तान्तरणमा योगदान दिएका हुनेछन्,
४१	राष्ट्रिय विकास स्वयं सेवक सेवा	प्रदेशका सबै १३६ स्थानिय तहमा विभिन्न सामुदायिक तथा विकासका काम गर्न शिक्षित जनशक्तिलाई परिचालन गर्ने	सालबसाली	३१,२५,००	९,००,००	१०,७५,००	११,५०००	प्रदेशका सबै १३६ स्थानिय तहमा उच्च शिक्षामा अध्ययनरत शिक्षित जनशक्ति विभिन्न सामुदायिक सेवा र विकासको लागि परिचालित भएको हुनेछन्,
४२	कक्षा १० (SEE)परीक्षा सञ्चालन	परम्परा देखि संचालनमा रहेको एस.ई.ई.परीक्षा नियमित प्रदेश स्तरबाट व्यवस्थापन गर्ने,	सालबसाली	१२,५०,००	३,५४,००	४,२५,००	४,८१,००	विशेष अवस्था बाहेक एस.ई.ई.परीक्षा नियमित रूपमा तोकेको समयभित्रै सम्पन्न भएको हुनेछ,
४३	शिक्षक तालिम संचालन	शिक्षण सिकाईका विधिहरू र नया प्रविधिको अनुशिक्षणबाट विद्यार्थीमा Knowledge Transfer गर्ने,	सालबसाली	१८,००,००	४९९,००	६,००,००	७,०१,००	शिक्षकको सिकाई र नया प्रविधिको प्रशिक्षणबाट विद्यार्थीको सिकाई र ज्ञानको दायरा बढेको हुनेछ ,
४४	टेक्स रसाइनेदारी मोडलमा प्राविधिक शिक्षा कार्यक्रम संचालित विद्यालयहरूमा प्रयोगात्मक अभ्यासको लागि शैक्षिक सामग्री मेशिन औजार उपकरण सहित प्रयोगशाला निर्माण गर्नसहायता (कार्यक्रम संचालन भएका शिक्षालयहरूलाई मात्र)	प्राविधिक शिक्षा कार्यक्रमको प्रयोगात्मक अभ्यासमा सहयोग पुग्ने,	सालबसाली	१६,००,००	४८२,००	५,७०,००	५,४८,००	कार्यक्रमको निर्धारित लक्ष्य हासिल भएको हुनेछ ,
४५	युवास्वरोजगार एवं वैदेशिक	युवाहरूलाई स्वरोजगारी र	सालबसाली	५,३७,००	१५०,००	१,८०,००	२,०७,००	स्वरोजगारी र वैदेशिक

	रोजगार सम्बन्धि विशेष सिप विकास तालिम कार्यक्रम (उद्यमशीलता, रोजगारीमूलक, सशक्तीकरण, सीप विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम १६०घण्टाको पाठ्यक्रम अनुसारका तालिमहरू	वैदेशिक रोजगारीका लागि सीप विकास तालिम स्वीकृत नर्मस र पाठ्यक्रममा आधारित तालिमबाट क्षमता विकासमा सहयोग हुने,						रोजगारी केन्द्रीत सीप विकास तालिमबाट युवावर्गको सीप र क्षमता विकास हुन गई रोजगारीमा संलग्न भएको हुनेछन,
४६	युवाउद्यमशीलताका लागि रोजगारमूलक तालिम तथा उद्यमशीलता प्रवर्द्धन	युवा लक्षित उद्यमशीलता तालिमबाट रोजगार र उद्यमशीलता प्रवर्द्धनमा सहयोग हुने	सालवसाली	७,१५,००	२००,००	२,४०,००	२,७५,००	रोजगार र उद्यमशीलता प्रवर्द्धनको काममा उद्यमशीलता तालिमबाट प्रशिक्षण प्राप्त गर्ने युवाहरू लाभान्वित भएका हुनेछन,
४७	कार्यआधारित छोटो अवधिका सीपमूलक तालिम (१६०देखि १६९० घण्टा सम्म) मार्फत युवाहरूलाई सीप अभिवृद्धि गरी रोजगारीका अवसर सृजना गर्ने कार्यक्रम	युवाहरूको रुचि र संभावनाको आधारमा रोजगारीका अवसर जुटाउन निश्चित अवधिको प्रशिक्षण संचालन गर्ने,	सालवसाली	२५,००,००	९९०,००	११,८०,००	१३,३०,००	निश्चित अवधिको तोकिएको प्रशिक्षणबाट युवाहरू रोजगारीका अवसर पाउन योग्य भएका हुनेछन
४८	विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर सुधार अभियान	सामुदायिक विद्यालयको खस्कदो शिक्षाको गुणस्तर सुधार गर्न अभियान संचालन गर्ने	सालवसाली	२५,८०,००	१०,००,००	१२,००,००	१३,८०,००	कार्यक्रमले समेटेका सामुदायिक विद्यालयको शिक्षाको गुणस्तर सुधार भएको हुनेछ ,
४९	प्रदेश तथा स्थानीय तहको लागत साझेदारीमा श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयले तयार गरेको कार्यविधि अनुसार सिपमूलक तालिम (छोटो अवधिको घुम्ती	स्थानीय तहसंगको लागत साझेदारीमा कमजोर तथा पछाडी परेको वर्गको लागि विभिन्न सीपमूलक घुम्ती तालिम संचालन गरी मार्फत सीपमूलक तालिम प्रदान गर्ने,	सालवसाली	२७,००,००	१०,५०,००	१२,५०,००	१४,००,००	आर्थिक सामाजिक रूपले पछाडी परेको वर्गका मानिसहरूले छोटो अवधिको घुम्ती तालिममार्फत सीपमूलक तालिम प्राप्त गरेका हुनेछन,

तालिमसमेत/संचालन								
३.३.७ उद्योग, पर्यटन, वनतथावातावरण मन्त्रालय								
सि.नं	कार्यक्रम / आयोजना	आयोजनाको उद्देश्य	आयोजना अवधि	तीनवर्षको कुल लागत	पहिलो वर्ष २०७७/७८	दोश्रो वर्ष २०७८/७९	तेश्रो वर्ष २०७९/८०	सूचक
१	वन विकास तथा बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्यक्रम (साझेदारी वन,सामुदायिक वन र सागरनाथ वन विकास)	बैज्ञानिक वन व्यवस्थापनको माध्यमले वन संरक्षण गर्ने,	सालवसाली	२३,००,००	६,८०,००	८,००,००	९,२०,००	बैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्यक्रमको माध्यमले वन विकासमा सबै सरोकारवालाहरूको सहयोग र साझेदारी निरन्तर रहने छ ,
२	विरूवा उत्पादन र वितरण (वन विरूवा, जडीबुटी र फलफूल विरूवा)	विरूवा उत्पादनबाट वृक्षारोपण अभियान संचालन गरी हरियालि प्रवर्द्धन हुने,	सालवसाली	१५,००,००	४,००,००	५,००,००	६,००,००	वन विरूवा, जडीबुटी र फलफूल विरूवा उत्पादन र वितरणको माध्यमले हरियाली क्षेत्र विस्तार भएको हुनेछ ।
३	चुरेकोसंरक्षण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम	चुरेको संरक्षणबाट तरई मधेशको जल, जमीन र वातावरण प्रवर्द्धन गर्ने	सालवसाली	१०,५०,००	२,७५,००	३,५०,००	४,२५,००	चुरे पर्यटनमालाको संरक्षणबाट तराइमधेश को जल, जमीन र वातावरण संरक्षित भई मरुभूमिकरण हुनबाट जोगिएको हुनेछ ।
४	भुसंरक्षण कार्यक्रम (आकस्मिक र एकीकृत भूसंरक्षण,गल्छि नियन्त्रण र सिमसार क्षेत्र सरक्षण	भुक्षय हुनबाट बचाउन सबै प्रविधिको उपयोग गरी संरक्षण गर्ने,	सालवसाली	३२,००,००	९,७५,००	१०,७५,००	११,५०,००	एकीकृत भूसंरक्षण, गल्छि नियन्त्रण र सिमसार क्षेत्र सरक्षणको माध्यमले भूक्षय नियन्त्रणमा सहयोग पुगेको हुनेछ
५	ताल तलैया संरक्षण /ऐतिहासिक पोखरी तथा जलाधार संरक्षण र संरक्षण पोखरी निर्माण/मर्मत सहयोग (अन्य सार्वजनिक निर्माण)	जमीन मुनीको पानीको सतह बचाउन र गरिवी निवारणमा टेवा पुर्‍याउन सहयोगी हुने	सालवसाली	१८,४५,००	५,२०,००	६,२५,००	७,००,००	ताल तलैया संरक्षण, पोखरी तथा जलाधार संरक्षण जस्ता कार्यक्रमले जलाधार क्षेत्र संरक्षणमा सहयोग पुगेको हुनेछ ।
६	हरित पार्क र हाईटेन्सन लाईन	वनस्पति संरक्षण र हरियाली	सालवसाली	७,५०,००	२,००,००	२,५०,००,	३,००,००	हरियाली बढाई सौन्दर्यता

	मुनि ईको(Eco)पार्क निर्माण	बढाइ सौन्दर्यता बढाउने,						बढाउने
७	डिजिटल लाइटिङ जडान कार्य जानकी मन्दिर लक्ष्मण मन्दिर राम मन्दिर गंगा आरती गंगासागर स्वर्गद्वारी जनकपुरधाम गढिमाइ बहुवर्षिय	जानकी मन्दिर लक्ष्मण मन्दिर परिसरको सुन्दरता बढन गई थप आकर्षित बनाउने,	सालवसाली	३,००,००	१,००,००	१००,००	१,००,००	धार्मिक पर्यटक आकर्षित भई पर्यटन प्रवर्द्धनमा सहयोग पुगेको हुनेछ,
८	अधुरो योजना निर्माण सम्पन्न (शितलामाइ सर्लाही, त्रिवाहमण्डप औरही, बोधीमाई मन्दिर सर्लाही, अधुरो गेट बोधीपमाइ रोतहट लगायत अन्य)	अधुरो र क्रमागत योजना पूरा भई अपेक्षित लाभ पुगेको हुनेछ,	सालवसाली	५,००,००	३,५०,००	१,००,००	५०,००,	धार्मिक र सांस्कृतिक आस्थाका धरोहर संरक्षण भएको हुनेछ ।
९	पर्यटकीय पूर्वाधार क्रमागत र साना पर्यटकीय पूर्वाधार योजना समेत	पर्यटकीय पूर्वाधारका क्रमागत र साना योजनाहरू लक्ष बमोजिम पूरा गर्ने		११,२०,००	२,८०,००	३,४०,००	४,००,००	पर्यटकीय पूर्वाधारका क्रमागत र साना योजनाहरू पूरा भई पर्यटकीय गतिविधिमा तिव्रता आएको हुनेछ,
१०	भवन निर्माण	लक्ष बमोजिम निर्माण पूरा गर्ने	सालवसाली		१,००,००	१,००,००	१,००,००	भवन निर्माण पूरा भई उद्देश्य अनुरूप प्रयोगमा आएको हुनेछ
११	उद्यमी श्रृजना तथा सिपमूलक उद्यमशिलता र तालिम	सिपमूलक उद्यमशिलता र तालिमबाट उद्यमी श्रृजना गर्ने	सालवसाली	२४,००,००	६,८०,००	८,००,००	९,२०,००	लक्ष बमोजिम तालिम पूरा भई उद्यमी सिर्जना भएको हुनेछन
१२	प्रदेश अनतर्गत कृषि वन पर्यटन उद्योथ तथा अन्य उद्यमशिल क्षेत्रसंग आवद्धगरी मूल्य श्रृंखलामा आधारित (ValueChain) उद्योगहरू को क्षमतामा अभिवृद्धि गर्न तथा प्रतिस्पर्धी उत्पादन वृद्धि गर्न training, technology, packag	लक्ष्य बमोजिम कृषि, वन, पर्यटनमा आधारित क्षेत्रबाट निरन्तर रूपमा रोजगारी प्रवर्द्धनमा योगदान हुने ।		९,००,००	२,००,००	३,००,००	४,००,००	कृषि, वन, पर्यटन क्षेत्रबाट कार्यक्रमको उद्देश्य र लक्ष्य बमोजिम रोजगारी प्रवर्द्धनमा योगदान पुगेको हुनेछ ।

	inglabeling, branding, marketing आदि कृयाकलापका लागि नगद अनुदान तथा उपकरण सहयोग							
१३	बेरोजगार जनशक्तिलाई उद्योग तथा कलकारखानामा On the job training / Apprenticeship का लागि अनुदान सहयोग (१ देखि २ महिना सम्म) उद्योग वाणिज्य संघहरूको सहकार्यमा	सार्वजनिक निजी साझेदारी कार्यक्रमको अवधारणामा उद्योग कलकारखाना मा OJT कार्यक्रम बाट उद्योगहरूले सीपमूलक जनशक्ति पहिचान गर्न र रोजगारी उपलब्ध गराउन मदत पुराने	सालवसाली	१२,००,००	३००००	४,००,००	५,००,००	उद्योग कलकारखानामा OJT कार्यक्रमबाट उद्योगहरूले सीपमूलक जनशक्ति पहिचान भई र रोजगारी उपलब्ध भएको हुनेछ ।
१४	प्रदेश प्रमुख स्वरोजगार कार्यक्रम	प्रदेशको बेरोजगारी समस्या हल गर्न अदक्ष कामदारका लागि निश्चित दिनको रोजगारको सिर्जना गर्ने,	सालवसाली	२७,००,००	८,००,००	९,००,००	१०,००,००	प्रदेशको बेरोजगारी समस्या हल गर्न कामविहिन अदक्ष कामदारका लागि निश्चित दिनको रोजगारीको अवसर उपलब्ध भएको हुनेछ,
१५	गौर राईस मिल जग्गा खरीद	ऐतिहासिक सार्वजनिक महत्वको जमीन खरीद गरी खुला मैदानको रूपमा प्रयोगमा ल्याउने	२०७७।७८-०७८।७९	२०,००,००	१५,००,००	५,००,००	०	गौरको मुटमा रहेको ऐतिहासिक सार्वजनिक महत्वको जमीन खरीद र संरक्षण गरि खुला मैदानको रूपमा प्रयोगमा ल्याएको हुनेछ,

३.३.८ आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय

सि.नं	कार्यक्रम / आयोजना	आयोजनाको उद्देश्य	आयोजना अवधि	तीनवर्षको कुल लागत	पहिलो वर्ष २०७७/७८	दोश्रो वर्ष २०७८/७९	तेस्रो वर्ष २०७९/८०	सूचक
१	मधेस भवन भित्र वाइ फाइ जोन निर्माण	संगठनात्मक कार्य क्षमता सुदृढ हुने	सालवसाली	३५९००	९९००	१,२०,००	१,४०,००	संगठनात्मक कार्यक्षमता मा बृद्धि भएको हुनेछ
२	न्यायिक निर्णयानुसार फिर्ता गर्नुपर्ने रकम	न्यायालयको निर्णय कार्यान्वयन गर्न ।	सालवसाली	३६०००	१००००	१,२०,००	१,४०,००	न्यायालयको निर्णय कार्यान्वयन भई कानूनी राज्यको पालना भएको हुनेछ
३	उद्धार, राहत तथा पुनर्स्थापनाकालागि	प्रकोप पिडीतलाई मानवीय सेवा प्रदान	सालवसाली	३६०००	१००००	१,२०,००	१,४०,००	प्रकोप पिडीतलाई मानवीय सेवा प्रदान गर्न प्रदेश सक्षम

		गर्न,						भएको हुनेछ,
४	यातायात कार्यालय सस्थागत सुदृढीकरण	राजस्व संकलन निकायको कार्य क्षमतामा सुधार गर्ने,	सालवसाली	३६२००	१,०२,००	१,२०,००	१,४०,००	राजस्व संकलन निकायको कार्यक्षमतामा
५	लेखा इकाई कार्यालय सस्थागत सुदृढीकरण	बजेट निकास दिने, खर्च परीक्षण गर्ने र लेखा राख्ने क्षमतामा सुधार हुने	सालवसाली	३६२००	१,०२,००	१,२०,००	१,४०,००	बजेट निकास, खर्च परीक्षण र लेखा राख्ने क्षमतामा सुधार हुने
६	वित्तीय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	प्रदेशको समग्र वित्तीय क्षेत्रमा सुधार ल्याउने	सालवसाली	३६२००	१,०२,००	१,२०,००	१,४०,००	वित्तीय क्षेत्रको सुधार कार्यक्रमबाट प्रदेशको आर्थिक प्रणाली बलियो भएको हुनेछ,
७	मालपोत कार्यालय सस्थागत सुदृढीकरण	राजस्व संकलन निकायको कार्य क्षमतामा सुधार गर्ने,	सालवसाली	५४५००	१,५०,००	१,८०,००	२,१५,००	राजस्व संकलन निकायको कार्यक्षमतामा
८	अर्थ बजेट	प्रदेशको अत्यावश्यक दायित्व	सालवसाली	१२,८५,५०,००	३,५३,००,००	४,२३,५०,००	५,०९,००,००	प्रदेशको अत्यावश्यक दायित्व र जिम्मेवारी पूरा गर्न, बजेटमा सन्तुलन कायम गर्न र बजेट खर्च बढाउन एवं कार्यक्रमका लागि श्रोतको सुनिश्चतता गर्न सहयोग पुग्नेको हुनेछ,
८.१	आकस्मिक कोष	र जिम्मेवारी पूरा	सालवसाली		२००००	२५०,००	३,००,००	
८.२	आन्तरिक ऋणको व्याज	गर्न, वार्षिक बजेटले नसमेटेका	सालवसाली		१०००००	१२,००,००	१४,००,००	
८.३	आन्तरिक ऋणको सांवा भुक्तानी	अत्यावश्यक	सालवसाली		१६००००	१९००,००	२२,००,००	
८.४	भैपरी आउने-पूँजीगत खर्च	कार्यक्रम शुरू गर्न	सालवसाली		१,२५,००,००	१,५०,००,००	१,८०,००,००	
८.५	भैपरी आउने चालु खर्च	तथा बजेट नपुग भएमा व्यवस्था गर्न	सालवसाली		२,००,००,००	२,४०,००,००	२,९०,००,००	

३.३.९ मुख्यन्यायाधिवक्ताको कार्यालय

सि.नं	कार्यक्रम / आयोजना	आयोजनाको उद्देश्य	आयोजना अवधि	तीनवर्षको कुल लागत	पहिलो वर्ष २०७७/७८	दोश्रो वर्ष २०७८/७९	तेश्रो वर्ष २०७९/८०	सूचक
१	समन्वय, अन्तक्रिया तथा	कानुनी सचेतना तथा अधिकारको बारेमा जनतालाई	२०७७।२	१५६५०	४३७०	५२५०	६०३०	प्रदेशका नागरिकहरूलाई कानुनबारे जानकारी भई आफ्नो

	सचेतना मूलक कार्यक्रम	सुसुचितगर्नी	०७८देखि२०७९।२०८०					अधिकारको लागी वहस गर्न सक्षम भएको हुनेछ।
२	क्षमता विकास कार्यक्रम	तालिम, गोष्ठी तथा अवलोकन भ्रमणको माध्यमबाट कर्मचारीको दक्षता अभिवृद्धि गर्ने।	२०७७।२०७८देखि२०७९।२०८०	६१२०	१७२०	२०५०	२३५०	कार्यक्रम प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्न सहयोग पुगेको हुनेछ।
३	प्रदेशभित्रका अदालत तथा सरकारी वकिल कार्यालयहरुको संस्थागत सुधार कार्यक्रम	कार्यालयहरु को पूर्वाधार निर्माण तथा संस्थागत विकास गर्ने।	२०७७।२०७८ देखि२०७९।२०८०	२५९६०	७२६०	८७००	१००००	कार्यालयहरु भौतिक पूर्वाधार सम्पन्न भईगुप्तरीय सेवा प्रभावमा वृद्धि भएको हुनेछ।

३.३.१० प्रदेश लोक सेवा आयोग

सि.नं	कार्यक्रम / आयोजना	आयोजनाको उद्देश्य	आयोजना अवधि	तीनवर्षको कुल लागत	पहिलो वर्ष २०७७/७८	दोश्रो वर्ष २०७८/७९	तेश्रो वर्ष २०७९/८०	सूचक
१	परिक्षा संचालन लगायतका सम्पूर्ण कार्यहरु गर्ने	प्रदेश तथा स्थानीय तहमा माँग अनुसारका जनशक्तिको आवश्यकतालाई पूरा गर्न विभिन्न तहको परिक्षा संचालन गर्ने	२०७७।०७८ देखि २०७९।०८०	२८६००	८०००	९६००	११०००	प्रदेश तथा स्थानीय तहका विभिन्न निकायहरु माँग अनुसारको जनशक्ति पूरा भएको हुनेछ।
२	लोकसेवाको विषयमा जनचेतना मूलक तालिम तथा गोष्ठी	प्रदेश निजामती सेवामा प्रवेशको जनचेतना जगाउने	२०७७।०७८ देखि	८४००	२४००	२८००	३२००	प्रदेशको आठ वटै जिल्लामा लक्षित वर्गको लागी जनचेतना

	संचालन कार्यक्रम	तथा क्षमता विकास गर्ने	२०७९।०८०					गोष्ठी तथा तालिमहरु संचालन भई प्रदेश लोक सेवा आयोगमा प्रतिरूपधीको संख्या वृद्धि भएको हुनेछ ।
--	------------------	------------------------	----------	--	--	--	--	--

३.३.११ प्रदेश नीति तथा योजना आयोग

सि.नं	कार्यक्रम / आयोजना	आयोजनाको उद्देश्य	आयोजना अवधि	तीनवर्षको कुल लागत	पहिलो वर्ष २०७७/७८	दोश्रो वर्ष २०७८/७९	तेश्रो वर्ष २०७९/८०	सूचक
१	विभिन्न विषय क्षेत्रगत सम्बन्धि अध्ययन, अनुसन्धान तथा अन्वेषण	प्रदेशको विकासको लागि तर्जुमा गर्नु पर्ने आवश्यक विषय वस्तु मा छलफल तथा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने ।	२०७७।०७८ देखि २०७९।०८०	८५८०	२४००	२८८०	३३००	प्रदेशमा रहेका विभिन्न निकायहरु तथा सरोकारवालाहरु सगनियमित छलफल तथा आवश्यक विषयवस्तुमा अध्ययन अनुसन्धान भई प्रदेश विकासको लागि आवश्यक योजनाको तर्जुमामा मद्दत पुगेको हुनेछ ।
२	अनुगमन तथा मुल्याङ्कन	नियमित अनुगमन मुल्यांकन, प्रगति समीक्षा तथा समयमै समस्याको सामाधा नगरी विकासको प्रतिफल योजना अनुसार प्राप्त गर्ने ।	२०७७।०७८ देखि २०७९।०८०	८९५०	२५००	३०००	३४५०	प्रदेश स्तरीय तथा मन्त्रालय स्तरीय विकास समस्या सामाधान समिति क्रियाशील भई प्रादेशिक गौरवका आयोजना एवं प्रदेशस्तरीय कार्यक्रम र परियोजनाहरुको नतिजामा आधारित अनुगमन तथा मुल्यांकन को शुरुवात भएको हुनेछ ।
३	प्रदेश र स्थानीय तहको क्षमता विकास र समन्वय	प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकार बीचको नियमित संवाद तथा प्रदेश र स्थानीयतहको विकासको	२०७७।०७८ देखि २०७९।०८०	५३७०	१५००	१८००	२०७०	प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकार बीचको समन्वय र सहकार्य विस्तारभई आवश्यक निर्देशिका, मार्गदर्शन तथा

		लागी ऐन कानून तथा कार्यविधिको निर्माण तथा प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने।						कार्यविधिहरू निर्माणतथा कार्यान्वयन नभएको हुनेछ।
४	योजना निर्माण तथा अधावधिक	नीति मार्गदर्शन कार्यविधि तथा निर्देशिका र परियोजना बैकको निर्माण तथा अधावधिक गर्ने।	२०७७। ०७८ देखि २०७९। ०८०	२९८००	६९००	७३००	८४००	प्रदेश परियोजना बैक, गैरसरकारी संस्थाहरूको प्रोफाइल लगायत प्रदेश विकासको लागि आवश्यक अन्य योजनाहरू को निर्माण तथा अधावधिक भएको हुनेछ।
५	प्रदेश भित्र रहेका अन्तर्राष्ट्रिय र राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्था संग सहकार्य	गैरसरकारी संघ संस्थाहरू संग समन्वय तथा विकास निर्माणको क्षेत्रमा प्रदेशको प्राथमिकता अनुसार परिचालन गर्ने।	२०७७। ०७८ देखि २०७९। ०८०	३५८०	९०००	९२००	९३८०	गैरसरकारी संघ संस्थाहरू संगको समन्वय भई प्रदेश विकासको कार्यक्रमहरूमा गैर सरकारी संस्थाहरूको समन्वय र सहकार्य वृद्धि भएको हुनेछ।

अनुसूची १

आयोजना प्राथमिकीकरणका आधार

- १) विकास आयोजना र कार्यक्रमलाई प्राथमिकीकरण गर्नको लागि समग्र विषयगत क्षेत्रलाई ५ क्षेत्रमा वर्गीकरण गरिएकोछ ।
१) आर्थिक, २) कृषि, सहकारी तथा भूमिव्यवस्था, ३) सामाजिक, ४) पूर्वाधार, ५) सुशासनतथा अन्य
- २) विकास आयोजना र कार्यक्रमलाई प्राथमिकीकरण गर्नको लागि ६ वटा सामान्य आधार र २ वटा क्षेत्रगत आधारहरू तय गरी सामान्य आधारलाई कुल ७० अंक र क्षेत्रगत आधारलाई कुल ३० अंक राखिएको छ ।
- ३) कार्यक्रमलाई P₁ र P₂ गरी २ वटा प्राथमिकता क्रममा वर्गीकरण गरिएको छः
- ४) साधारण बजेटलाई ५ आधारमा P₁ र P₂ गरी २ वटा प्राथमिकीकरणमा वर्गीकरण गरिएकोछ ।

विकास कार्यक्रमको अंक प्रदान

क्र.स.	योगदान	अंक
१	प्रत्यक्ष र उल्लेखनीय योगदान गरेमा अति उत्तम	३
२	अप्रत्यक्ष र उल्लेखनीय योगदान गरेमा उत्तम	२
३	कम वा सामान्य योगदान गरेमा सामान्य	१
४	योगदान नपुऱ्याएमा न्यून	०

विकास कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण

क्र.स.	कूलप्रासाङ्ग	प्राथमिकताक्रम
१	७५ वा सोभन्दा बढी अंक भएमा	पहिलो (P1)
२	७५भन्दा कम अंक भएमा	दोस्रो (P2)

सामान्य आधार ७० अंक

१. तीव्र, दिगो र रोजगार मुलक आर्थिक वृद्धिमा योगदान पुर्याउने:१५अंक

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुर्याउने -प्रादेशिक उत्पादन -प्रादेशिक आय वृद्धि	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय रूपमा योगदान पुर्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा कम वा सामान्य योगदान पुर्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुर्याउने	न्यून

१. प्रादेशिक प्राथमिकता वा तुलनात्मक लाभका क्षेत्रमा योगदान पुर्याउने (१०अंक)

क	प्रदेशको प्राथमिकता वा तुलनात्मक लाभ भएका प्रमुख दुई क्षेत्रको उत्पादन वा आय वृद्धिमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुर्याउने	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय रूपमा योगदान पुर्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा कम वा सामान्य योगदान पुर्याउने	सामान्य

घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुर्याउने	न्यून
---	------------------------------------	-------

२. दिगो विकासका लक्ष्यहरू प्राप्तमा योगदान पुर्याउने: (१० अंक)

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुर्याउने - दिगो विकास लक्ष्य १ (SDG 1) (सबै प्रकारका गरिबीको अन्त्य) - दिगो विकास लक्ष्य ८ (SDG 8) (पुर्ण र उत्पादन मूलक रोजगार गरी प्राप्ति वा वृद्धि)	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय रूपमा योगदान पुर्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा कम वा सामान्य योगदान पुर्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुर्याउने	न्यून

४) सहभागिताको अवस्था: (१० अंक)

क	निम्न क्षेत्र वा संस्थाहरू मध्ये कुनै एकको सहभागिता रहने - नागरिक समाज, सामुदायिक संस्था, गैर सरकारी संस्था, उपभोक्ता समूह वा सेवाग्राही, वा - स्थानीय सरकार, वा - निजीक्षेत्र	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय रूपमा योगदान पुर्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा कम वा सामान्य योगदान पुर्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान पुर्याउने	न्यून

५. समावेशीकरणमा योगदान (१० अंक)

(क) क्षेत्रीय समावेशीकरणमा योगदान: (५ अंक)

क	मानव विकास सूचकाङ्कमा तलदेखि २५ औं स्थानसम्मका जिल्लाहरूमा सञ्चालित हुने आयोजना/कार्यक्रम	अति उत्तम
ख	मानव विकास सूचकाङ्कमा २६ औं देखि ५० औं स्थानसम्मका जिल्लाहरूमा सञ्चालित हुने आयोजना/कार्यक्रम	उत्तम
ग	मानव विकास सूचकाङ्कमा ५१ औं देखि ७५ औं स्थानसम्मका जिल्लाहरूमा सञ्चालित हुने आयोजना/कार्यक्रम	सामान्य
घ	मानव विकास सूचकाङ्कमा ७५ औं स्थान देखि माथिका जिल्लाहरूमा सञ्चालित हुने वा क्षेत्रीय सन्तुलनमा स्पष्ट योगदान नपुर्याउने आयोजना/कार्यक्रम	न्यून

(ख) सामाजिक समावेशीकरण र लैंगिक मूल प्रवाहीकरणमा योगदान: (५ अंक)

क	सामाजिक र लैंगिक मूलप्रवाहीकरण, समानता र सशक्तीकरण (SDG 5) लाई प्रत्यक्ष तथा उल्लेख्य रूपमा बढावा दिने	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय रूपमा योगदान पुर्याउने	उत्तम
ग	माथिका विषयहरूमा कम वा सामान्य योगदान पुर्याउने	सामान्य
घ	माथिका विषयहरूमा योगदान नपुर्याउने	न्यून

६. आयोजनाको पूर्व कार्यप्रगति, सम्पन्न हुन लाग्ने समय वा कार्यान्वयन तयारी कार्य (१५ अंक)

क	<p>चालु आयोजनाको लागि -गत आ.व.को दोस्रो चौमासिकसम्मको औषत भौतिक तथा वित्तीय प्रगति ८० प्रतिशत वा सोभन्दा माथी रहेको, वा -आगामी आ.व.मा आयोजना सम्पन्न हुने सुनिश्चित रहेको वा</p> <p>नयाँ आयोजनाको लागि -आयोजना कार्यान्वयन तयारी कार्यपुरा भएको ।</p>	अति उत्तम
ख	<p>चालु आयोजनाको लागि -गत आ.व.को दोस्रोचौमासिकसम्मको औषत भौतिक तथा वित्तीय प्रगति ६५ प्रतिशत देखि ८० प्रतिशतसम्मरहेको, वा -आगामी दुई वर्षमा आयोजना सम्पन्न हुने सुनिश्चित रहेको वा</p> <p>नयाँ आयोजनाको लागि - आयोजना कार्यान्वयन तयारी कार्य अन्तिम चरणमा रहेको ।</p>	उत्तम
ग	<p>चालु आयोजनाको लागि -गत आ.व.को दोस्रोचौमासिकसम्मको औषत भौतिक तथा वित्तीय प्रगति ५० प्रतिशत देखि ६५ प्रतिशतसम्मरहेको, वा -आगामी तीन वर्षमा आयोजना सम्पन्न हुने सुनिश्चित रहेको वा</p> <p>नयाँ आयोजनाको लागि - आयोजना कार्यान्वयन तयारी कार्य भैरहेको ।</p>	सामान्य
घ	<p>चालु आयोजनाको लागि -गत आ.व.को दोस्रोचौमासिकसम्मको औषत भौतिक तथा वित्तीय प्रगति ५० प्रतिशत भन्दा कम रहेको, वा -आगामी चार वर्षसम्ममा पनि आयोजना सम्पन्न हुने सुनिश्चितता नरहेको वा</p> <p>नयाँ आयोजनाको लागि -आयोजना कार्यान्वयन तयारी कार्य नभएको ।</p>	न्यून

क्षेत्रगत आधार
प्रमुखक्षेत्र तथा उपक्षेत्रहरु

क्र.सं.	प्रमुख क्षेत्र	उपक्षेत्रहरु
१	आर्थिक क्षेत्र	अर्थ, उद्योग, वाणिज्य, आपूर्ती, वन तथा वातावरण, पर्यटन, श्रम तथा रोजगार
२	कृषि, सहकारी तथा भूमी व्यवस्था	कृषि विकास, पशुपन्छी, सहकारी तथा भूमि व्यवस्था
३	पूर्वाधार	सडक तथा अन्य यातायात, सहरी विकास, सिँचाई, सूचना तथा सञ्चार, उर्जा र प्रादेशिक पूर्वाधार विकास
४	सामाजिक क्षेत्र	शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि, स्वास्थ्य तथा पोषण, महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण, खानेपानी तथा सरसफाई र संस्कृति

५	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	माथि उल्लेखित वर्गीकरणमा नपरेका अन्य सम्पूर्ण क्षेत्रहरु जस्तै: जनसंख्या, महिला तथा बालबालिका, आन्तरिक मामिला तथा न्याय, योजना तथा तथ्याङ्क र विपद व्यवस्थापन
---	-----------------------------------	---

क्षेत्रगत आधार अंक ३०

(अ) आर्थिक क्षेत्र

अर्थ, वन तथा वातावरण उद्योग, वाणिज्य, आपूर्ति, पर्यटन र श्रम

१. चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा योगदान: (१५ अंक)

क	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा प्रत्यक्ष र उल्लेखनीय योगदान पुर्याउने	अति उत्तम
ख	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा अप्रत्यक्ष र उच्च योगदान पुर्याउने	उत्तम
ग	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा सामान्य वा कम योगदान पुर्याउने	सामान्य
घ	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा योगदान नपुर्याउने	न्यून

२. दिगो विकासको क्षेत्रगत लक्ष्य प्राप्तिमा योगदान: १५ अंक

क	निम्न विषयहरुमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुर्याउने - दिगो विकास लक्ष्य ९ (SDG 9) को दिगो समावेशी औद्योगिकीकरण प्रवर्द्धन गर्न, वा - दिगो विकास लक्ष्य १३ (SDG 13) को जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र वातावरण संरक्षण गर्न, वा - दिगो विकासको लक्ष्य १५ (SDG 15) को वनको दिगो व्यवस्थापन, भूक्षयीकरणको रोकथाम, जैविक विविधताको क्षति रोक्न, वा - राजस्व वृद्धि र खर्च व्यवस्थापन गर्न	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरुमा अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय रूपमा योगदान पुर्याउने	उत्तम
ग	माथिका सबै विषयहरुमा कम वा सामान्य योगदान पुर्याउने	सामान्य
घ	माथिका सबै विषयहरुमा योगदान नपुर्याउने	न्यून

(आ) कृषि, सहकारी तथा भूमि व्यवस्था

कृषि विकास, पशुपन्छी सहकारी तथा भूमि व्यवस्था

२. चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा योगदान: (१५ अंक)

क	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा प्रत्यक्ष र उल्लेखनीय योगदान पुर्याउने	अति उत्तम
ख	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा अप्रत्यक्ष र उच्च योगदान पुर्याउने	उत्तम
ग	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा सामान्य वा कम योगदान पुर्याउने	सामान्य
घ	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा योगदान नपुर्याउने	न्यून

२. दिगो विकासको क्षेत्रगत लक्ष्य प्राप्तिमा योगदान: १५ अंक

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुर्याउने - दिगो विकास लक्ष्य २ (SDG 9) को दिगो समावेशी औद्योगिकीकरण प्रवर्द्धन गर्न, वा - दिगो विकासको लक्ष्य १५ (SDG 15) को वन को दिगो व्यवस्थापन, भूक्षयीकरणको रोकथाम, जैविक विविधता को क्षति रोक्न, वा	अतिउत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय रूपमा योगदान पुर्याउने	उत्तम
ग	माथिका सबै विषयहरूमा कम वा सामान्य योगदान पुर्याउने	सामान्य
घ	माथिका सबै विषयहरूमा योगदान नपुर्याउने	न्यून

(इ) सामाजिक क्षेत्र

शिक्षा, विज्ञान, तथा प्रविधि, स्वास्थ्य तथा पोषण, महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण, खानेपानी तथा सरसफाई, संस्कृति

१. चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा योगदान: (१५ अंक)

क	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा प्रत्यक्ष र उल्लेखनीय योगदान पुर्याउने	अति उत्तम
ख	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा अप्रत्यक्ष र उच्च योगदान पुर्याउने	उत्तम
ग	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा सामान्य वा कम योगदान पुर्याउने	सामान्य
घ	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा योगदान नपुर्याउने	न्यून

२) दिगो विकासको क्षेत्रगत लक्ष्य प्राप्तिमा योगदान: १५ अंक

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुर्याउने - दिगो विकास लक्ष्य ३ (SDG 3) को स्वस्थ जीवन प्राप्तिमा लागि बाल मृत्युदर न्यूनीकरण गर्न, वा - मातृमृत्युदर न्यूनीकरण वा मलेरिया, क्षयरोग, HIV/AIDS नियन्त्रण गर्न, वा - दिगो विकास लक्ष्य ४ (SDG 4) को सबैको लागि समावेशी र गुणस्तरीय शिक्षा प्राप्ति गर्न, वा - दिगो विकास लक्ष्य ५ (SDG 5) को लैंगिक समानता र महिला तथा किशोरीहरूको सशक्तीकरणमा योगदान पुर्याउने - प्राथमिकता एव मध्यमिकता मा छात्रा:छात्रको अनुपात वृद्धि गर्न, वा - दिगो विकास लक्ष्य ६ (SDG 6) को खानेपानी र सरसफाई सेवाको उपलब्धताको दिगो सुनिश्चितता गर्न, वा - संस्कृति प्रवर्द्धन गर्न,	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय रूपमा योगदान पुर्याउने	उत्तम
ग	माथिका सबै विषयहरूमा कम वा सामान्य योगदान पुर्याउने	सामान्य

घ	माथिका सबै विषयहरूमा योगदान नपुर्याउने	न्यून
---	--	-------

(ई) पूर्वाधार क्षेत्र

(ऊर्जा, सिंचाई, सडक तथा अन्य यातायात, सहरी विकास, सूचना तथा सञ्चार तथा प्रादेशिक पूर्वाधार विकास)

१. चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा योगदान: (१५ अंक)

क	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा प्रत्यक्ष र उल्लेखनीय योगदान पुर्याउने	अति उत्तम
ख	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा अप्रत्यक्ष र उच्च योगदान पुर्याउने	उत्तम
ग	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा सामान्य वा कम योगदान पुर्याउने	सामान्य
घ	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा योगदान नपुर्याउने	न्यून

२. दिगो विकासको क्षेत्रगत लक्ष्य प्राप्तिमा योगदान: १५ अंक

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुर्याउने - दिगो विकास लक्ष्य ७ ((SDG 7)) को दिगो र आधुनिक उर्जा सुनिश्चित गर्न, वा - दिगो विकास लक्ष्य ९ (SDG 9) को दिगो यातायात विकास गर्न, वानवीन खोज गर्न र प्रविधि प्राप्ति गर्न - दिगो विकास लक्ष्य ११ (SDG 11) को सुरक्षित, सबल, समावेशी र दिगो सहर विकास गर्न	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय रूपमा योगदान पुर्याउने	उत्तम
ग	माथिका सबै विषयहरूमा कम वा सामान्य योगदान पुर्याउने	सामान्य
घ	माथिका सबै विषयहरूमा योगदान नपुर्याउने	न्यून

(उ). सुशासन तथा अन्तर सम्बन्धित क्षेत्र

जनसंख्या, विपदव्यवस्थापन, आन्तरिक मामिला तथा न्याय, शान्ति, योजना, तथा तथ्यांक

१. चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा योगदान: (१५ अंक)

क	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा प्रत्यक्ष र उल्लेखनीय योगदान पुर्याउने	अति उत्तम
ख	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा अप्रत्यक्ष र उच्च योगदान पुर्याउने	उत्तम
ग	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा सामान्य वा कम योगदान पुर्याउने	सामान्य
घ	चालु आवधिक योजनाको क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य अनुरूप नतिजा प्राप्तिमा योगदान नपुर्याउने	न्यून

२. दिगो विकासको क्षेत्रगत लक्ष्य प्राप्तिमा योगदान: १५ अंक

क	निम्न विषयहरूमा प्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय योगदान पुर्याउने <ul style="list-style-type: none"> - दिगो विकास लक्ष्य १० (SDG 10) को असमानता हटाउने, - सुशासन अभिवृद्धि गर्न, वा - दिगो विकास लक्ष्य १३ (SDG 13) को जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र वातावरण संरक्षण गर्न, - दिगो विकास लक्ष्य १६ (SDG 16) को शान्ति सुरक्षा अभिवृद्धि गर्न, वा - न्यायमा सबैलाई पहुँच बढाउन, वा - जनसंख्या व्यवस्थापन गर्न, वा - विपद व्यवस्थापन गर्न, वा - योजना तथा तथ्याङ्क प्रणालीमा सुधार र सुदृढीकरण गर्न 	अति उत्तम
ख	माथिका विषयहरूमा अप्रत्यक्ष तथा उल्लेखनीय रूपमा योगदान पुर्याउने	उत्तम
ग	माथिका सबै विषयहरूमा कम वा सामान्य योगदान पुर्याउने	सामान्य
घ	माथिका सबै विषयहरूमा योगदान नपुर्याउने	न्यून

साधारण बजेटको प्राथमिकीकरण

क्र.सं.	आधार	अंक
१	जनतालाई प्रत्यक्ष सेवा गर्न सहयोग गर्ने	५
२	सुशासन कायम गर्न योगदान पुर्याउने	५
३	राजश्व वृद्धि गर्न सहयोगी कार्यहरू	५
४	विकास कार्यमा योगदान पुर्याउने	५
५	मानव संसाधन विकास, वातावरण संरक्षण र क्षेत्रीय सन्तुलनमा योगदान पुर्याउने	५
	जम्मा	२५

साधारण बजेटको भार प्रदान गर्ने तरिका

क्र.सं.	योगदान	अंक
१	अति उच्च सहयोग पुराने	५
२	उच्च सहयोग पुराने	३.५
३	सामान्य सहयोग पुराने	२
४	सहयोग नपुराने	०

क्र.सं.	कुलप्रासाङ्क	प्राथमिकताक्रम
१	१७.५ वा सो भन्दा बढी अंक प्राप्त भएमा	पहिलो (P1)
२	१७.५ अंक भन्दा कम अंक प्राप्त भएमा	दोस्रो (P2)